

aplauus

Eesti Kontsert

MUUSIKAAJAKIRI
Nr 5 sügis 2012

Hortus Musicuse
väärikas juubel

Eesti
artistid
välismaal

Imbi Paju
helisevad
sõnad

Mida
sportlased
kuulavad?

Eri Klasi
rõõm elust ja muusikast

Noored,
trummid ja
tulevärk

Uudised | Kontserdikava | Plaadisootused | Sündmuste galerii

Audi A3 1.6TDI S tronic (77 kW/105 hj);
keskmise kütusekulu: 3,9 l/100 km;
keskmise CO₂ emissioon: 102 g/km

Audi Tallinn Paldiski mnt 100a **Telefon:** 611 2000 **E-mail:** tallinn@audi.ee
Audi Kuressaare Tallinna tn 61a **Telefon:** 453 0100 **E-mail:** kuressaare@audi.ee
Audi Pärnu Tallinna mnt 87e **Telefon:** 444 7130 **E-mail:** parnu@audi.ee

**Uus Audi A3.
Püüdmatult parim.**

Audi
Vorsprung durch Technik

Muusika jutustab lugusid

Käes on sügis ja Eesti Kontsert alustab taas helikeeles lugude jutustamist. Millega uuel hooajal pihta hakkame? Avakontserdil avaneb teie ees, hea publik, tõeline muinaslugu. Möödunud sajandi 80ndate alul seisin kord tudengipiletiga Leningradi Filharmonia kontserdisaali rõdul, ise uhkusest pakatamas: puupüsti täis saalis esines braavohüüete saatel Hortus Musicus, Eesti vanamuusika ansambel! Mängides kõik lood ilma noote vajamata, tehes seda virtuoosselt senitundmata pillidel, säravates kostüümides, ise samal ajal tantsides. Kogu selles renessanslikus tulevõrgis polnud midagi eestlaslikku – maailmakultuuri linnale oli see täielik šokk! Niisugused on Hortuse kontserdid ka 40 aastat hiljem, ka nüüdses Peterburis, kuid nüüd lisaks veel üle maailma, eesotsas jätkuvalt pöörane – ja paistab, et jätkuvalt noorenev – Andres Mustonen. Mis see muud on kui mitte üks ilus muinasjutt?

Põnev tuleb Eesti Rahvusmeeskoori reis Venemaale. Seal teatakse kaht nime, mille puhul pole vaja seletusi anda: Georg Ots ja Gustav Ernesaks. Kuid vähesed teavad, et 70 aastat tagasi sattusid need mehed kokku Jaroslavis – sõjakeerises õnnestus eesti kultuuriinimestel tagalas kokku hoida, oma kunsti säilitada ja uut luua. Nüüd tähistame Eesti Kunstiansamblike loomise 70 aasta juubelit kontserdiga Jaroslavis, kus ettekandele tuleb Šostakoviitši 13. sümfoonia. Dirigendiks Eri Klas, kes toona väikse poisina pidi Jaroslavis kinoteatri tooli all Georg Otsa pükisrihmaga mängima, samal ajal kui ema Anna Klas koos Bruno Lukiga saalis proovi tegi.

Lugusid tuleb veelgi, meilt ja mujalt: meie kontserdimajades esinevad Birminghami, Toulouse'i ja Novosibirski sümfooniaorkestrid, maailma tipud Miša Maiski, Gidon Kremer, Krzysztof Penderecki ja Neeme Järvi. Kohtume sadade eesti interpretide ja kümnete kollektiividega. Kindlasti üle kolmesaja loo jutustame lastele koolides kõikides maakondades ning noortepäeval saab iga noor muusikahuviline ise helikeeles loo jutustamisel kaasa lüüa! Üks ainulaadsemaid lugusid sünnib järgmise aasta juuli lõpus Vilsandi saarel, kui Georgia ooperiteatrid esinevad Saaremaa ooperipäevadel ning lõppkontsert toimub Vilsandi renoveeritud ajaloolises päästejaamas, mille ukSED avanevad merele. Üks täiesti unikaalne kontserdipaik tuleb juurde ning kohalik mees Jaan Tätte on lubanud tulla ning jutustada sääligi mõne loo.

Südamega
kuulamist soovides,
Jüri Leiten
Eesti Kontserdi
direktor

- 4** Sisukord, juhtkiri
- 6** Uut muusikamaailmas
- 8** Intervjuu: maestro Eri Klas tunneb rõõmu elust ja muusikast
- 12** Paide kultuurikeskus, kontserdipaik Eestimaa südames
- 14** Noored teevad muusikat
- 16** Dirigent ja oma Saar: Triin Koch tutvustab Mart Saare loomingut
- 18** Taavi Kerikmäe toob nüüdismuusika kuulajale lähemale
- 20** Koolikontsert - mis see on?
- 22** Sten Lassmann kodupubliku ees - tulekul on festival Klaver 2012

- 24** Portree: Jaan Rääts 80
- 26** Fookus: Kultuuriministeeriumi muusikainõunik Siiri Siimer muusikaelust ja -poliitikast
- 28** Kirjanik Imbi Paju helisevad sõnad
- 32** Palju õnne! Hortus Musicus tähistab 40. tegevusaastat
- 34** Voldemar Kuslap, mees La Murastest
- 36** Rahvusmeeskoor esineb Venemaal
- 40** Ülevaade - kuidas elavad Eesti artistid välismaal?

- 48** Charles Gil, hea džässi maaletooja
- 50** Hooaja tähtsündmus: kuulus Birminghami Sümfooniaorkester taas Eestis
- 52** Millist muusikat kuulavad Eesti sportlased?
- 54** Galerii
- 57** Nõuanne: kuidas osta kontserdipiletit?
- 58** Eestit läbiv matkatee on põnevatest paikadest pungil
- 60** Kontserdikava: Eesti Kontserdi sügis

Ajakirja Aplaus annab välja Eesti Kontsert
Tootja: Profimeedia
Toimetamine: Kristel Kossar
Reklaam: Nordicom, tel: 56 66 77 70
Trükk: Kroonpress

N.9

Number 9

RESTORAN

BRASSERIE

TERRASS

Rävala pst 4, Tallinn, 9. korrus

www.number9.ee

info@number9.ee

Broneerimine tel 639 9399

www.facebook.com/number9.ee

Brasseries Euroopa köök, peakokk Siim Els
Restoranis Prantsuse köök, peakokk Pierre Mathon
REEDETI ESINEJA JA DJ, LAUPÄEVITI DJ

Avatud esmaspäevast pühapäevani
P-NH 12-23 / R-LH 12-01

Glenn Gouldi klaver ja klaveritool näitusel

Maineka pianisti Glenn Gouldi armastatud Steinway klaver ja unikaalne klaveritool on nüüd rahvale vaatamiseks välja pandud Ottawa Rahvuslikku Kunstikeskusesse. Pärast muusiku surma 1982. aastal kuulusid klaver ja tool Kanada arhiivile ja raamatukogule. Möödunud aasta lõpus otsustas Kanada valitsus, et need paigutatakse rahvale vaatamiseks Ottawa Rahvuslikku Kunstikeskusesse.

Glenn Gouldi lemmik oli Steinway mudel CD 318 (C tähistas üksnes Steinway artistidele mõeldud klaverit, D aga kuuluvust suuremõõtmeliste kontsertpillide seltskonda). Gould leidis klaveri 1960. aastal Toronto ülikooli Eastoni auditooriumist. Kuulus pianist kiindus instrumenti kohe, vaatamata asjaolule, et pill oli tol hetkel juba paarkümmend aastat vana. Puidust, kokkupandava ja eriliselt madala klaveritooli valmistas Glenile tema isa 1953. aastal. Tooli kandis pianist kõikjal esinemistel kaasas, samuti oli see tal kaasas stuudiosalvestustel.

Maailm tähistab **maestro Solti** 100. sünniaastapäeva

Muusikamaailm tähistab tänava sügisel maineka dirigendi Sir Georg Solti 100. sünniaastapäeva. USAs Chicagos on sel puhul 21. oktoobril planeeritud suurejooneline kontsertõhtu, kus esinevad paljud maailmakuulsad muusikud. Kontserdi üheks eestvedajaks on lauljanna Angela Gheorghiu, kelle rahvusvahelisele tuntusele Solti omal ajal ka palju kaasa aitas. Kontsert toimub Chicago Sümfoonia Keskuses (Chicago Symphonic Center), dirigeerib

Valeri Gergijev. Ungari päritolu briti dirigent Solti oli 20. sajandi üks väljapaistvamaid dirigente. Maestro jaoks olid kaks kõige olulisemat riiki USA ja Inglismaa. Aastail 1961–1971 tegutses Solti Londonis Govent Gardenis Kuningliku ooperimaja kunstilise juhina. Aastail 1969–1999 oli ta Ameerikas Chicago Sümfooniaorkestri peadirigent. Sir Georg Solti panust maailma muusikalukku on tunnustatud mitmete auhindadega, tema nimel on ka 31 Grammyt.

Schönbergi käsikiri läheb oksjonile

Helilooja Arnold Schönbergi signeeritud keelpillikvarteti op. 10 käsikiri pannakse tänava oktoobris Pariisis kuulsas Sotheby's oksjonile. Pala oli pühendatud helilooja abikaasale. Schönberg kirjutas teose väga keerulisel perioodil, kui tema abikaasal oli armuafäär kunstnik Richard Gerstliga. Käsikiri läheb oksjonile umbes 450 teise muusikapala ja dokumendiga Andre Meyeri (1884–1974) kollektsioonist. Kolleksionäär Meyer pühendas oma elu muusikaliste lühivormide kogumisele ja lisaks eeltoodule lähevad tema kollektsioonist oksjonile Beethoveni klaveriharjutuste sketš, mis kuulus kunagi Chopinile, kuus Bachi partiitiat ja mitmete heliloojate portreed.

Leiti Vivaldi ooperi "Orlando Furioso" varane versioon

Helilooja Antonio Vivaldi isiklikust raamatukogust, mis asub Torino Biblioteca Nazionales, leiti tema ooperi "Orlando Furioso" varasem versioon. Katalogiseerimisvea tõttu on see ilmselt varasematel kordadel tähelepanuta jäänud. Vea tõttu oli teos varem omistatud Giovanni Alberto Ristorile. Partituur pärineb aastast 1714, seega kolmteist aastat enne sarnase ooperi versiooni ilmsiks tulekut 1727. aastal. Mõlemal versioonil on sarnane libreto, mis põhineb Ludovico Ariosto eepilisele luuletusel, kuid muusika on täiesti erinev. Orlando osa laulab äsja avastatud versioonis bariton, 1727. aasta versioonis esitas seda aga metsosopran. Samuti on käsikirjas paarkümmend senikuulmata aariat.

Itaalia muusikateadlane Federico Maria Sardelli, kes käsikirja avastas, nimetas seda taeva kingituseks. "Muusika on kõigi jaoks täiesti uus," selgitas ta. Sardelli selgitas täiendavalt, et Vivaldi komponeeris ooperi sama versiooni samal ajal kui oma tähtteost "Neli aastaega." "Seal ei ole lähedasi

temaatilisi seoseid, kuid muusikaline keel on väga lähedane," nentis teadlane. Orlando uut versiooni esitleti tänavu 20. juulil de Beaune'i festivalil ja plaadiversioon antakse kaubamärgi Naïve all välja novembris.

Arvuti loob kaheksa minutiga muusikat

Hispaania Malaga ülikooli programmeerijad on loonud arvuti-programmi, mis suudabmuusikalõigu luua kõigest kaheksa minutiga. Arvutiklaster nimega lamus (nimetatud Apollo poja järgi), loob muusikat läbi süsteemi nimega Melomics. Süsteem püüab järgida inimese komponeeritava loomingu arengut. Kuigi tegemist pole esimese sellist tüüpi eksperimendiga, peetakse lamust siiski esimeseks arvut-heliloojaks, kes ei vaja mingisugust inimese sekkumist. Mitmed lamuse helitööd kõlasid live-etteastena Malagas 2. juulil 2012 osana kontserdist tähistamaks matemaatiku Alan Turingi 100. sünniaastapäeva. Lamuse debüüthelitööde plaat, mis lastakse välja selle aasta septembris, sisaldab mitmeid Londoni Sümfooniaorkestri etteasteid.

*Con brio,
poco a poco
accelerando.*

OLEREX
ESTI KÜTUSEFIRMA

nagu **Eri** **4** **Klas,** elamise rõõm ja esprii

Dirigent Eri Klasi tänavune suvi on olnud tõine, nagu ühe muusiku suvi ikka kipub olema: Saaremaa ooperipäevad, sealne lastegala ja "Operajazz", mis pakkus ooperi-ilma pärleid põnevas džässivõnkes, suur popkooripidu Tartus ühes noorema põlvkonna superstaaridega, augustis Tallinna Birgitta festival, mille looja ja kunstiline juht (juba kaheksandat aastat!) maestro Klas on. Tulemas on aga mitu kontserdireisi, neist üks Eesti Rahvusmeeskooriga Venemaal - sealsamas Jaroslavlis, kus Eri väikese poisina RAMi sünni juures viibis. Peatselt võib publik kohtuda maestro Klasi, Eesti Filharmoonia Kammerkoori, Tallinna Kammerorkestri ning kuldse klassikaga. "Igas muusikas on oma võlu," leiab mees, kelle meelest mängib kõige kaunimaid helisid loodus.

Meie kohtumine Eri Klasiga (südamlik ja elurõõmu triiki täis, seda on ilmselt kogunud kõik, kelle rajad juhtumisi maestroga ristunud) on täis pikitud lõbusaid lugusid sellest, mida pikal rännakul läbi aastate, kollektiivide, stiilide ja žanrite ette tulnud. "Tartus pidin üles astuma popkoo-ripeol. Aga samal päeval oli just ära surnud viimane Galapagose hiiidkilpkonn. Nii ma siis läksingi nende tuhandete noorte lauljate ette ja ütlesin: viimane Galapagose kilpkonn suri küll ära, aga mind toodi siia teie ette, näitamaks, et mõni kilpkonn on veel täitsa elus ja alles," muheleb Klas. "Ja mulle tegi ütlemata suurt heameelt, et sain nende seas olla! Ott Lepland tuli ja kallistas ning mulle meeldis, et sain olla seal, nende keskel, mitte vaadata eemalt ja mõelda: see ei puuduta mind."

Maestro Klas, Te olete kaasa teinud väga paljudes kollektiivides, nii löökpillimängija, laulja kui ka dirigendina, pole peljanud eri stile ja žanre.

Mulle näib, et varem polnud vastuolu kergemuusika ning n-õ klassikalise heliloomingu vahel nii suur?

Tõepoolest. Näiteks eesti kergemuusika raudvara Emil Laansoo ansambelis mängisid ju puht sümfooniaorkestri mehed, lisaks Aarne Oit või Peeter Saul klaveril. Mäletan üht lõbusat vahejuhtumit Soomes, kus kunagi juhatasin Mahleri sümfooniat ning mu juurde tuli sealne kardetuim muusikakriitik, et küsida, kas olen varemgi Soomes esinenud. Vastasin siis ausalt, et olen küll, mängisin bändis trumme. Ma olen pigem unke, et mul selline taust on – tean ja tunnen mõlemat poolt. Kui mult koolis küsiti, miks mu inglise keel on niisugune *american english*, vastasin ka, et mu õpetajaks on Frank Sinatra. Igal õhtul kuulasin Ella Fitzgeraldi, bändiga mängisime David Brubecki lugusid ning ühel päeval juhtus nii, et tegelemine klassikaga viis mind mõlemaga ühele lavale – jagasime lava Los Angelesis, kus dirigeerisin!

Aga mis siis ikkagi juhtus, et ühel hetkel lõhe suuremaks paisus?

See sai vist biitlitest alguse. Kord tuli siia kuulus soome muusik Erik Lindström, näitasin talle raekoja platsil esinevat ansambli Optimistid ja ütlesin, et need on meie biitlid. “Nooti tunnevad?” uuris tema. Mina vastu, et tunnevad küll. “Siis pole ikka päris biitlid,” muigas ta. Paljud kolme-duuri-bändid nägid selles uues laines oma võimalust, ei mindud süvitsi. Aga pärast tulid juba teised, sügavamad lood.

Tulles tagasi Teie karjääri juurde – mulle tundub, et kõige suurem roll on olnud juhustel?

Just juhuste kokkusattumine ongi see olnud, mitte et ma planeerinuks mingit raudteed taevasse (naerab). Mis lauljat nüüd minust, rāme viskihāāl, nagu mul alati on olnud, aga Naissoo ütles, et mul on õige

tunnetus! Linnateatri kvarteti poisid on meie toonasele tunnetusele kõige lähemal. Ema kõige suurem õnnetus oli muidugi see, kui mina, ise viiulimängija, hakkasin poksimas käima. Viiulimäng mul paraku eriti ei sujunud, seda pani tähele ka David Oistrakh, kes Pärnus meie kõrval suvitas. Ta märkas aga, et mul on terav kõrv ning hea mälu ja soovitas emal mind hoopis dirigeerimise juurde suunata.

Löökpillimängija sai minust samuti juhu- se tahtel. Istusime raadio orkestris Neeme Järviaga kõrvalt, hiljem hakkasimegi justkui sama rada käima, mina tema jalajälgedes. Mingit rivaliteeti pole meie vahel kunagi olnud, olen teda alati suureks pidanud.

Kui palju olete Te nüüd, isa, vanaisa ja koguni vaarisana oma isa peale mõelnud?

Vāga palju. Mu isa oli muusik, ent vanaisa hambaarst, aga vaevalt minust tema jälgedesse astujat oleks saanud – kui poleks olnud muusikat, küllap valinuksin lavakunsti või mõne muu artistliku elukutse. Telerežis- sōōride kursused on mul ka läbitud, olen televisioonis töötanud, draamakursusel käinud koos Helgi Salloga, kelle hiljem Estoniasse kutsusin. Stsenariume olen ka kirjutanud, näiteks telefilmile “Varastati Vana Toomas”. Nii et ikka kunstide poole kaldu.

Iga päev unistan, et ārkaksin ka homme ja **OLEKSIN NIISAMA ÖNNELIK.**

Nüüd aga puudub mul üldse niisugune auahnus, et saaks aga kuhugi veel pürgida, tahaksin pigem noori dirigente aidata. Kui saan kellelegi midagi head teha, tema karjāā- rile kaasa aidata, rõõmustab see mind väga.

Kuidas pianistist ema Anna Klas sellesse suhtus, et poeg tegeleb kergemuusika- ga?

Eks ta lasi sel lihtsalt sündida. Muide, olen ainult üks kord elus raha laenanud, pangalaenu pole mul näiteks kunagi olnud, ainult see üks kord, kui küsisin emalt raha trummi ostmiseks. Saingi oma trummi, aga kui mõnikord õppimata oli, võttis ema selle āra, āeldes: see on minu trumm! See distsipli- neeris.

Ühel hetkel astub *Rahvuskooperis Estonia kabinetti, kus me juttu ajame ning mida sõbralikult jagavad kaks endist – endine peala- vastaja Arne Mikk ning endine peadirigent Eri Klas –, ei keegi muu kui Arne Mikk. Ūlla- tuseks selgub, et lauda, seinu ja ust ehk siis kabinetti on nad jaganud pea pool sajandit ning ühtegi tūli pole selle aja jooksul ette tul- nud. Ma ei saa jätta ju küsimata, missugune inimene on Eri Klas (“Ta ei rāāgi muidugi midagi, nüüd, kus mina siin olen,” hōikab maestro Klas laua teisest otsast laia naera- tuse saatel). “Ma ei tea teatritegijate hulgas mitte ūhtki nii positiivse laenguga inimest kui Eri,” kommenteerib kabinetikaaslane Mikk muheledes. “Me tunneme nii ammu, oleme Eestimaa risti ja pōiki lābi rānnanud*

Eri Klas

Sündinud 7. juunil 1939 Tallinnas, üks tunnustatumaid eesti dirigente ja muusikuid, kes on tutvustanud Eesti muusikat ja kultuuri kogu maailmas.

- Eri Klas lõpetas 1959. aastal koorijuhtimise eriala Tallinna Muusikakoolis Arvo Ratassepa klassis ning 1964. aastal Tallinna Riikliku Konservatooriumi Gustav Ernesaksa juhendamisel. Aastatel 1964–1967 täiendas ta end orkestridireerimises Leningradi konservatooriumis Nikolai Rabinovitši juures ning 1969–1972 stažeeris Moskva Suures Teatris Boriss Haikini assistendina, juhatas seal etendusi aastani 1982 (sealhulgas külalisesine- mistel Pariisis, Tokyos ja Ateenas).
- Aastatel 1959–1965 töötas Klas Eesti Riiklikus Sümfooniaorkestris löökpillimängijana ning 1960–1963 laulis koos Arved Haugi, Uno Loobi ja Kalju Terasmaaga Eesti Raadio Meeskvar- tetis (CD 1997 ja 2006).

- Oma dirigendibüüdi tegi Eri Klas 1964. aastal Estonias, kus juhatas Leonard Bernsteini muusikali “West Side Story”. Alates sellest on ta Estonia majaga tihedalt seotud: aastatel 1975–1994 oli peadirigent ja kunstiline juht, aastast 1994 audirigent ning 2005 nõukogu esimees. Ta on juhatanud Estonias üle 50 ooperi ja balleti, sealhulgas Leo Normeti, Eino Tambergi ja Raimo Kangro algupārandite esmalavastusi. Lisaks tööle Estonias on Eri Klas olnud seotud Stockholmi Kuningliku Operiteatriga (1985–1989 muusikaline juht ja peadirigent). Aastatel 1980–1990 tegi ta koostōōd Hamburgi Riigiooperis tuntud ameerika balletitantsija ja koreograafiga John Neumeieriga.
- 2006–2011 oli maestro Klas Moskva Novaja Opera peadirigent. Aastatel 1993–1997 oli Eri Klas Soome Sibeliusi akadeemia dirigeerimisosa- konna professor, ta on ka Soome Rahvuskooperi esimene külalisdiregent. Ta on Eesti Muusika- ja

- Teatriakadeemia audoktor ja külalisprofessor.
- Klas on dirigeerinud rohkem kui 100 ooperi- ja sümfooniaorkestrit enam kui neljakümnel maal. Ta on töötanud peadirigendina aastatel 1991–1996 Taani Aarhusi Sümfooniaorkestris ja 1996–2003 Hollandi Raadio Sümfooniaorkestris (aastast 2003 viimases peakūlalisdirigendina). Aastatel 1998–2006 oli ta Tampere Filharmoonia- orkestri kunstiline juht ning alates 2006. audirigent. Aastast 2000 on ta Tallinna Filharmoonia kunstiline juht ja dirigent ning tema algatusel toimus Tallinna Kammerorkestri kontserdisari “Klassika Klasiiga”, millest on Eesti Televisioonis jādvdustatud 18 kontserti.
- Lisaks on ta dirigeerinud Berliini ja Müncheni filharmoonikuid, Pariisi Opéra sümfooniaorkestrit, Londoni BBC, Tokyo, Iisraeli sümfooniaorkestrid ning Austraalia orkestreid nagu Sydney, Adelaide'i, Brisbane'i ja Melbourne'i sümfoonia- orkestrid.

juba siis, kui me veel kumbki teatris ei töötanud – tema mängis trumme, mina laulsin Harri Vasaraga duetti, püüdsime vähki ja mis kõik veel! Koos töötatud aeg on mulle olnud suur rõõm ja meie koostöö jätkub.”

Mis oli esimene lugu, mida Eri Klas dirigendina juhatas?

Kui lõpetasin Tallinna Muusikakooli Arvo Ratassepa õpilasena, juhatasin Griegi kantati “Uus isamaa” muusikakooli orkestri ja meeskooriga. Hiljem konservatooriumis lubas Ernesaks mul tunnis ka sümfoonilisi lugusid õppida, olin konservatooriumipäevil ka Neeme Järvi assistent, nii see läks.

Pean aga ütleva, et olen materjali suhtes üsna valiv ega võta repertuaari lugusid, mis mind ei kõneta. Näiteks Brucknerit pole ma kunagi juhatanud – ma lihtsalt kuidagi tunnen, et see on minu jaoks liiga suur! Ma ei tötta ka eriti juhutama Wagneri oopereid, kuigi olen neid dirigeerinud, ent mitte palju. Ennekõike olen tahtnud esitada ja salvestada muusikat, mida varem pole tehtud. Nüüd olen tervise tõttu ka oma koormust vähendanud.

Mis teeb ühest dirigendist suurepärase dirigendi?

(Naerab.) Mult küsitakse tihti, mis on minu instrument. Vastan siis, et mängin peamiselt muusikute närvidel. Kõik, mida sa laval korda saata suudad, on inimestest. Dirigendil on orkestri ees täita erinevad rollid ning ta peab olema võimeline sekundiga ühest rollist teise ümber lülituma.

Mis Teid täna, sügisel 2012 õnnelikuks teeb?

Mul on ilus kodu, saan istuda oma aias. Võin lugeda raamatut, kõndida mere äärde ja kuulata oma lemmikmuusikat – metsakohinat. Iga päev unistan, et ärkaksin ka homme ja oleksin niisama õnnelik.

- ▶ Maestro Ameerika-debüüt toimus 1991. aastal Los Angelese Filharmoonikute ees Hollywood Bowlis. Sellest peale on ta seisnud pea kõigi Põhja-Ameerika nimekate orkestrite ees, nagu Clevelandi orkester, Chicago, Bostoni, Detroidi, San Francisco ja Cincinnati sümfooniaorkestrid jt. Märtsis 2009 oli ta Ameerikas kontserdireisil Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga.
- ▶ Ta on andnud kontserte suuremates kontserdisaalides terves maailmas: Hiinas, Jaapanis, Mehhikos, Austraalias, Argentinas, Kanadas, Iisraelis, USA-s ning üle Euroopa suuremates linnades ning osalenud mitmetel rahvusvahelisel mainekatel festivalidel üle ilma. Ta on teinud koostööd erinevate tunnustatud Eesti ja välismaiste solistidega, samuti erinevate kooridega, aastast 1987 on ta Eesti Rahvusmeeskoori audirigent.
- ▶ Eri Klas on dirigeerinud mitmete heliloojate teoste esmaesitusi, sealhulgas Henryk Górecki, Alfred

Schnittke, Veljo Tormis, Eino Tamberg, Eduard Tubin, Heino Eller, Arvo Pärt jt. Tema repertuaari kuulub enamasti maailma klassika, kuid järjekindlalt on ta olnud eesti heliloomingu tutvustaja maailmas (Eduard Tubin, Arvo Pärt, Heino Eller, Eino Tamberg, Veljo Tormis, Lepo Sumera, Erkki-Sven Tüür, Heino Jürisalu, Jaan Rääts jt.). Klas on salvestanud arvukalt muusikat Eesti Raadiotele ja heliplaatidele (Melodija, BIS, Ondine jt.).

- ▶ Alates Eesti Rahvuskultuuri Fondi loomisest 1991. aastal on Eri Klas selle esimees ning tema eestvedamisel on fond kasvanud üheks suuremaks eesti kultuuri toetajaks. Ta on esimene isik, kes nimetatud Harjumaa aukodanikuks. Eri Klas on alates 1991 ka Eesti Olümpiakomitee liige.
- ▶ Eri Klas on pälvinud Nõukogude Liidu rahvakunstniku, Eesti NSV teenelise kunstitegelase ning Eesti NSV rahvakunstniku tiitli. 1989. aastal autasustas Rootsi kuningas Tema Majesteet

Carl XVI Gustav teda Põhjatähe ordeniga teenete eest Rootsi Kuninglikus ooperis. Aastal 1992. omistati talle Soome Lövi Rüütelkonna komandöriks, 1999 Valgetähe III klassi teenetemärk ja Tallinna vapimärk. Samuti on Klas saanud muusikateatri aastapreemia (1987), Eesti Vabariigi kultuuripreemia (1991 ja 1998) ning Eesti Kultuurkapitali aastapreemia (1998). Lisaks on ta valitud UNICEFi hea tahte saadikuks (1999) ning Hans Christian Andersen Eesti hea tahte saadikuks (2005). Aastal 2010 autasustas president Dmitri Medvedev maestro Eri Klasi Sõpruse ordeniga suure panuse eest kultuurisidemetes arendamisesse Vene Föderatsiooni. Äsja omistati talle Peterburis ka Balti Tähe autasu, millega autasustatakse väljapaistvaid Balti mere regiooni kultuuritegelasi, eestlastest on varem selle pälvinud helilooja Arvo Pärt.

Allikas: www.emic.ee

Süda

Eestimaa südames

Paide, Eestimaa süda, pole iseenesest küll teab mis suur paik, kuid suuri asju tehakse seal ometigi. Aasta lõpus tähistab see armas väikelinn üht eriti tähtsat sündmust, kultuurikeskusel täitub 25. tegevusaasta.

Tekst: RIINA JUSSILA Foto: ERAKOGU

Et selles kauni järvega ja ligi 9000 elanikuga linnas kõike head väärtustatakse, on enam kui kindel. Hinnata osatakse ka 2011. aastal Rahvusoperi Estonia eestvedamisel renoveeritud lava, kus kauneid kunste nüüd veelgi paremini nautida saab. Kultuurikeskuse suur "põrandafopaa" lõi eriti hästi välja 2010. aasta septembris Arvo Pärdi pidunädalate ajal. Polnud vaja just spetsialisti silma, et mõista – orkestriga osa on balletitantsijate jaoks enam kui ohtlik ning tegutseda tuleb nüüd ja kohe. Rahvusoperi peadirektor Aivar Mäe, kes oli ühtlasi ka Paide kultuurikeskuse nõukogu liige, sai ettevõtjate ja linna toel vajalikud 20 000 eurot kokku ning juba aasta hiljem saidki suuremad ja väiksemad kultuurinautijad kontsade klõbisedes uuele põrandale värsked kriime joonistada.

Oodatakse kontserdimaja

2009. aastal sündinud Paide kontserdimaja idee pole tänini kuhugi kadunud. Seni, kuni

tegeletakse investeeringu saamisega, mis hoone rekonstrueerimiseks vajalik, kasvatatakse sisutööd. "See seisneb koostöö tähendamises Eesti Kontserdi, Rahvusoperi Estonia ja teiste partneritega. Meie sooviks on kvaliteetsem teenindus, kõrgkultuuri toomine Paide, turundusvõrgustiku loomine ja laiendamine," räägib kultuurikeskuse direktor Ülle Müller. "Koostöö Eesti Kontserdigal rikastab kohalikku kultuurielu. See toob professionaalse kultuuri Kesk-Eesti tarbijani."

Mülleril on hea meel, et Eesti Kontserdiga jõutakse koostöölepinguni juba kolmandat aastat järjest. Naise sõnul saab kultuurikeskuse juubelihooaeg just tänu sellele olema eriti mitmekülgne. "Eelnevate hooaegade kontserdid on hästi vastu võetud. Paide rahvas teab juba, mida oodata. Siin kõlab suurepärase koorimuusika, üles astuvad orkestrid, pillimehed ja solistid," räägib ta. Nii saab Arvo Pärdi sünnilinna kirikus 9. septembril nautida maestro sünnipäeva puhul tema loomingut. "Kõik on oodatud koorimuusika kontserdile "Peegel peeglis,"

kus lisaks Pärdi loomingule saab kuulda ka Pärt Uusbergi oma," tutvustab Müller.

Hingedeajal, 4. novembril kõlab majas harfimuusika, kui küünlavalgusel esitavad Schuberti, Bachi ja Pärdi loomingut kontratenor Ka Bo Chan ning harfimängija Eda Peäske. Jaanuaris astuvad Paide publiku ette rahvusoperi solistid, veebruaris kuuleb eesti džassi, märtsis Kálmáni muusikat ja põneva üllatajana saabub Rootsist kohale löökpilliansambel Komodo. Hooajale paneb punkti rahvusmeeskori esinemine.

Direktrissi sõnul on kultuurikeskuse tähtsus nii kohalike kui ka kaugemalt tulijate jaoks suur. "See on kultuuriasutus, kus toimuvad nii linna, maakonna kui ka vabariiklikud sündmused. Nautida saab erinevaid kontserte, teatrietendusi, näitusi. Kultuurikeskuses on kokku 26 huviringi ning klubi."

Paide kultuurikeskus on maakonna suurim kultuuriasutus, kus on rõduga suur saal – 520 kohta. Olemas on ka 120-kohaline väike saal, 60-kohaline kooriruum, 40-kohaline õpperuum, kohvik, peeglisaal, tantsusaal.

Eesti Kontsert Paides:

9. september kell 14 Paide Püha Risti kirik

Peegel peeglis
Kammerkoor Collegium Musicale
Mikk Dede (tenor), Marten Altrov (klarnet),
Ene Salumäe (orel)
Dirigent Endrik Üksvärav
Arvo Pärdi ja Pärt Uusbergi vaimulik koorimuusika

26. oktoober kell 19 Paide kultuurikeskus

Mihkel Poll (klaver)
Pärnu Linnaorkester
Järvamaa tütarlastekoor, Paide naiskoor ja meeskoor,
Paide Ühisgümnaasiumi segakoor, Paide Gümnaasiumi segakoor
Dirigent Jüri Alperen
Ludwig van Beethoven. Klaverikontsert nr 3 op. 37, c-moll
Fantasia klaverile, koorile ja orkestrile op. 80 C-duur
Sümfoonia nr 6 "Pastorale" op. 68 F-duur
Koostöös Pärnu Linnaorkestriga

4. november kell 19 Paide kultuurikeskus – küünlavalguse ja veiniga

Õhtu ilu
Ka Bo Chan (kontratenor), Eda Peäske (harf)
Schubert, Bach, Pärt, gregooriuse koraal

20. detsember kell 19 Paide Püha Risti kirik – kingitus linnarahvale

Tallinna Poistekoor
Dirigendid Lydia Rahula, Tomi Rahula
Tallinna Poistekoori traditsioonilise jõulukontserdi kavas on ajatu jõulumuusika ja eesti heliloojate looming. Orelil, klaveril ja süntesaatoril Tomi Rahula.

24. jaanuar kell 19 Paide kultuurikeskus

Don Quijote ja Don Giovanni
René Soom (bariton, RO Estonia)
Priit Volmer (bass, RO Estonia)
Siim Selis (klaver)
Kaks vastandlikku karakterit ooperilaval ja kontserdisaalis läbi Mozarti, Verdi, Leigh', Tambergi, Kangro, Sondheimi teoste.

19. veebruar kell 19 Paide kultuurikeskus

Eesti džassi antoloogia
Estonian Dream Big Band
Kunstiline juht Siim Aimala

8. märts kell 19 Paide kultuurikeskus – naistepäeva kontsert tordi ja veiniga

Muusika läbi pisarate –
Imre Kálmán 130
Margit Saulep (sopran)
Triin Ella (metosopran)
Jaak Jõeallal (tenor)
René Soom (bariton, RO Estonia)
Klaveril Ülla Millister
Miks läbi pisarate? Sest lavastus tutvustab lugusid ja juhtumusi Kálmáni elust ja mitmest armastusest. Muidugi ei puudu kavast trupile omased hoogsus, tantsulisus ja kirevad kostüümid!

15. märts kell 12 Paide kultuurikeskus

Kabare Kalabalik
Löökpilliansambel Komodo (Rootsi)
"Kabare Kalabalik" on maksimaalne, minimalistlik, ülespuhutud trummide sulatusahju meenutav komöödia ja hullumeelsus samal ajal.

16. aprill kell 19 Paide kultuurikeskus

Bryars – Tavener – Siimer
Eesti Rahvusmeeskoor
Dirigent Mikk Üleoja
Kontserdi keskmes on briti kultuur. Ühelt poolt heliloojad Gavin Bryars ja John Tavener ning teiselt poolt poeet Thomas Stearns Eliot, kes sündis küll Ameerikas, kuid veetis suurema osa oma elust Inglismaal.

Teeme ise muusikat

Oktoobrikuu alguses - 1. oktoobril Tallinnas, 2. oktoobril Pärnus, 8. oktoobril Jõhvis ning 9. oktoobril Tartus - avab Eesti Kontsert oma kontserdisaalid ning kutsub lapsi ja noori kaasa lööma noortepäeval "Teeme ise muusikat!" Missugune maailmamuusika tulevärk möllab noortepäeva ühe juhendaja, Reigo Ahvena löökpillikoolitusel, käis Aplaus uurimas Kloogaranna noortelaagris.

Tekst ja foto: KRISTEL KOSSAR

"1,2,3,4" loeb trummar Reigo Ahven rütmi ja Kloogaranna noortelaagri kasvandike sõrmed kopsatavad juhendatud rütmis vastu Aafrika trummi. "Nüüd teeme ühe *kamikaze!*" hüüab ta ja särasilmsed kasvandikud ("Kes ei tea, mis *kamikaze* on, sellele selgituseks: see on see, kui õhku tõusnud lennukil on ainult ühe otsa tarvis bensiini," selgitab naeratav juhendaja) liiguvad kiirel kursil ühest õpitoas harjutatud rütmist teise, andes finaalis niipalju, kui torust tuleb. Aplaus juhendajale on siiras ega taha sugugi lõppeda ning nii mõnelgi kursuslasel on silmnähtavalt kahju trummi käest ära panna.

Trummid päästavad maailma, usub Reigo, kes on Lenna ja veel mitme teise nimeka bändi trummar. Südamel poolest on Reigo Ahven õpetaja. "Mulle lihtsalt meel-

dib õpetada," nendib mees, kelle käe all on löökpillikoolitust saanud rohkem kui 40 000 last, kui kokku lugeda kõik käimised koolides ja lasteaedades, laste- ja noortelaagrid, kursused jm mitme aasta vältel. "Alguses tegin löökpillikoolitust oma lapse lasteaias ja pojale meeldis – mulle tundus, et see võiks ka teistele lastele meeltemööda olla," räägib Reigo. "Olen õpetanud lapsi ja väikelapsi paralleelselt Viljandi kultuuriakadeemia muusikatudengitega ega teinud lastele kordagi hinnaalandust! Ja lapsed ka mitte," tunneb ta tööst heameelt. Muusika juurde saab tema sõnul lapsi ja noori tuua just isetegevuse kaudu. "Mu noorim õpilane on olnud kuuekuune ja vanim 93-aastane," räägib muusik, kes trumme muusika juurde jõudmise võtmeks peab. "Trummidega maailmamuusika mängimise puhul kaob ära surve, mis näiteks sooloesinemise puhul last

kammitseb – kui pead ikka üksi laval esinema klaveripalaga, kus eksida ei tohi, siis maailmamuusikas on vastupidi, iga eksimus annab loole uue nüansi," julgustab Reigo kõiki proovima. "Kui inimene on kord proovinud ise muusikat teha, kõnetab helilooming teda hiljem hoopis teisiti."

Muusiku suurimaks unistuseks on aga see, et ühel päeval avaks Eestimaal ukсед rütmimuusika keskus, kus kõik uudishimulikud muusikahuvilised ise erinevaid pille proovida saaks. "See peaks oleks üks niisugune muusikategemise paik, kus poleks hirmu, et äkki tõmbad mõne keele katki või kukud trompeti mõlki, lisaks saaks juhendajatelt praktilisi näpunäiteid. Kui inimene armub mingisse pilli, jääb see kogu eluks kestma. Igaüks suudab teha muusikat, selles pole kahtlustki," julgustab Reigo kõiki muusikategemist proovima.

PUUSTELLIST LEIAD OMA UNELMATE KÖÖGI

WWW.PUUSTELLI.EE

Puustelli[®]
MADE IN FINLAND

TULGE TUTVUMA! TALLINN, PÄRNU MNT 66 TEL. 6278 800

Dirigent ja oma Saar

Tekst: INDREK MUSTIMETS
Fotod: SCANPIX, PRESSIFOTO

“Sa pead olema oma elus rohkelt vihmades, tormides ja metsades olnud, et Mart Saare muusikale lähemale jõuda ja seda mõista,” ütleb Tartu ülikooli kammerkoori dirigent **Triin Koch**.

Mart Saar 130

R 28. september kl 19 Estonia kontserdisaal
L 29. september kl 19 Tartu ülikooli aula
P 30. september kl 15 Suure-Jaani gümnaasiumi aul
Estonia Seltsi segakoor, segakoor Huik, Tartu ülikooli kammerkoor
Kristel Aer (orel, Tallinnas), Kadri-Ann Sumera (klaver, Tartus ja Suure-Jaanis)
Mart Saare kirju loevad Tallinna Linnateatri näitlejad Argo Aadli ja Indrek Ojari.
Kava koostas Riina Roose. Kõigis kontserdipaikades toimub tund enne kontserti ka muusikateadlase Tiia Järgi kontserdieelne vestlusring Mart Saare elust ja muusikast.

Looduse karmimaid ja värvilisemaid külgi on Triin saanud kogeda ja endasse ammutada Võru lähedal maakodus, kus Eesti end oma kõige õigemates toonides näitab. Sealsed meeleolud ja värvid on Triin endaga prooviruumi kaasa võtnud ning jagab neid kildhaaval lauljatega. Dirigent ütleb, et ta vaimustub Saare muusikast väga kergesti ja kui kord on juba vaimustunud, siis levib see nakkus ka lauljateni. “Lauljatest on tegelikult näha, et nad avanevad ja vaimustuvad Saarest kõik eri aegadel. Nii nagu looduski, mis tärkab omasoodu. Pool naljatades võib ju öelda, et kui sa ei ole metsaeluga kontaktis, siis ei ole võimalik ka Saare muusikale väga lähedale jõuda, näha muusika taga sõnu (puude taga metsa) või

vastupidi – siis võib mõni oluline nüanss lauljalt kuulajani mitte jõuda,” arvab Triin.

“Võib-olla tajuvad tänapäeva dirigendid, aga ka väga noored dirigendid Saare muusikat sootuks teiste kanalite ja piltide kaudu kui meie õpetajad. Nii ka mina. Olen pigem väga õnnelik, kui kuulen, et Saart üleüldse esitatakse kui et õnnetu mõne Saare esituse üle, kus tempo, karakter või miski muu veidi teistmoodi on. Muusika peabki erinevate dirigentide käe all erinevalt hingama,” lisab Triin.

Joovastav raputus

Muusikateadlane Johannes Jürisson ütles Mart Saare muusikast kirjutades, et see on kui joovastav raputus. Triin on ka kammerkoori oma Saare interpretatsioonidega kõ-

vasti raputanud ja joovastanud. Mitmeid Saare lugusid on Triini ja kammerkoori vahendusel jõudnud ka Eesti Raadio fonoteeki. Triin leiab, et Eesti võib uhke olla, et ringhääling on aastakümnete jooksul salvestanud sadu Saare laule, mitmetest lugudest lausa paarkümmend esitust. "Eks me saame seeläbi jälgida ühe loo käekäiku, interpretatsioone ja ajastute muutusi. Me ju ei tea keegi, milline on see õige ja täpne Saare lugude interpretatsioon. Olen alati teadnud ja öelnud, et kõik on noodis kirjas ja noodid on ju kõigile kättesaadavad. Aga oleks vist ka imelik, kui kõik Saare või Kreegi koorilugude esitused kõlaksid ühesuguselt, ilma isikupära ja isikliku tõlgenduseraasuta," märgib Triin.

Terve suve on Triinil "käpad sügelenud", et saaks juba Saare muusika kallale asuda, suure ühendkoori kõla kuulda ja sellega peensuseni tegeleda. "Lauljaid peab olema ja suur koor peab olema, et väga mitmed Saare lood kõlama hakkaksid. Tunnen juba ette mõnu sellest, et saab sajapealise kooriga häid kõlavärve tekitada – ka suurt koori saab dünaamiliselt ja paindlikult juhatada nagu laulupekoorigi." Muidugi ei ole Saare muusika midagi sellist, mida kohe noodist maha laulda – tee laulu sisuni, tunnetuse ja esituseni on väga pikk, noodiga on vaja kaua "koos elada", leiab Saart nii väikese kammerkoori, suure ühendkoori, rahvusmeeskoori kui ka naiskoori koosseisudega juhata-nud dirigent.

Triin kohtus Mart Saare koorimuusikaga põhjalikumalt muusikaakadeemias professor Kuno Arengu juures õppides. Nii mõnigi Triini õpetaja oli ise Saarega kohtunud ja temalt ka õpetust saanud ja üks noore koorijuhhi eriala üliõpilasena kuulas Triingi suure huviga maestro Kunot, kuidas Saarest koori ees päris Saar saab. Õpetajat tuleb ju kuulata! "Mul jäi veendumus, et seda või teist lugu tehaksegi niimoodi. Ja teisiti ei tohi. Hilisemas elus ei ole ma pidanud seda õpetust ümber mõtlema hakkama, sest akadeemias saadud arusaam ja lugupidamine noodi vastu on veres. Mulle tundub üha enam, et koolis näidati mulle õige rada kätte," meenutab dirigent.

Inimhääle võimalused

Koor, eriti just segakoor, oli Mart Saarele suurepärase instrument. Saare muusikas ei kuule me, et heliloojal oleks olnud piire – ta

Lauljaid peab olema ja suur koor peab olema, et **VÄGA MITMED SAARE LOOD KÕLAMA HAKKAKSID.**

mängib kooriga võimsalt, ei alahinda inimhääle võimalusi. Kõik, mis kaunis ja uhke, tuleb nooti kirjutada, muutmata ühtegi noodirida ülepaistatutuks või liigseks, mõtiskleb Triin Saare muusika üle. Mõeldes selle peale, miks Saart ja tema eakaaslasti nõnda vähe koorilavadel esitatakse, jõuame ikkagi meie kooride ja dirigentide juurde. "Võib-olla ei juleta seda muusikat koorideni tuua, sest vaieldamatult on need lood rasked ja kõigile suureks väljakutseks. Koorid on sageli ka väga väikesed ja paratamatult jääb elementaarsest esitusjõust puudu. Seda rõõmustavamad on heliloojate juubelite tähistamised, mil suudame suuri kooslusi kokku kutsuda ja parimat osa eesti koorimuusikast kuulajateni tuua. Laulda neid tõeliselt suuri ja vägevaid tükke just nii, nagu Saar tahtis. Ootan septembrilõpu kontsertidelt kõrget kvaliteeti ja sügavat sisu," on Triin õhevil.

Oma maakodus on Triinil aga päris oma Mart Saar! Kord ohkas dirigent proovis sügavalt, et küll tal oleks hea meel, kui koduski saaks Mart Saarega muusikast rääkida. Kammerkoor võttis dirigenti kuulda ning tõi talle elusuuruse ja kübarat kergitava Mart Saare. Nüüd lehvitat see justkui päris helilooja Triini metsadele ja küllasõitvatele kooridele.

Mart Saar muusikast

.../ Sest rahvalaulu najal saaksivad meie heliloojad eesti muusikale tüüpilise aluse panna ja meie rahvalaul tooks ära kulunud ja võõrastele vaibunud lauludele, mis nüüd üle meie kodumaa käivad, uue ja värsket hoo kõrvale, mis sihti rajaks, elustaks ja vaimustaks. .../ Mida jõudsamalt levib haridus, areneb kultuur, mida intensiivsemalt tungitakse linna, Euroopasse, seda kiiremini sureb meie esivanemate kunst – rahvalaul. Sellest tulenevalt leidub rahvaviise üksnes saunahurtsikus, kus vaesus asub ja hariduse mõju mitte veel ligi pole pääsenud. Majadest, kus juba tore mööbel sees ja vast koguni klaver nurgas, sealt on rahvalaul ammu põgenema pidanud. .../ Mida rohkem on kultura kuskil maad võtnud, seda vähem on vana laulu ja vanu viise leida. .../ Nimelt on ka meil koolid oma uue haridusviisi ja lauluga Eesti rahvalaulu peale tagasisitõrjuvalt ja hävitavalt mõjunud. .../ Eesti laadilisi viisiseid .../ sõimatakse sagedasti sandiviisideks, sest et neid tõesti, kerjajate ja vaeste inimeste suust veel kuuldu.

Teised Mart Saare loomingust

Gustav Ernesaks: "Saar on metsavärvidega helilooja."

Rudolf Tobias: "Koorijuhil, kes viiuli saatel Saare laulude õpetamise kallale asub, ei ole esialgu just mokkamööda, et bemollilisi võtmemärke seal enam kui rosinaid saias on. Ehk lepip ta ometi."

Nüüd & muusikast! Nüüdismuusikast?

Kaks esiettekannet, ilmakeulus flötist ja eesti nüüdismuusika üks peaideologe - 23. septembril saavad kõik nad kokku Estonia kontserdisaali laval.

Taavi Kerikmäe, pianist ja nüüdismuusikaansambli U: üks asutajaid, kelle süda tuksub elektroonilisele muusikale, maailmakeulus flötist **Camilla Hoitenga** ning kaks maailmaesiettekandele tulevat lugu Helena Tulvelt ning Tatjana Kozlovalt, kirjutatud spetsiaalselt nende duole, lubavad nüüdismuusikaviamiini, mida põnevil tarbija mingil juhul neelamata jätta ei saa. **Aimar Ventsel**, etnoloog ja muusikakriitik, haarab Taavi Kerikmäel enne proove nõõbist, uurimaks täpsemini, mis see uus muusika ikkagi on.

Üks mees on peadpidi klaveris ja teine tõrtsutab sopransaksofonil – selline on video, mille Google esimesena otsingusõnale “Taavi Kerikmäe” ette annab. Videos on Taavi ja Michel Doneda ning nad improviseerivad. Alustame algusest – mis on nüüdismuusika?

Sellele on erinevaid vaateid. On inimesi, kes peavad nüüdismuusikaks kõike, mida tänapäeval tehakse, alates levimuusikast (või

kuidas seda nimetatakse) klassikalise muusikani. Termin "nüüdismuusika" on kinnistunud osale klassikalisest muusikast, mida on tehtud viimase paarikümne aasta jooksul. Aga minu jaoks... Ma ikka jälgin seda, mida muusikas tehakse ja ma ei kapselda ennast n-ö klassikalise nüüdismuusika lahtrisse.

Klassikalisel muusikal kui terminil on natukene selline maik man, et tegemist on komponistiga, kes on juba ammu surnud ja siis pärast surma klassikuks saanud. Kunagi oli olemas termin "süvamuusika", see on minu meelest natukene neutraalsema kõlaga.

Eks see sõna ole devalveerunud. Tänapäeval kasutatakse sõnu nagu "legendaarne", inimesed kirjutavad õige kergelt, et mängib "legendaarne ansambel". "Klassikaline muusika" peab olema muusika, mis on juba klassikaks saanud. Sellega on aga segane lugu, sest kontekstid, kus muusikat ette kantakse, on väga erinevad. "Süvamuusika" on minu arvates hea sõna. "Klassikaline muusika" võib olla muusika, mis meil on täiesti uus muusika, mida Eestis pole kunagi mängitud. Näiteks osa klassikaks saanud prantsuse spektraalmuusikast või Stockhausen, mida on äärmiselt vähe Eestis mängitud. Meil seda muusikat peaaegu ei kuule ja kui, siis enamasti välisinterpretide esituses. Selles mõttes on tegemist nimetamise küsimusega. Aga ma olen nõus, et "süvamuusika" on parem sõna, mind huvitabki ennast muusika, milles on suurem süvenemise aste.

Sina kui elektroonilise muusika looja, kuidas sa mahud klassikalise muusika seltskonda? Klassikaline muusika assotsieerub ennekõike akustiliste pillidega ja orkestritega.

Klassikaline muusika seostub tõepoolest ennekõike teatud pillidega. Olen õppinud klaverit ja pean ennast ennekõike pianistik. Elektroonika avastasini, et mind hakkas huvitama tämber, heli värv. Mulle paistis, et klaver on ennekõike disainitud heli kõrgusliku kasutamise pilliks ja elektroonika võimaldab tegeleda tämbri küsimustega. Paradoksaalselt olen liikunud elektroonikast tagasi klaveri juurde, kasutades klaverit koos elektroonikaga. Klaver on instrument, mida oskan mängida, elektroonikas olen iseõppija.

AV: Kuidas klassikalise muusika seltskonnas suhtutakse avangardsematesse muusikutesse nagu sina?

Nojah, see on natukene hell või siis intrigeeriv teema. Ma ise õpetan ju ka nüüdismuusikat, puutun palju kokku noortega ja kuulen neilt tihti stereotüüpseid arvamusi, nii üliõpilaste kui ka professio-

naalsete muusikute juures. Meie muusikaruumis kummitab kusagil kuklas veel 19. sajand, selle perioodiga seostuv klassikaline muusika. Just selle perioodi muusikast tulevad teatud esteetilised eelistused või siis romantiline lähenemine ja me tuleme sellest väga visalt välja. Sageli kohtab võõrustust või eelarvamusi, kusjuures inimene ise pole otsingulist muusikat isegi kuulanud. Ühest küljest on eksperimentaalne muusika nagu vähemväärtuslik, kuna tal pole veel klassikalise muusika kullaproovi peal. Tei-

sest küljest löid Bach või Beethoven ju samuti kaasaegset muusikat. Kui seda poleks olnud, siis ma ei tea... Muusika poleks ehk üldse edasi arenenud, kui poleks olnud tungi otsida uusi muusikalisi lahendusi. Pealegi, keegi peab ju neid kullaproove ka graveerima ja selles protsessis osalemine on minu arvates privileeg nii esitajale kui ka kuulajale.

Kas mängitavat muusikat peetakse liiga lihtsaks muusikaks?

Ma olen üldse näinud vähe inimesi, kes nüüdismuusikat PÄRAST KONTSERTI VÄHEVÄÄRTUSLIKUKS PEAVAD.

Pigem on just vastupidi: uut muusikat peetakse liiga komplitseeritud ja struktuurikeskseks muusikaks. Selge on see, et kogu tänapäeva muusika ei jää kestma. Natukene konservatiivsele muusikale on uus muusika liiga dissonantsikeskne või stressirohke, ta ei ole heakõlaline või midagi sellist. Olen näinud päris eakaid inimesi, kes tulnud kontserdile ja on pärast väga vaimustunud. Ma olen üldse näinud vähe inimesi, kes nüüdismuusikat pärast kontserti väheväärtuslikuks peavad.

Kui ühele inimesele sinu muusikat ette mängisin, arvas ta nii: mina võin ka sellist asja teha, et ronin peadpidi klaverisse ja kolgin vastu keeli. Mida sellistele inimestele ütleksid?

(*Muigab*): Ma muide käin klaverikeeltega väga hellalt ümber. Ma vastaks sellistele inimestele, et proovige järele. Võib-olla tulebki midagi huvitavat välja!

Taavik Kerikmäe ja Camilla Hoitenga põnevat koosmuusitseerimist saab nautida 23. septembril Estonia kontsertsaalis.

Jo Einar Jansen ja
Johanna-Adele Jüssi

!!!
Kontsert

Olav Ehala

Silver Sepp

Arnold Chivalala
Tansaaniast ja
Topi Korhonen

Lisame muusikaõppele vürtsi

Algaval hooajal jätkab Eesti Kontsert koolikontsertidega - plaanis on 36 eripalgelist kava klassikast rahvamuusikani ja džässist rokini.

Tekst: KRISTEL KOSSAR Fotod: EESTI KONSERT

“Uutest kavadest on kindlasti huvitav Linnateatri noorte näitlejate Sandra Uusbergi, Kristjan Üksküla ja Mikk Jürjensi vanemale koolieale mõeldud sõnalis-muusikaline programm, mis tutvustab Juhan Viidingu ja Olav Ehala loomingut,” selgitas koolikontsertide produtsent-toimetaja Ülle Lehtmäe. “Põnev on ka Norra viiuldaja Jo Einar Janseni ja eesti viiuldaja Johanna-Adele Jüssi kava, mis tutvustab norra, eesti ja rootsi pärimusmuusikat. Aprillis esinevad koolides Aafrika muusika kavaga Arnold Chivalala Tansaaniast ja Topi Korhonen Soomest. Džässmuusikutest astuvad koos oma õpilastega üles Siima Aimla, Lembit Saarsalu ja Olav Ehala. Vokaalkava klassikast kerge muusikani on pakkuda Eesti Filharmoonia Kammerkoori meeskvarleti esituses. Kõikidele vanuseastmetele on pakkuda lõbus haarav vaskpille tutvustav kava “No küll säravad” ERSO muusikutelt. Hortus Musicus kutsub klasse Tallinnas Väravatorni, et tutvustada vanu pille ja kaugeid ajastuid,” annab Lehtmäe hooaja plaanidest ülevaate.

Koolikontserte planeerides arvestatakse eelkõige koolide õppeprogrammiga, et kont-

sert ka illustreeriks muusikatuundi. “Kavas on nii rahva-, džäss-, maailma- kui ka klassikalise muusika programmid. Tutvustame erinevaid instrumente, žanre ja stiile. Koolikontsert peab olema hariv, aga ka lõbus, vaheldusrikas ja humoorikas, esineja peab olema lisaks heale pillimängu- ja lauluoskusele ka väga hea publikuga suhtleja,” toob Lehtmäe välja koolikontsertide eripära. “Koolikontsert annab lastele lisaks uutele teadmistele hea taju, see kasvatab ka meie tulevast kontserdipublikut. Koolid võiksid rohkemgi kavade suhtes soovi avaldada. Paljude õpetajate ning huvijuhtidega on aastatega kujunenud välja suurepärase koostöö,” räägib ta.

Milliseid tingimusi on koolikontserdiks tarvis? “Üldiselt toimuvad koolikontserdid aulates, vahel ka spordisaalis või kultuurimajas. Klaver peaks olema häälestatud, muid erilisi tingimusi polegi vaja. Esinejatel on kõik kaasas, vahel kasutame ka kohalikku võimendust, kuid mitte alati,” avab Lehtmäe kontserdi köögipoolt.

Kava sisulise poole panevad Lehtmäe sõnul kokku esinejad ise. “Kava peab olema hariv, vaheldusrikas, kaasahaarav, vaimukas,

Sandra Uusberg, Kristjan
Üksküla ja Mikk Jürjens.

Jaan Sööd

lõbus. Meie esinejad on kõik väga head, näiteks Rain Simmuli ja Jaan Söödi esitav Raimond Valgre kava saab pea alati ülipoosiivse vastukaja. Silver Sepa etteaste fantaasiapillidega, nagu jalgrattakodarad, puupakud, veetorud jms, oli möödunud hooajal kõige nõutum kava. Populaarsed on olnud Lembit Saarsalu ja Olav Ehala džässikavad, samuti tšellokvartett C-Jam,” räägib Lehtmäe, kelle sõnul tähendab koolikontsert artistidele ülitihedat päevakava, sest vahel tuleb päevas koguni viis kontserti anda.

Eelmisel hooajal korraldas Eesti Kontsert erinevates koolides 348 koolikontserti, eesti artistide kõrval astusid üles ka välisesinejad. “Mullu esines koolides ansambel Klangbein Norrast, tänavu tuleb Tansaania–Soome duo Pole-Pole,” tunneb Lehtmäe heameelt. Ja lapsed vastavad samaga. “Minu meelest oli kontsert väga tore. Ma sain teada, et kui teed muusikat südamega, pole vahet, mis rahva muusikat mängid. See kõlab ikka imeilusasti,” arvab koolikontserdi kohta kümneaastane Andres.

VKG diisel – Eesti mootorikütuste tulevik

Eesti on üks väheseid riike maailmas ning samuti ka Euroopas, kes targalt majandades võib nautida energeetilise sõltumatuse positsiooni ja seda nii elektrienergia kui vedelkütuste seisukohalt.

Fakt, et elektrienergia tootmine põlevkivist on taganud Eesti siseriikliku vajaduse katmise alates eelmise sajandi kuuekümnendatest-seitsmekümnendatest, on hästi teada. Kuid põlevkivi otsene põletamine elektrienergia saamiseks – eriti ilma soojusenergia tootmiseta – on laiemas plaanis põlevkivi kui maavara potentsiaali raiskamine. Seda teadmist on alles viimasel ajal hakatud laiemalt teadvustama, AS Viru Keemia Grupp on seda lähenemist kultiveerinud aastakümneid.

Eestis tarbitakse aastas ca 1 miljon tonni erinevaid vedelkütuseid, sellest umbes poole moodustab imporditav diislikütus. Eesti impordib täna ca 90% kogu tarbitavast vedelkütusest. Samas toodetakse Eestis 2012 aastal üle 500 000 tonni põlevkiviõli, millest üle poole toodab VKG. Kooskõlas VKG ja teiste õlitootjate arenguplaanidega suureneb põlevkiviõli toodang ja ületab 1 miljoni tonni piiri viie aasta jooksul. **Seega toodetakse Eestis 2016-2017 samapalju vedelkütuseid kui neid tarbitakse.**

Praegu toodetav põlevkiviõli on sobilik kasutamiseks laevadel ja katlamajades, automootorites kasutamiseks ta kõlbulik ei ole. Koostöös maailma tuntuimate rafineerimistehnoloogia pakujatega on VKG töötanud välja tehnoloogia Eesti põlevkiviõli töötlemiseks kõrgkvaliteetseks ülimadala väävlisisaldusega EURO V nõuetele vastavaks diislikütuseks. Selline põlevkividiiseli erine oma omaduste poolest konventsionaalsest – naftatoormest valmistatud – diislikütusest ja on sobilik kasutamiseks kõigis kaasaegsetes diiselmootorites.

Mootorikütuste tootmiseks rajab VKG aastatel 2013-2016 Kohtla-Järvele Eesti esimese rafineerimistehase tootlikkusega 14 000 barrelit päevas. Maailma mastaabis on tegemist väikese tehasega, kuid **Eesti vedelkütuste – sealhulgas diislikütuse – vajadusest katab planeeritav tehas kaks kolmandikku.**

Kohalikust toorainest valmistatud ja siseriiklikult tarbitud kõrgekvaliteediline kütus on keskkonnasõbralik ja majanduslikult parim lahendus Eesti riigi jaoks üldse. Ainukeseks varjuküljeks on Euroopa Liidu CO₂ tsüklit reguleeriv kütusedirektiiv, mis jõustumisel võib sundida Eestit kogu siin toodetud mootorikütuse eksportima ja kogu Eestis tarbitava kütuse endiselt importima.

Artikli autor **Jaanus Purga** on VKG juhatuse liige ja arendusjuht

Kodu- publik innustab

Tänavu sügisel, 27. oktoobrist 2. novembrini toob rahvusvaheline festival Klaver Eestisse kõrgeima tasemega külalissolistid ning koju parimad eesti klaverikunstnikud. Üks neist on mainekas pianist **Sten Lassmann**, kel käsil doktoritöö lõpetamine Londoni Kuninglikus Muusikaakadeemias.

Kas õpingute kõrvalt jääb aega ka Londoni muusikaellu sukeldumiseks?

Olen lõpetamas oma doktoritööd Londoni Kuninglikus Muusikaakadeemias, teemaks Heino Elleri klaverimuusika. Käsil on kogu Elleri klaveriloomingu salvestamine koostöös plaadifirmaga Toccata Classics. Praeguseks olen sisse mänginud juba viie CD jagu muusikat, kogu Elleri klaverimuusika peaks mahtuma kaheksale plaadile. Esinemised on mul sellel aastal tagaplaanil, kuna doktoritöö nõuab lõpetamist. Muusikaelu on Londonis lõputult kirev, mul ei ole mahti kõige kursis olla.

Olete uurinud Heino Elleri klaverimuusikat, seda esitanud ja salvestanud. Missugune on Teie suhe eesti muusikaga praegu?

Väikeses riigis kipuvad kõlama äärmuslikud

arvamused – omakultuuri kas täielikult häbenetakse või siis propageeritakse kirglikult patriootliku kohustusena. Püüan leida tasakaalu. Minu tegelemine Elleriiga on aga eelkõige suur ja huvitav loominguine väljakutse, ma ei seosta seda otseselt eesti muusikaga tegelemisega. Samas üritan ka tõestada, et Elleri loomingu tippteosed kuuluvad maailma muusikaliteratuuri paremikku.

Kui kerge või raske on Eesti artistil pääseda maailmalinnas lavale, läbi lüüa – mida selleks tarvis on?

Kui inimene on tahtmist täis, siis mingile lavale pääseb ikka. Kuid tähtsaimate esinemiskohtade kavadesse saamine on keerulisem.

Missugune on praegu Teie repertuaar?

Heino Elleri loomingu on minu tegemistes

neil aastatel A ja O, pean ettevõtetud suure ülesande lõpule viima. Kuid teinekord patustan sel teel – näiteks alustan tööpäeva Brahmsi või Bachiga. Viimase aasta jooksul olen Brahmsiga tegelenud regulaarselt ning klaverifestivali kavas esitan Brahmsi 3. klaverisonaadi, mis on üks pikemaid teoseid klassikalisel klaveriliteratuuris. Eks ma vahel unistan sellest, mis ma siis kõik ette võtan, kui kord Elleriiga ühele poole saan.

Keda peate oma eeskujudeks, õpetajateks ja mil määral on mõjutanud isa, pianist Peep Lassmanni eeskujut?

Varasemas eas olid väga tähtsad õpetajad Ell Saviauk ning Ira Floss Tallinna Muusikakeskkoolis – tänu nende kannatlikkusele ning oskuslikule juhendamisele jäin klaverimängu juurde. Alates 14. eluaastast õppisin professor Ivari Ilja juures. Tema võrratu pia-

Festival KLAVER 2012

Lauri Väinmaa

Festivali kunstiline juht Oktoobrikuu viimasel nädalal on Estonia kontserdisaal taas klaveri päralt – 26. oktoobrist 2. novembrini toimub seitsmes pianistide festival Klaver, mis avab ukse klaveri kuningliku kõla ning selle valitsejate – pianistide – austajatele.

See klaverikõla algab haamerklaveri intiimselt ja täpselt südamesse tungivast helist suurmeister Andreas Staieri sõrmede all. Kõlamassid laienevad ja avarduvad moodsa klaveri romantilistes ja sümfoonilistes kõlamassiivides festivali peaesineja Nelson Freire, aga ka noorema põlvkonna meistrite Cédric Tiberghien ja Miroslav Kultõševi käte all, et taas pehmeneda ühe selle aasta juubilar, Debussy impressionistlikes kõlamaalingutes, mida esitavad meie noored klaveriõppurid. 20. sajandi uudiskõlasid pakub teise juubilar John Cage'i muusika prepa-reeritud klaverile, mida esitab uue muusika asjatund- ja Adriano Ambrosini koos tema käe all valmistunud EMTA tudengitega. Oma kõlanüansid lisavad üldpilti klaveriduo Silver–Garburg ja džässpianist Kristjan Randalu.

Väärikalt on esindatud eesti pianistid: juubelit tähistav vanameister Vardo Rumessen, tippvormis Ivari Ilja, noored Tallinna 2. rahvusvahelise konkursi laureaadid Kristi Kapten ja Holger Marjamaa, üle-eestilise konkursi võitja Maksim Štšura ja oma kontserdiga Heino Elleri 125. sünniaastapäeva tähistav Sten Lassmann. Kokkuvõtteks võib öelda, et festival pakub seinast seina ulatuvat pildi klaverimaailma kirevast hetkeseisust.

nism oli mulle suureks eeskujuks, paljude toonaste õpetussõnade mõte on siiani mees. Vaieldamatult oli suureks mõjutajaks isa, sest kuulsin ju lapsest peale kodus maailmatasemel klaverimängu. Hiljem aga käisin tih- tipeale isale ette mängimas ning temalt saadud professionaalsed oskused on kindlasti suur osa minu kui muusiku pagasist.

Kustumatu mulje on mul Brigitte Engere- rist, kelle juures õppisin mõnda aega Parii- sis. Ta oli markantne ja omapärane artist. Kahjuks suri ta selle aasta 23. juunil. Londo- nis olen olnud Ian Fountaini õpilane. Foun- tain on suure haardega pianist, tema reper- tuaar hõlmab enamikku klaveriliteratuurist ning tal on harukordselt terav kõrv, võimeli- ne tabama klaverimuusika peeneid intonat- siooniseoseid ooperi- ja sümfoonilise muu- sikaga.

Minu tegelemine Elloriga on eelkõige **SUUR JA HUVITAV LOOMINGULINE VÄLJAKUTSE.**

Festival Klaver toob Teid sügisel Eestisse. Kuidas on esineda kodupubliku ees?

Oktoobrikuu jooksul esinen soolokontserdi- ga seitsmes paigas üle Eesti. See turnee tip- neb klaverifestivali kontsertidega Tartu ülikoo- li aulas ning Tallinnas Estonia kontserdisaalis. Mul on väga hea meel sellise suurepärase võimaluse üle Eesti publiku ees ennast näi- data, sest kodupubliku ees mängimine on väga innustav, samas ka väga vastutusrikas

ülesanne. Mäletan hästi esimest festivali, Klaver'98, pärast oma esinemist noore põlv- konna muusikute kontserdil kuulasin kõiki teisi kontserte. Olin siis just tähtsaimas arengueas ning võimalus kuulda lühikese aja jooksul suurt hulka maailma tipp-pianiste oli kirjeldamatult põnev ning hariv. Klaverifesti- val on imeline võimalus tutvuda ja kursis olla klaveriliteratuuri põhjatute rikkustega ning in- terpretatsioonikunsti erinevate ilmingutega.

Heliloojaks ema soovitusel

Tänavu 15. oktoobril tähistab 80. sünnipäeva üks Eesti viljakamaid heliloojaid **Jaan Rääts**. Aasta alguses elutööpreemiaga pärjatud Rääts on enda sõnul mees, kel õnnestunud elus teha täpselt neid asju, millest hoolib ja mida armastab.

Tekst: RIINA JUSSILA Foto: KAUPKO KIKKAS

Muusika juurde juhatas Jaan Räätsa ema, kes 1940. aastatel tuttava kirikuõpetaja käest vana klaveri ostis ning sellel kodus mängima asus. Pill võlus noort Jaani sedavõrd, et ühel päeval leidis ta ennastki selle taga mängimas. Loomuliku sammuna suundus Rääts Tartu Muusikakooli klaveri erialale õppima ning lõpetas 1957. aastal Mart Saare ja Heino Elleri õpilasena kompositsiooni eriala Tallinna Riiklikus Konservatooriumis. Klaver on Jaanile jäänud, kuid kodulinn on vahetunud Tallinnaga. “Tartus käin väga hea meelega, kuid elada seal ei tahaks,” räägib mees, kes tunneb end kõige paremini koduseinte vahel.

Naudib hetke

Räätsa sõnul on elus tehtud küll palju, kuid ohtralt on veel tegemata – ideid ja indu temas on, kuid jaksu napib. “Jah, jõudu pole enam nii palju kui varem. Sellepärast ei tee ma enam ka muusikaakadeemias tööd, ehki võiksin,” räägib emeriitprofessor Rääts. Helilooja sõnul on tema tänavune suvigi kulgenud suhteliselt laisalt ning päevad möödunud kodus. Ta ütleb, et oskab suurepäraselt ka lihtsalt olemise aega nautida.

Lähenevasse sünnipäeva suhtub helilooja kerge huumoriga. “No ega see meeldiv tunne pole, kui vanemaks saad, kuid tuleb üle elada. Mida suurem number ette tuleb, seda vähem ma seda armastan,” ütleb ta. Juubeli puhul kõlavadki 4. oktoobril Pärnu kontserdimajas ja 5. oktoobril Estonia kont-

serdisaalis Räätsa teosed ning kontserdi-publik saab nautida läbilõiget helilooja loomingu paremikust.

Hoiab noortel silma peal

Rääts, kelle kuulsaim teos on 1961. aastal kirjutatud kontsert kammerorkestrile, on kätt proovinud ka filmimuusika autorina. Nii näiteks on tema looming kõlanud koguni üheteistkümnes filmis, teiste hulgas “Viini postmark” (1967), “Tuulevaikus” (1970) ja “Väike reekviem suupillile” (1972).

Rääts jälgib suure huviga noorte muusikute tegemisi. “Mõned endised õpilased käivad külas ja arutame asju. Palju mina neile anda suudan, ma ei tea, kuid nemad annavad minule väga palju. Aasta lõpus oli meil siin tore koosistumine,” meenutab ta. Eriliselt hoiab Rääts silma peal Tõnu Kõrvitsa tegemistel, kuid kodus plaadimängijas tiirlevad peamiselt Mozart ja Tšaikovski.

Klassikokkutulek viib Tartusse

Aastakümneid tagasi pikka aega kõrgetesse partei- ja valitsusorganitesse kuulunud helilooja praegusel ajal poliitikat ei jälgi, see lihtsalt ei huvita teda. “Oi, see ei kõida mind absoluutselt!” ütleb ta. Üks suur kiring on tal muusikale lisaks siiski veel – tehnika. “See on minusse ilmselt keskkoolist sisse jäänud,” ütleb Rääts. Keskkoolist on Jaani ellu jäänud tänini ka armsad inimesed. Juba 60 aastat järjest paneb ta sirellihnalises maikuus valge triiksärgi selga ning sätib end

Tartusse 1952. aastal gümnaasiumi lõpetanute lennu kokkutulekule. “Need on alati toimunud ja olen neil alati käinud. Kolm klavertit inimesi tuleb kokku. Kahjuks on juba ka lahkunud meie hulgas, kuid siiski on meid päris palju,” ütleb Rääts.

Fantaseerib – klaveriga või ilma

Kui klassi kokkutulekule sõidab Jaan hea meelega, siis kontserdisaali teda nii kergelt ei saa. “Seal ei toimu minu jaoks enam väga palju huvitavat. Mõne põnevama sündmuse puhul siiski lähen. Eriti kehv on olukord levimuusika osas, sellel alal on asi ikka päris hull,” hindab legendaarne helilooja.

Kuidas aga tema enda looming sünnib – mis teda sütitab? “Mulle meeldib igasugust kõlamaterjali endasse imeda, seda filtreerida, vajalikul määral emotsionaalselt ümber pöörata. Sel alusel fantaseerida – klaveriga või ilma. Kõigist neist elamustest ja muljetest sünnibki minu enda muusika,” selgitab ta. “Mul on mingi oma tehnika, millele allutan teiste stiilide välised elemendid. Vihjates teistele ajastutele, teistele heliloojatele, ei haara ma liiga sügavalt, võtan täpselt nii palju, kui endale kõlaliselt huvi pakub. Siingi ei järgi ma arvestusi, süsteemi,” on Rääts oma loomemeetodist 1985. aastal rääkinud.

Endanimelistest juubelikontsertidest võtab mees siiski osa. “Pärnusse ma ei plaaninud minna, kuid kontserdikorraldaja lubas autoga ukse ette sõita ja mind sinna kohale viia. No mis mul siis üle jääb,” muheleb juubilar.

A portrait of Jaan Rääts, an older man with thinning grey hair, wearing a dark suit jacket, a striped shirt, and a red and grey striped tie. He is looking directly at the camera against a blue background.

Jaan Rääts:

- Loomingu põhiosa moodustab instrumentaalmuusika – on loonud 24 instrumentaalkontserti ja kaks orkestrikontserti, sümfoonilisi lühivorme ning palju kammermuusikat.
- Aastail 1957–1993 valmisid tema kümme sümfooniat.
- On välja üle 40 vinüülplaadi ja CD.
- On saanud Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia (2002), Eesti Kultuurkapitali aastapreemia (2007), Eesti Rahvuskultuuri Fondi elutöö preemia (2011), Eesti Vabariigi kultuuri elutööpreemia (2011) ning Valgetähe ordeni III klassi teenetemärgiga (2002).

Väärtustagem Eesti muusikat

Oktoober algab rahvusvahelise muusikapäeva tähistamisega, mistap palus muusikaajakirjanik Nele-Eva Steinfeld äsja ametisse asunud kultuuriministeriumi muusikanõunikul **Siiri Siimeril** vastata paarile siinset muusikaelu puudutavale olulisele küsimusele.

Tekst: NELE-EVA STEINFELD **Foto:** ERAKOGU

Millised on lähitulevikus Eesti muusikapoliitika põhisuunad?

Põhisuund on hoida alles ja väärtustada seda, mis on meie muusikas ja muusikategemises head, teha ennast kõigile muusikaliselt rohkem kuuldavaks ja nähtavaks. Täpsemad arengusuunad saavad paberile kultuuripoliitika arengusuundade koostamise käigus, sellest saab detailsemalt rääkida juba aasta teisel poolel.

Eesti Muusikanõukogu töötas tänava kevadel välja muusikaosa kultuuripoliitika arengusuundadele aastani 2020. Kuidas seda dokumenti kommenteerite?

Selles dokumendis leidub mitmeid väga häid mõtteid ja ettepanekuid, realistlikuks jäädes on aga päris selge, et kõike ei ole võimalik soovitud mahus teha. Usun, et soovitud tulemusteni jõudmiseni läheb pikemalt aega. Kogu asja õnnestumine ei sõltu ainult riigist ja rahast, vaid ka sellest, kuidas muusikud ise ennast väärtustavad ja kuuldavaks teevad. Riik peab küll ütleva, mis on riigi jaoks tähtis, aga see kõik oleks lihtsam, kui me suudaksime muusikute "meie" abil teha endist ja endi tegevusest möödapääsmatu väärtuse.

Millised on põletavamad probleemid Eesti muusikaelus?

Mõningate asjade vähesus. Piisava rahahulga vähesus, mis on kultuuris üldine probleem. Samuti erinevate institutsioonide omavahelise koostöö vähesus. Koostöö, mitte ainult erinevate muusikainstitutsioonide vahel, vaid üldse erinevate institutsioonide vahel, kes meie tegevusele kaasa aitaksid, on väga oluline. Kindlasti tuleb mainida, et koostööd tehakse viimastel aastatel üha rohkem ja pilt on juba palju parem. Probleem on ka inimressursi vähesus, kes käiksid kontserdil, maksaksid makse jne, vähe kaasatakse erakapitali. Selge on see, et kõige põletavam on probleem, mis puudutab kõiki õhtumaid: kaunistele kunstidele tähelepanu vähenemine ja seega väärtushinnangute muutus. Paljud ei pruugi selle väitega nõus olla, eriti mis puudutab Eestit, sest kirjade järgi on Eestis Euroopa Liidu suuri- ja suurtähtsuse kultuuritarbimise ja kultuurist osasaamise näitajad, mis tähendab omakorda, et meil on väga kvaliteetne kultuurielu. Siin võiks näite tuua Aasiast: Hiina on muusikute ja muusika väärtustamisele tõusuteel. Ehk oleks just nüüd õige aeg Hiinaga sügavamate sõbralike suhete arendamiseks, kuigi mõ-

nes osas suhted juba toimivad – näiteks EMTAs õpib hulk Hiina tudengeid.

Mida ja kuidas tuleks Teie hinnangul Eesti muusikaelus muuta?

Alustaksime sellest, mis peaks kõigepealt muutuma. See on ühiskondlik arvamus, mis puudutab muusikat ja muusikute tegemisi. Ma pole päris kindel, et kui meil oleks rohkem raha, siis oleks ka suhtumine teine. Olen ameerika filme vaadates mõelnud, kas tõesti nad kõik väärtustavad ja ülistavad oma riiki südamest? Olen palju selle kohta neilt endilt uurinud, ja nad tõesti on uhked, armastavad oma riiki, kuigi kõik seal toimuv pole sugugi nii ideaalne ja hea. Tahan öelda, et peame väga väärtustama seda, mida teeme, kuuldavalt ja nähtavalt. Siis võivad lõpuks teisedki hakata uskuma, et see on inimestele mitte ainult vajalik, vaid hädavajalik.

Kultuuriministerium on tänava eraldanud enam kui poolesaja heliteose loomiseks üle 122 000 euro. Lisaks on välja kuulutatud lisataotluste voor programmile "Heliloomingu tellimine" ligikaudu 73 000 euro vääringus. Mida see sisuliselt tähendab?

Eestis on palju häid heliloojaid ja tulevikulootusi, kellest võiksid väljapaistvad heliloojad saada. Kui tahame, et Eesti heliloojaid mujal märgataks ja nendelt väljaspool Eestit teoseid tellima hakataks, siis peame oma riigi jõududega nad kõigepealt sinnani aitama. Eesti on ju lõpuks väga väike riik, siin on kõik, mis vähegi kultuuris head, ka nähtav. Neid, kes võiksid jõuda kaugele, saab ja tuleb aidata.

Millisena näete Eesti Kontserdi rolli siinsel muusikamaastikul?

Eesti Kontserdi rolli ja ülesannet ei saaks, ei jaksaks ükski muu institutsioon täita. Eesti Kontserdi ülesanne on täita muusikahooaeg erinevate projektidega, nii suuruselt, rahvusvaheliselt kui ka regionaalselt. See on organisatsioon, mis tegutseb aastaringelt ja peaks hoolitsema kõigi Eestimaal elavate inimeste esmase muusikavajaduse eest. Kõige olulisem on see, et Eesti Kontsert, mida riiklikult rahastatakse, peab olema kvaliteedi hoidja. See on asutus, mis peab ja saab mõelda mitte niivõrd müügiedule, kui-võrd kvaliteedile ja "kadumisohus" olevatele muusikasuundadele, näiteks klassikaline muusika. See on see, mida Eesti Kontsert peaks tegema ja mida eraõiguslikud festivalid ja kontserdikorraldajad, kes piletitulust sõltuvad, paljuski endale lubada ei saa.

Mida soovite rahvusvaheliseks muusikapäevaks Eesti muusikutele ja Aplausi lugejatele?

Soovin kõigile sisemist kirge teha väga kvaliteetset muusikat. Arukust, et teha omavahelist koostööd. Suurt muusikaarmastust, mis oleks nähtav ja kuuldav kõigile.

**Soovin kõigile
sisemist kirge teha
VÄGA KVALITEETSET
MUUSIKAT.**

Imbi Paju

helisevad sõnad

Kirjanik ja filmirežissöör Imbi Paju, kes hiljuti esitles Eestis oma uut raamatut "Soome lahe õed. Vaadates teiste valu" on aastaid uurinud eestluse elujõudu inimeste ja nende lugude kaudu. Sõna on heli sümbol, leiab Elleri-koolis klassikalist laulu õppinud Imbi, kelle jaoks muusika on lapsest saati elu üks oluline osa olnud.

Tekst: KRISTEL KOSSAR Foto: TANEL MEOS JA PRESSIFOTO

Mulle meeldis, kuidas Sinu veetava Võtikvere raamatuküla päev kohta öeldi: Imbi Paju paneb Võtikveres sõnad helisema. Täpselt nii see ongi! Kuidas Sa seda teed?

Sõna on heli sümbol, see on vibratsioon. Alguses on vaid kõige peenem võnge, mis ilmutab end mõttena. Võtikveres olen püüdnud need mõtted liikuma, vibreerima panna, kultuurile ja kirjandusele toetudes. Kunstidel on elujõudu andev funktsioon, näiteks Arvo Pärdi muusikat kuulavad paljud kunstnikud ja kirjanikud inspiratsiooni saamiseks. Psühholoogid on avastanud, et Mozarti sonaart teeb inimese õnnelikuks.

Kirjandus ei ole muusika otseses mõttes, kuid kirjandus on hääl... Võtikvere raamatuküla päev on omamoodi kirjanduslik sümfoonia. See on minu komme asju tunnetada ja edasi anda. Kolmteist aastat järjest on kirjanikud ja kirjandussõbrad selle mõtte ja hoiakuga ühinenud, samuti meie küla rahvas, kes teeb selle päeva võimalikuks. Lisaks kirjandusele on sinna alati tulnud keegi ka laulma ja pilli mängima ning nii hakkabki kõik helisema!

Sa oled tegelikult ju muusikat õppinud, nimelt Heino Elleri nimelises Tartu muusikakoolis, ning laulnud Vanemuise ooperikooris. Mis on tähtsaim, mida muusikaõpingud ja töö teatris Sulle on andnud?

Laul ja muusika kuulub mu lapsepõlve. Kõigepealt laulis mulle vanaema ja siis me laulsime emaga üsna tihti kahekesi lihtsalt oma lõbuks – nemad on mu esimesed õpetajad. Laulmine on eestlaste ellujäämisel ja vaimu väestamisel oluline osa. Minu emapoolne perekond küüditati, kuid kui ma kuulan nende lugusid, siis selgub, et laulmine, muusika on neid alati aidanud. Mu ema unistuseks oli õppida klassikalist laulu, kuid 18aastase tüdrukuna viidi ta Nõukogude Liidu sunnitoelaagrisse. Tema suur eeskuju oli olnud laulja Jenni Siimon, kes Saksa okupatsiooni ajal viibis palju ta ristiema juures laulu harjutades. Mu ema õppis teda kuulates tema repertuaarist selgeks mitmed laulud. Vangistuse ajal, kui teda viidi kord koos teiste poliitiliste vangidega ühele ehitusele tööle, avastas ta ehitusplatsil ühe toru, hõikas sellesse ja kuulis, kuidas ta hääl helises. Unus-

tades ümbritseva, hakkas ta torusse laulma Schuberti serenaadi. Kui ta lõpetas, nägi ta, et inimesed olid tema ümber kogunenud ja nutsid! See oli olnud tema ilusaim päev, ta oli mõelnud end sümboolselt vabadesse.

Need lood on mõistagi mõjutanud ka mind, kui lauluõpingutega alustasin. Ma olen laulnud nii Vanemuise ooperikooris kui ka Eesti raadio ja televisiooni segakooris. Vahepeal tuli küll muusikaga tegelemisse paus, sest taasiseseisvumise järel hakkasin õppima muid asju ja mulle endale tundus vahepeal, et ma ei oskagi laulda. Muusikaõpingud on aga toetanud mind dokumentalistina, muusika annab dokumentaalfilmidele rütmi, ühendab vaataja hingeliselt sellega, millest filmis juttu. Oma filmides olen kasutanud Arvo Pärdi, Lepo Sumera ja Märt-Matis Lille muusikat.

Praegugi on muusikal Su elus oluline roll – teed laulujoogat ja õpetad seda teistelegi. Hääl on võimas instrument, helidel eriline keel?

Nüüd olen tõesti tee laulu juurde tagasi leidnud. Tänapäeval on leiutatud selline termin

elu muusikas

nagu laulujooga, kuid läbi aastatuhandete on ilma selle nimetuseta teatud hääle parandavast mõjust inimesele. Häälel on vahend olemaks ühenduses maailmakõiksusega, jumalusega, jumalaga – hääle ja sõna kudem koos loob meditatiivse olukorra ja palve. Vokaalid, konsonandid ja sõnad, mis laudakse hingamise rütmis, hakkavad sel hetkel kajama su kehas, mis on osa meie universumi energeetikast. Heliiline meditatiivses olekus olemine on terviklik kogemus, südame, meele, keha ja keele ja see-ga jumaluse tunnetamise hetk. Olen käinud erinevatel häälejooga kursustel ja õpitubades nii Soomes kui ka Eestis. Eestis on mu õpetajaks olnud Eve Lukk, kes jagab oma oskusi ka Tallinna ülikoolis muusikateraapiat õpetades. Muusikajooga kogemusi kasutan ma ka siis, kui teen loovaid eneseväärtamise kirjutamise kursuseid. Näiteks kas või muutes kursusel viibijate nimed heliks, muusikaks, lauluks, et anda rühmale tunnetust ja olemise pühadust.

Kõigis oma filmides, aga ka raamatutes, nii 2006. aastal ilmunud "Tõrjutud mälestustes", artiklikogumikus "Kõige taga on hirm" kui ka hiljuti eesti keeles ilmunud "Soome lahe öed. Vaadates teiste valu", harutad Sa lahti ajaloo keerdkäike. Aja lugu on inimese lugu?

Ajalugu ongi ennekõike inimese elu, sellepärast peab sellega vastutustundlikult ringi käima. Vähemalt mina ise esitan endale sellise nõude ja nii suhtutakse sellesse ka kirjandusmuuseumi juures tegutsevas elulugude ühenduses. Elulugude ühendusse on koondunud nii kirjandusteadlased kui ka ajaloolased, mu enda ajaloo teema kaudu kuuluvad sinna arstid ja õigusteadlased, psühholoogid, heliloojad, kes on mind aidanud selles ajaloo ehk inimelu mõtestamise töös. Inglismaal, Soomes ja ka Eestis on hakanud mõned psühhoanalüütikud, psühhiaatrid ja terapeutid kasutama mu töid, nii filme kui ka raamatuid, terapeutilistes protsessides. Avades ajaloo patoloogiasid niipalju, kui seda olen voolimine tegema, olen püüdnud taastada kadunud aega, mis mu ema ja tema ajal elanud inimesi ümbritses, kuid mis on vajunud vaikusse ja jäänud ilma lohutusest. Nähtamatute niitidena mõjutab see aga ka meie tänast eksistentsi.

Millest ammutad Sa oma jõu, saad inspiratsiooni, tõukud oma lugude jutustamisest?

Ma olen uudishimulik, uudishimu elu vastu on inspiratsiooni allikas.

Oma hiljutises üleskutses julgustad Sa kaasinimesi rohkem üksteist märkama, tunnustama, oma keelt ja kultuuri alal ja au sees hoidma. Rõhutad, et tuleks rohkem luua, mitte likvideerida?

Võtikvere raamatuküla päeval 4. augustil, kui presenteerisin oma uut raamatut "Soome

Ma olen uudishimulik, uudishimu elu vastu on **INSPIRATSIOONI ALLIKAS.**

lahe öed. Vaadates teiste valu," tegin avaliku pöördumise. Soovin suunata oma jõu sellele, et muuta Eesti roheliseks vabariigiks, kus oleks väärtustatud meie kahanevad loodusvarud ja inimene ehk meie ise, sest inimene oma annete ja loovusega on meie ainuke ressurs. Meil kasutatakse liiga palju sovetiaegset sõna "likvideerima". Koguaeg likvideerime midagi: päästeametit, koole, haiglaid. Kui tahame oma ellu heaolu, võiksime kasutada rohkem sõna "looma". Alati ei saa raha puudumise taha pugeda, võiksime vaadata hoopis oma hoiakute ja väärtuste taha. Meie ühiskonnas ja hariduses valitseb hoiak, et negatiivne tagasiside on positiivsest kasulikum. Usutakse, et kriitiline tagasiside on tunnustusest ja kiitusest kasulikum, usutavam. Praktikas on see kujunenud nii, et kui inimene teeb midagi hästi, siis tavaliselt ei öelda midagi või öeldakse, et alati

võib paremini teha. Kui keegi teeb midagi hästi, siis küsitakse, aga miks sa veel seda ja seda ei teinud. Kellele meeldib selline tagasiside?! Ometi kasutatakse seda tehnikat iga päev, sünnitades seeläbi tunde, et ükski tegu pole piisavalt hea. Selline arusaam on hoiaku küsimus. Saame oma vabariigi loovaks ja roheliseks muuta ainult selle kaudu, kuidas me oma elu, iseend ja oma ligimest väärtustame. See, kuidas elu väärtustada, on õpitav ja eeldab usku, et inimene on arenemisvõimeline, et ta on oma olemuselt hea, mitte halb.

Lõpetuseks: millal viimati kõva häälega ja kogu hingest laulsid?

Ma laulsin kogu hingest hiljuti metsas jalutades. Koos teistega laulsime ka Võsul mere ääres laulujooga kursusel vanu eesti rahvalaule.

A close-up photograph of a woman with long, straight blonde hair, smiling warmly while talking on a mobile phone. She is positioned near a window, with bright light streaming in from the left, creating a soft, natural glow on her face. The background is slightly blurred, suggesting she is on a train or in a moving vehicle.

Kultuur kõnetab
neid, kes kuulavad.

Armastuse häälega

Tekst: TEA TARUSTE Fotod: EESTI KONSERT

Sel sügisel on kodumaises heli-ilmas põhjust suurt juubelit pidada: nelikümmend aastat möödub päevast, mil oma esimese kontserdi andis toonase Tallinna Riikliku Konservatooriumi viiuliüliõpilase Andres Mustoneni eestvedamisel asutatud ansambel **Hortus Musicus**.

Omal alal vanim katkematult tänini tegutsev ansambel Põhja- ja Ida-Euroopas, üks väheseid nii pikaalalisi maailmas, mis uurinud ja esitanud oma programmides Euroopa muusikat 8. kuni 21. sajandini, samuti maailmamuusikat. Aplaus uuris, mis on mängijaid-pillimehi juba aastakümneid selle unikaalse kollektiivi juures hoidnud ning milline on ansambli asutaja ja kunstilise juhi Andres Mustoneni sünnipäevasoov.

Olev Ainomäe
(pommerid, oboe, plokkföödid, šalmei, krummhornid, rauschpfeiff)

Kogu minu muusikaline haridus on saanud Hortus Musicuses, see on üks fantastiline ansambel. Kui ta on 40 aastat koos olnud, siis peab ju seal taga midagi suurt ja sügavat olema! Kui ajas 40 aastat tagasi rännata, siis akadeemilise hariduse saime me ju Nõukogude Liidus, aga Hortus Musicus avas meie

Tõnis Kuurme

(dulzian, pommer, fagott, plokkflöödid, krummhornid, rauschpfeiff)

Elu on tänu Hortusele täiesti teistmoodi läinud, kui ta muidu oleks võinud kujuneda. Kõige tähtsam ongi, et Hortus on elu tunduvalt väärtustanud ja õilistanud, seda tohutult rikastanud. Väga oluline on ansambli vaim. Ega ilma Andrese ja tema laia haardeta seda ansamblit ei oleks, Andrese pluss on see, et ta annab vabaduse – vabaduse ennast avada andekuse, võimaluste ja oskuste piires. Igaüks lisab oma panuse, igaühel on oma osa ja vastutus. Kunstnik ilma vabaduseta ei sünni, et inimene saaks midagi hästi teha, peab tal olema võimalus oma loomust ja oma arusaamu vabalt väljendada. Hortus on minu elu suur vedamine ja ehk see ongi õnn, kui programm on hea, saal on välja müüdnud ja sa tead juba ette, et tuleb väga hea kontsert.

Valter Jürgenson

(tromboonid)

Ühine hingamine, musitseerimine, üksteise mõistmine ja mänguvaim – sellist pole ma mujal kogenud. Aastate jooksul on just üksteise mõistmine tublisti arenenud. Andrese panus on õigete nüansside leidmine ning see on väga oluline. Kui Hortust ei oleks olnud, oleks puudunud mingi pärl minu elus. Hortus on andnud palju nii musitseerimisele kui ka ilmavaatele ning vaimselt rikastanud.

Ivo Sillamaa

(orel, klaver, klavessiin)

Hortuses olemine on nagu maade avastamine ja see on minu jaoks kõige olulisem. Me avastame Euroopa kultuuripärandit, viimastel aastatel isegi tervet maailmamuusikat. Meie repertuaar hõlmab kolme aastatuhandet: esitame 21. sajandi muusikat, oleme võtnud juurde india muusika, vanad juudi teosed – ampluaa on väga lai. Hortuses musitseerimine on avastamine. Andres (Mustonen) on suutnud luua väga loomingulise õhkkonna, mis pidevalt uueneb. Kõik ansambli liikmed osalevad loominguliselt, tegemist on ühistööga. Tänu sellele saamegi teostele lähedale. Muusika jõuab ju siis kohale, kui oleme suutnud selle elavaks teha, ning ma usun, et meil on see õnnestunud.

Riho Ridbeck

(bass, löökpillid, trummid)

Kuna oleme mänginud ja laulnud muusikat väga kaugetest aegadest kuni tänapäevani, on sealt leitud muusikalised väärtused hindamatud. Neid väärtusi saan ka igal võimalikul juhul teistega jagada. Kindlasti võtan kaasa oskuse hinnata lavaloleku hetke ja tunda vastutust selle ees. Minu jaoks on oluline kontserdil tekkiv loominguline protsess, mis vallandab tohutu energia. Olen Hortuse liige olnud algusest peale ja kogu see aeg on olnud areng täiustumise poole. Täienenud on nii üksteise mõistmine ja tunnetamine laval kui ka muusikaline pagas.

Imre Eenmaa

(violone, kontrabass, gamba)

Teen orkestritööd ja olen mänginud ka rokkbändis, aga Hortuse juures hindan enim häid võimalusi interpreteerimiseks. Igal mängijal on väga suur roll, igaüks saab anda oma panuse, realiseerida oma ideid ja oskusi nõnda, et see on nähtav-kuuldav nii kuulajale kui ka teistele mängijatele. Loodetavasti inspireerib see ka teisi. Kuna tegemist on väikese kollektiiviga, siis taolist musitseerimist hinnatakse, sel on tähendus ja see ongi ühele muusikule oluline. Suures kollektiivis võib nii mõndagi kaotsi minna, sa jääd laval justkui anonüümseks. Hortus on esinenud paljudel festivalidel ja teinud koostööd paljude maailmanimedega, seda mitte ainult vanamuusikas, vaid ka klassikalise ja uue muusika vallas – koos musitseerimise võimalusi on võimatu ülehinnata. See on hästi rikastav kogemus. Hortus on aastatega arenenud, loomingulist vabadust on järjest juurde tulnud ning ka omavaheline usaldus on kasvanud. Mul on võimalus mängida koos suurepärase inimestega, viibida heade inimeste seltskonnas – hindan seda väga kõrget!

JUBELIKONTSERT

Muusika on armastuse hää!

Hortus Musicus 40

Kunstiline juht Andres Mustonen

K 19. september kell 19 Jõhvi kontserdimaja

N 20. september kell 19 Vanemuise kontserdimaja

R 21. september kell 19 Pärnu kontserdimaja

L 22. september kell 19 Estonia kontserdisaal

silmad ja kõrvid hoopis teistmoodi musitseerimisele ning andis muusikale teistsuguse vaatenurga. Eesotsas oli karismaatiline Andres Mustonen, kelle otsiv ja avatud vaim nakatas ka meid. Kogu see aeg on olnud täis avastamist, otsinguid, leidmisi, rõõmu, aga ka raskusi. Raskusi ses mõttes, et ega meil polnud aimugi, kuidas neid pille mängida. See oli suur töö, mis nõudis ka eneseületamist. Mingit õpetajat meil ju ei olnud ja appi tuli meeletu fanatism, mida jätkub siiani. Hortus on andnud suurepäraseid kogemusi: oleme käinud suurtel lavadel, elu on olnud väga põnev, kasvatanud meis tahtejõudu pidevalt edasi areneda ning eirata ja välistada igasuguseid inimese füüsilise vanusega seotud väärrarusaamu. Jutt, et inimene areneb pillimängus 30–40 eluaastani, on täiesti vale. Areneme kogu aeg ning minu arvates kõlame aasta-aastalt üha küpsemalt, samas väga nooruslikult. Naudin tohutult rõõmu, mida suudame publikule pakkuda – et pärast kontserti oleks rahul nii meie kui ka kuulajad. Oluline asi Hortuse juures on haruldane seltskond, meie vahel valitseb arusaamine, lugupidamine ja armastus. Konfliktid puuduvad ning see ongi eelduseks, et hästi koos musitseerida. Ma ei liialda, kui ütlen, et kõik need aastad on olnud suur õnn ja põnev rännak muusikamaastikul. Me kõik ootame, millal jälle lavale saame. Tegemist ei ole tööga, see on puhas nauding. Oleme väga õnnelikud inimesed!

Sünnipäevasoov:

Andres Mustonen

(ansambli juht, viiul, viola, plokkflöödid, krummhornid)

Minu sõnum juubilar Hortus Musicusele on, et me mitte kunagi ei kaotaks huvi ega uudishimu meid ümbritseva elu vastu, püüaksime jätkuvalt maailma esteetika ja kunsti tuiksoonel, et ükski päev ega kontsert ei sarnaseks teisega! Õnneks just selline eluhoiak Hortus Musicuse liikmetel ongi, enamik neist on olnud Hortus Musicusega seotud ansambli esimesest tegutsemispäevast saadik. Täname Hortus Musicus on tohutult avatud muusika ja vaimse esteetilise maailmaga kollektiiv, erakordselt kreatiivne – loomingulisus ja improvisatsioon on meie programmides väga tähtis, see nõuab mängijatelt väga palju. Lisaks virtuosuss, atraktiivsus, täiesti kordumatu olek – see kõik kokku ongi Hortus Musicus 2012.

Voldemar Kuslap mees La Murastest

Sel aastal algas Voldemar Kuslapi suvi õige varakult. Juba aprillikuus pakkis vanameister koos abikaasaga kohvri ning põrutas kolmeks nädalaks päikeselisse Californiasse puhkama.

Tekst: RIINA JUSSILA Fotod: SCANPIX

"See oli võrratu reis, millest räägiks kohe palju pikemalt," meenutab Kuslap täna oma suvekodus. Jah, reis oli mõnus, kuid Eestimaal on laulja meelest veelgi mõnusam. Veerand sajandit tagasi oma kätega Murastesse ehitatud maja ei asenda miski, leiab ta.

Mida Te Ameerikas tegite ja kus käisite?

Meid kutsuti külla. Kaalusime abikaasaga pikalt, kas minna, sest kolm pikka nädalat teiste inimeste kodus elada on võõrustajatele ikka paras koorem. Aga läksime siiski ja kõik oli suurepärase! Kultuuriliste huviväärsuste külastamist oli väga palju. Põhilise aja olime Los Angelesis. Esimesed päevad veetsime Hollywoodis. See oli mul kolmas kord Ameerika läänepoolsetes viibida. Idarannikul olen korduvalt käinud.

Meenutamist jagub!

Oo jaa! Väga võimsa mulje jättis näiteks Ameerika endise presidendi Ronald Reaga-

ni rantšo külastamine. Ühes muuseumi tiivas seisis tema esinduslennuk, see oli tõesti suur territoorium! Käisime Karati teatris, kus toimub igal aastal Oscarite üleandmine. Ääretult põnev käik oli ka õlimagnaat Paul Getty nimelisse kultuuri- ja teaduskeskusesse. Miljardär on Malibusse rajanud sõna otseses mõttes palee, kus on ülirikkalikke maalikogusid, tuntud kunstnike vähetuntud teoseid.

Ühe asja pean veel ära rääkima – kuidas me helikopteriga Grand Canyoni kohal lendasime! Ma ei ole küll väga arg inimene, kuid oh sa issand jumal, kuidas see riistapuul seal üleval kihutas ja kägises! Sealset mälestused on absoluutselt hämmastavad.

Nüüd olete Te oma armsas suvilas ja tunnete end seal paremini kui mõnes uhkes suurlinnas?

Jah, seda küll. Olen suhteliselt kitsastes oludes kasvanud ja see siin on elu esimene oma krunt, oma suvila ja oma kätega ehitatud. Inimene on üllatavalt paljuku võimeline,

kui tal puudub üleliigne raha. Elame abikaasaga siin Murastes varakevadest hilissügiseni. Kahju ainult, et tänavu on suve kaks päeva olnud. Olen jalgupidi küll vees käinud, kuid päris ujuma pole saanudki.

Kuidas oma päevi sisustate?

Käin mere ääres jalutamas ja mõtteid kogumas. Valmistun sügiseks, sest siis on üht-teist toimumas. Viskan ikka nalja, et minu laulud on lauldud ja nüüd laulan teiste laule. Nii ongi mere ääres hea jalutada, kepikõndi teha ja ühtlasi laulusõnu õppida. Väga palju rõõmu on mul ka oma laste ja lastelaste külastamisest.

Sügisel tähistate 75. sünnipäeva ja suured sündmused lähenevad...

No mis nad nüüd ikka suured on! Tänu sellele, et praegu veel huvi minu vastu olemas, on esinemisi erinevates Eestimaa kohtades. Eks see aitab vormis püsida. Kui tahad olla professionaal, peab nädalas paar-kolm korda hääleharjutusi tegema. Ega maja ei püsi ka

vundamendita üleval. Pole midagi hullemat sellest, kui inimesed hakkavad sind kaastundest jälgima. Peab olema kriitilist meelt, et enne astuda kõrvale.

Räägime veidi veel sügisel toimuvast. Henn Rebase ja Urmas Lattikasega lähete koos tuurile?

Jah! Meil on mitmel pool Eestis mõningad kontserdid, täpsemalt öeldes 10-kontserdine juubelituur. See on tore. Kuulama tulevad inimesed, kes on minuealised ja kellele minu laulud võib-olla rohkem korda lähevad kui noortele. Ootan seda väga. Selle tuuriga tähistab ka Henn Rebane oma 60. sünnipäeva.

Keda Te ise kõige rohkem imetlenud olete ja kellelt õppinud?

Suur au ja õnn oli, et sain koostööd teha selliste suurmeestega nagu Georg Ots, Tiit Kuusik, Kalju Karask, Hendrik Krumm ja mitmed teised. Oli võimalus näha ja jälgida nende töid ja osatäitmisi, paljudes lavastustes koos nendega esineda. Vanematelt kolleegidelt oli palju õppida. Olen väga tänulik, et sattusin teatrisse just selle õitse ajal. Tiit Kuusik, Margarita Voites, Anu Kaal, Urve Tauts, Teo Maiste, Mati Palm, Helgi Sallo, Endel Pärn – neid inimesi on palju, keda imetlen. Dirigendid Neeme Järvi, Eri Klas ja lavastajad Udo Väljaots, Paul Mägi. Tänan neid kõiki väga!

Kui palju Te täna ise noortele nõu ja soovitusi jagate?

Kui käin kontrolletendusi vaatamas, siis ikka tullakse küsima, mida ühest või teisest asjast arvan. Kui tükki tunnen ja ise seda omal ajal teinud olen, saan anda põhjalikuma ülevaate. Kui tullakse küsima, siis ikka aitan. Ma ise ei ole end kellelegi peale pressinud.

On Teil aega ka omaaegsete kaasteelistega suhelda?

Ehkki olen pensionil, siis kohutun toredate kolleegidega

Meeletu rüütel. Voldemar Kuslap 75

Septembris täitub kauaaegsel Rahvuskooper Estonia solistil Voldemar Kuslapil 75 eluaastat. Kümned rollid teatris ja kinos, loendamatud kontserdid, raadio- ja telesalvestused on teinud temast ühe tänapäeva armastatuima laulja. Koos teise juubilariga, akordionist Henn Rebase (60) ning pianist Urmas Lattikasega tehakse vabariigis 10-kontserdine juubelituur, kus tulevad ettekandele populaarsemad aariad ja laulud juubilarid põhjatust repertuaarist. Seda kõike loomulikult maestro vaimuka sõna saatel. Juubelikontserdid alates 30. septembrist Rõuges, Antslas, Mooste mõisas jm.

Lähemat infot kontsertide kohta: www.concert.ee

ikka. Võin end väga õnnelikuks pidada, et olin teatris ajal, mil selle repertuaar oli niivõrd arendav ja mitmekülgne. Peaaegu kõikidele solistidele oli tööd, lavastajad ja dirigendid pidasid võimalikuks kaks-kolm koosseisu korraga lavale tuua.

Kuidas tänast teatrit hindate?

Kui oled tükk aeg eemal olnud, siis paratamatult ei suuda kõigega kursis olla. Tore on see, et noortel on tööd. Rohkem peaks olema aga hea tasemega, pedagoogiliste võimetega lavastajaid-näitejuhte.

Lubage mul siinkohal eraldi välja tuua minu elu õhtupooliku suurim elamus, kui meie teatris töötas külalislavastajana fantastiline Viini operetilavastaja ja koreograaf Monika Wiesler. Tema oli see, kes tõi Estoniasse tõelist Viini opereti õhkkonda ja taset, elegantsi ning kerget. Tema lavastas sellised operetid nagu "Viini veri", "Õõ Veneetsias", "Nahkhiir" Wiesleriga sai tehtud ka "Löbusat leske". Monika oli fantastiline isiksus, fantastiline lavastaja. Ta oli ääretult täpne, nõudlik, korrektne, sügavalt kultuurne inimene. Oli õnnistuseks sellise inimesega koostööd teha.

Milliseid rolle peate enda lemmikuteks?

Kummalisel kombel sain väga palju kaelamurdvaid rolle just siis, kui mul olid alles minimaalsed kogemused. "Don Giovanni"

– see oli superooper, mis esitas väga suuri nõudmisi, kuid pakkus samuti väga palju. Fantastiline oli ka "Türklane Itaalias", "Cyrano de Bergerac" Seda mängiti miskipärast vähe, kuid läks suure menuga. Nautisin väga kõiki Mozarti teoseid: "Võlulööd", "Figaro pulm" jt.

Kelle loomingut Te alati heal meelel esitate?

Mozart on helilooja, kelle looming peaks olema igas teatris püsirepertuaaris, sest see arendab inimest igal ajal. Eestlastest on Eino Tamberg kinkinud väga toredaid elamusi, pean ooperit "Cyrano de Bergerac" eesti kauneimaks ooperiks. Samuti on suurepärase Tubin. Tänu sellele, et Aarne Mikul oli temaga pidev koostöö, tulid meie repertuaari "Barbara von Tisenhusen" ja "Reigi õpetaja". Viimane peaks olema püsirepertuaaris.

Räägime veel pisut sünnipäevast. Kui uhkelt Te seda sündmust tavaliselt tähistate?

Ma ei ole enesekeskne inimene. Mul oli

tükk aega tegu enne, kui andsin eelmisel aastal kirjastusele jah-sõna eluloolise raamatu kirjutamiseks. Mul puudub ohjeldamatu enesereklaami vajadus, mis mõningatel kollase ajakirjanduse kangelastel on.

Sümpaatne üllatus oli Estonia direktori mõte, et teater soovib mu tähtpäeva lavastuse "Mees La Manchast" etendustega tähistada. See oli tore ja ootamatu. Kahju ainult, et sellel on nüüd absoluutselt uus tõlge ja lavastus. Muidu oleks võinud mõne stseeni ehk isegi mängida. Võib-olla lõpus laulan "Töötuse laulu", kuid pole kindel.

24. septembril äratatakse Teid laulu ja lilledega, kuid mida kingiks soovite?

Soovin, et oleks tervist. Et oleks õnne minul, minu perel, lastel ja lastelastel. Et kõigil läheks hästi. Et nad tuleksid oma tegemiste, õpingute ja toimetustega edukalt toime. See valmistab ainult rõõmu ja seda rõõmu on nad mulle ka pakkunud.

Kuidas lastel ja lastelastel läheb?

Jälgin nende toiminguid suure põnevusega. Meil on kuus lapselast: kolm poja perel ja kolm tütre perel. Kõige vanemad on juba kõrgkoolis, üks õpib Tallinnas arhitektuuri ja teine sai pärast Treffneri gümnaasiumi lõpetamist sisse Tartu ülikooli riigiõigusesse. Kõige noorem lapselaps käib neljandas klassis. Elu on väga tore ja tunnen rõõmu igast päevast.

Kus kandis lapsed elavad?

Poja pere on Leigo järve lähistel Otepää mail. Tütar on end sisse seadnud Võrumaa kandis, kust mu abikaasa pärit. Paljud on imestanud, et linnas kasvanud lapsed tahtsid maale minna,

kuid nad tunnevad tugevat maalähedust.

Olete väga aktiivne inimene. Kas puhkamiseks ikka jagub aega?

Jah, tõesti on olnud üsna palju reisimist ja esinemisi. Eks vabased hetki on ikka ka ja siis ma olen mere ääres või loen raamatuid. Teate, ma ei ole elus nii palju lugenud kui viimase paari aasta jooksul! Viimase aja suurepäraseim elamus oli maailmanime Jaakko Ryhäneni ning meie oma Ain Angeri kontsert. Angeri pärast tunnen suisa pöörast rõõmu. See on uskumatu, kui suurte sammudega see noor inimene oma tasemes ja arengus edasi on läinud.

Tublisid noori andekaid inimesi meil see- ga Teie arvates jagub?

Ain Anger, Juhan Tralla – lihtsalt süda lustib sees neid kuulata! Tunnen südamest rõõmu, et noortel inimestel on olnud võimalus end ka välismaal täiendada. Meil seda võimalust ei olnud. See on tore, et järeltulijatele on kõik ukсед valla. Peaasi, et huvi on.

RAM:

Valgevene, Itaalia, Venemaa

Eesti Rahvusmeeskori suvi on olnud tegude- ja sündmusterohke, põnevad on plaanis sügiselgi - nimelt sõidab Eesti Rahvusmeeskoor Venemaale, et anda kontserte Peterburis, Novgorodis, Tveris, Jaroslavis ja Moskvast.

Tekst: KRISTEL KOSSAR **Fotod:** ERAKOGU

Tänavune kontserdisuvi viis RAMi Valgevenesse ja Itaaliasse. "Juu- ni alguses olime kontsertreisil Valgevenes, esitasime Minskis Dmitri Šostakovitši 13. sümfoonia "Baby Yar". Meie partneriks oli Valgevene riikliku tele- ja raadiokompanii sümfooniaorkester ja dirigeeris Erki Pehk. Erkit seob selle orkestriga juba pikemaajaline koostöö," rääkis RAMi direktor Indrek Umberg. "Kontakt orkestriga oli väga hea ning ettekanne õnnestus suurepäraselt – pärast kontserti rääkisid kohalikud muusikainimesed, et orkester pole veel kunagi nii hästi mänginud. Lisaks Šostakovitši sümfooniale toimus ka meie helilooja Mart Siimeri teose "Sabor" esiettekanne. Kuna teksti autor on valgevene luuletaja Navum Galpjarovitš ja see räägib valgevene kultuuri jaoks märgilise tähendusega kirikust, oli publiku vastuvõtt ja orkestri mäng eriti südamlük," andis Umberg ülevaate. "Reis oli

Itaalia ringreisil esineti suurepärase akustikaga kontserdipaikades – kirikutes.

õlde huvitav, sest Valgevenesse ei satu ju kuigi tihti – mehed jäid väga rahule. Sõidu õnnestumise eest tuleb eriti tänada kultuuriministeeriumi, kultuurkapitali, välisministeeriumi, Livikot ja Olympic Casinot, kes kõik võimaluste piires toetasid."

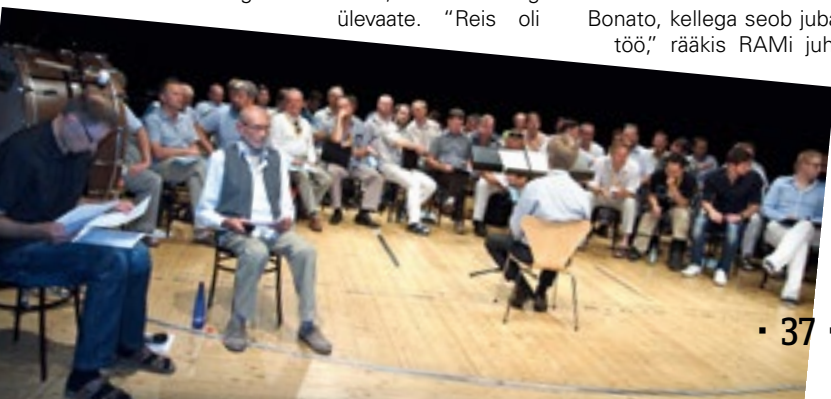
Innustust Itaaliast

Rahvusmeeskoor astus erikülalisena üles ka Euroopa kooriliikumise suursündmusel Itaalias Torinos, kus augusti alguses toimus festival Europa Cantat. "Esinesime neljal kontserdil erinevate kavadega. Esimesel kontserdil oli rõhuasetus Veljo Tormise muusikal, helilooja oli meiega ka kaasas. Edasistel kontsertidel esitasime Kreegi, Grigorjeva, Lemba, Uusbergi ja Pärdi muusikat," rääkis Umberg, kelle sõnul on uue ja väärtusliku eesti muusika viimine maailma koori missioon. "Vastuvõtu järgi otsustades oli valik väga õnnestunud ning eesti heliloomingu kvaliteet igati tasemel. Lisaks oli meil au esitada Europa Cantati heliloomingu võistluse võitnud heliloojate Van Ingelgemi ja Vacchi uusi teoseid. Saime neilt heliloojatelt ka kohapeal väärt nõu. Kohal viibis ka meie itaalia "ihuhelilooja" Giovanni Bonato, kellega seob juba pikaajaline koostöö," rääkis RAMi juht. "Sügava mulje

jätsid vapustavad kontserdipaigad – imelised kirikud – ja omaette elamus oli esineda 1900kohalises haruldase akustikaga auditooriumis, mis oli ümber ehitatud endisest Fiat tehastest. Kohapeal viibisid mitmed Euroopas tunnustatud ja meiega eelnevalt koostööd teinud dirigendid, saime neilt kiitvaid sõnu koori kvaliteedi ja suutlikkuse kohta. Loodetavasti annab see tulevikuks positiivse impulsi koorile ja avardab rahvusvahelist koostööd tulevikus. Meile koos Witloof Bayga oli usaldatud ka festivali lõpetamine, kus esitasime ligi 4000 inimese ees Tormise muusikat."

Ringreis Venemaa suurlinnades

Sügishooajal on Umbergi sõnul rahvusmeeskori esimene suurem väljakutse ulatuslik kontsertreis Venemaale, mis saab teoks oktoobri alguses. "Esineme sellistes linnades nagu Peterburis, Novgorod, Tver, Jaroslavl ja Moskva. Jaroslavis liitub meiega kohalik sümfooniaorkester ja Eri Klasi juhatusel toimub lisaks a cappella kontserdile sümfooniakontsert, kavas Pärt, Kapp ja Šostakovitš," tutvustas Umberg kontserdiplaane. "Erilist kaalu lisab sündmusele 70 aasta möödumine Eesti kunstiansamblite loomisest Jaroslavis, kus ka Eesti Rahvusmeeskori loomine alguse sai." Oktoobri lõpus on RAM aga Eestis – ees ootab rida hingedeaja kontserte Andrus Siimoni juhatusel. "Novembris tuleb Mikk Üleoja uue ja väga põneva kavaga välja, kus on kokku põimitud Toivo Tulevi, Liisa Hirschi ja Gesualdo looming," tutvustas Umberg.

Rahvusmeeskoor Tormisega töötaas.

Foto: SCANPIX

Džässi superduo

**Kristjan Randalu -
Ben Monder**

Equilibrium

Džässisõpradel on põhjust rõõmustada, sest oma koostöö on jäädvustanud meie džässilule märgilise tähendusega koosseis – rahvusvaheliselt kindlasti aktiivseim eesti džässmuusik, pianist Kristjan Randalu, ning maailmas kõrgelt hinnatud kitarrist Ben Monder New Yorgist. Plaadi sünnile on andnud olulise tõuke ka Viljandi kitarrifestival, kus duo 2010. aastal esines. Kui Hispaania plaadifirma Fresh Sound Recordsi omanik Jordi

Pujol tegi Randalule ettepaneku tema plaadimärgi all midagi salvestada, oli pianisti esimene valik just duo Monderiga. Jäädvustatu on maitsekalt tasakaalukas läbimõeldud retk elektrikitarr ja klaveri varjundirohkesse kõlamaailma. Muusikud loovad kauneid kõlavooge ja tihedaid sulameid, kus kitarr ja klaver kohati vaid aimatavalt eristuvad või hoopis annavad ootamatuid põnevaid aktsente, muutumata teineteise suhtes domineerivaks. "Equilibrium" hõlmab Monderi-Randalu ühisloomingut, aga ka Randalu enda muusikat, lisaks Miles Davise "Milestone'i" ja tuttavliku Hammerstein-Kerni loo "All the things You are" tõlgendust, mis kuulub tihti ka Randalu kontserdiprogrammi.

Kristjan Randalu soolokontsert toimub 29. oktoobril kell 19 festivali Klaver'12 raames Estonia kontserdisaalis. Kõlab nii Randalu omalooming kui ka eesti muusika (Kikerpuu, Naissoo, Tamberg, Vinter).

MADLI-LIIS PARTS

Kadri Voorand Trio

Kosmogoosiline etüüd

Præguse aja üheks omamärgiliseks Eesti džässlauljatariks hinnatud Kadri Voorand andis suve algul välja uue albumi, mis põhineb eesti väärtluulele kirjutatud muusikal. "Kosmogoosiline etüüd" on kindlasti üks märkimisväärsimaid Eestis ilmunud impromuusika albumeid 2012. aastal. Voorandi varjundirohke ja eksimatult äratuntav isikupärane hääl jutustab ja maalib. Sellele koovad ümber kõlade, rütmide ja meloodiate mustreid Virgo Sillamaa kitarrid, Taavo Remmeli kontrabass ning kalimba, meloodika ja kellukesed, mida lauljatar ise mängib. Mõõdukas kogus elektroonilisi efekte muudavad tulemuse meeldivalt õhuliseks.

Kes sattunud Kadri Voorand Trio kontserdile, nõustub, et Voorandi ja tema kaaslaste muusikusest kiirgab heast energiast kantud pinget ja maksimaalset kohalolekut. See naelutab kuulama, jälgima iga sõna ja mõttekäänakut. Tema oskus käia ümber emakeelega kui väärtusliku sõnumikandjaga on lugupidav ja maitsekas. Artur Alliksaare samanimelisest luuletusest inspireeritud pealkirjaga album "Kosmoloogiline etüüd" on 17 palast koosnev kogumik, mille muusika on sündinud Kadri Voorandi ja Virgo Sil-

lamaa sulest. Plaadil kõlavate lugude tekstide autorid on Juhan Viiding, Doris Kareva, Juhan Liiv, Artur Alliksaar, Andres Ehin, Hando Runnel jt.

Kadri Voorand Trio "Kosmogoosilise etüüdi" kava on tänava võimalik kuulda 12. oktoobril Tartu ülikooli kohviku džässiklubis ja 14. oktoobril Tallinnas Kumus.

MADLI-LIIS PARTS

Juurikas-Kass-Maaker

Armada

"Armada" on üks aineist albumitest, mis sündinud tänuväärselt juhusest, mil muusikutel ei olnud kohustust, kuid oli aeg ja soov koos katsetada. Nii ristusid 2011. aasta 12. juulil teed eesti noorema džässipõlvkonna kandvatel jõududel: kontrabassist Peedu Kassil, kitarrist Andre Maakeril ja klahvpillimängija Raun Juurikal.

Pingevara improviseerimine viis kõitva 40minutilise tervikuni, milles akustiliste pillide ja elektroonika omavaheline suhestumine on loonud haarava tulemuse ka kõige nõudlikuma kõrvaga kuulajale. Kui plaadi sünnilugu ei teaks, võiks fantaseerida end Norramaaale mõnesse stuudiosse või džässifestivalile, kus sarnase mõttelaadiga elektroonilise improvisatsioonilise muusika koos-

lused on alustanud tähtsust. "Armada" on aga sündinud siinsamas, Maakeri kodustuudios Tuhalaanes. Kui Kass oli plaaninud oma grupiga salvestada, aga kokkulepitud ajal jäid muusikud tulemata, otsustas ta olemasolevat aega siiski kasutada ning kutsus Maakeri ja Juurika kampa.

"Armada" on plaat, millel iga kuulamiskorraga leiab uusi nüansse. Need põhinevad just akustilise ja elektroonilise maailma kohtumisel ja paindlikul koostoimel. Süntesaatori kellektrilise ja naturaalse tumedakõlalise kontrabassi dialoog plaadi esimeses pooles loob meeleolu kogu salvestisele. Kontrabassi pulss mõjub hüpnootiliselt ja akustilise kitarril kõlad sulanduvad süntesaatori helidega nii, et kohati on võimatugi neid kindla veendumusega eristada. Unenäolist tervikut toetab avarus, mille muusikud teineteisele annavad.

MADLI-LIIS PARTS

Sidsel Endresen - Stian Westerhus

Didymoi Dreams

Tänavu 15. sünnipäeva tähistav Norra plaadifirma Rune Grammofon on kinkinud eksperimentaalse muusika austajatele aastate jooksul hulga salvestisi, mis on end juba kirjutanud muusikaajalukku. Vokalist Sidsel Endreseni ja kitarrist Stian Westerhusi kontserdisalvestus nupib üle maailma kriitikutele maksimumpunkte, nagu on menüüd ka duo kontserdid. Kooslus avardab oluliselt piire,

kuidas inimhäält ja kitarril ühendada ebamaise kõlapildiga dūnaamiliseks fantaasiamaailmaks.

Euroopa improomusikute eliiti kuuluvat Endreseni ja Westerhusi seob usk improvisatsiooni kui piirideta mängumaasse, kus ainsaks reegliks on teineteise kuulamine ja ideede edasiviimine. Nii jutustab Endresen oma väljamõeldud keeles lugusid, mille ümber Westerhus tekitab kitarride ja elektrooniliste efektidega ulmelisi tumedaid kõlapilte. Kui Westerhus kasutab helide loomiseks pea lavatāit efektimasinaid, siis Endresen panustab vaid loomuliku hāālega.

2011. aastal Bergenis Nattjazz festivalil salvestatud kolm improvisatsiooni on vāga intiimsed vabaimprovisatsioonilised novellid, mis toovad esile mōlema muusiku unikaalsuse kōige eredamal kujul.

MADLI-LIIS PARTS

Resonabilis

North Wind, South Wind.

Contre-le-vent-music

from Estonia

Resonabilis on viimastel aastatel olnud üks kōige enam heliloojatega koostōos uudsiloomingut tellinud ja esitanud eesti kammeransambleid, vōludes publikut oma unikaalse koosseisuga (hāā, flōot, kannel, tšello) mitmel pool Euroopas. Nende uus,

peamiselt eesti heliloomingut koondav album "North Wind, South Wind. Contre-le-vent-music from Estonia" osutab, et muusika pole vaid (ūle)voolavus, vaid ka iseendaga olemine ja mōtisklus. Meelelahutuseks vōime minna vaatama suurt *show'd*, ent suursugust elamust on paras tasakaalustada Resonabilise sisekaemusega ja kuulata heli pidepunkte.

Resonabilist kuulates on iga üksikelement maagiline: Iris Oja fantastiliselt kameeleonlik hāālekasutus, Tarmo Johannese kaeblevjutustav flōot, Kristi Mūhlingu sillerdav kannel ja Aare Tammesalu erk tšello. Pōhilise elamuse annab instrumentide ja hāāle vapustav

kooslus. Plaadil olevad teosed moodustavad hāsti järjestatud kompleksi, aastate jooksul tellitud ja esitatud teoste koorekhiist kōlavad stuudiosalvestusena tōelise pārlina nāiteks aastaid Eestist eemal elanud, hiljuti Sofi Ok-sase "Puhastusest" ooperi loonud Jūri Reinvere "The Empire of May", Tatjana Kozlova imekaunis, orientaalsete elementidega vokaliis "Kōielkōndija", Eestis õppinud USA helilooja Eugene Birmani "defixio 2", Tauno Aintsi erakordselt klaar, koraalilik "3film", Helena Tulve poeetiline "North Wind, Sound Wind".

Resonabilisel on kiiduvāart oskus panna muusika ruumiga resonanceerima. Albumgi kirgastab muljeid kontsertidest, millest igaüks on olnud tervik nagu too albumgi.

MARIA MÖLDER

Peeter Vāhi

Maria Magdalena. Oratorio

based on the Coptic Codex

Peeter Vāhi kopitikeelne oratorium "Maarja Magdaleena" on suursugune, heliloojale omaselt kultuuri, liturgia ja keele eripārasse sūviv ning muusikalisi avastusi tēnapāevaga siduv. Peeter Vāhi on teose pūhendanud oma õpetajale Eino Tambergile. Motoorset, ent ekspressiivse harmooniaga postmodernistlikku sulamit tēiendavad kohati vāga orgaaniliselt loodushāālte, nagu vihm ja āike, sekkumised.

Koor ja orkester on Risto Joosti juhatusel tāpne ja konkreetne, teose kroon on poistekoori taevalik kōla. Tiptaseme ja vārinaid tekitava tāmbriga rōomustavad ka solistid Priit Volmer Jeesusena ja eriti Sevara Nazarkhan Maarja Magdaleenana (nii kaunis poistekooriga III osas!). Eksimatult tunneb āra rahustava ja targa Peeter Volkonski jutustajahāāle.

Teos on teadaolevalt esimesena Eestis vālja antud Super Audio CD formaadis (ōieti tavalise CD- ja SACD-hūbriidina), mis vajaliku helisūsteemi ja kōlaritega kuulates vōimaldab iga kōlanānsi ja partiid eriti selgelt helimassiivist eraldada. Samas sāilib SACD-le nāhtavasti vaid kitsas audiofiilide nišitur. Kōige rohkem mūūakse SACD-sid varem tavaplaadidena vālja antud albumitena, nāiteks juubelikogumikena.

MARIA MÖLDER

Kogumik maestrolt

Neeme Järvi

Highlights form a remarkable

30 year recording career

Plaadifirma Chandos on Neeme Järvi juubeliaastal andnud vālja meeldivalt vaheldusrikka ūlevaate maestro viimase kolmekümne aasta salvestustest Chandosele. See aeg hōlmab pikaajalist arengut loominguilise isiksuse ja dirigendina, ent ka tōusu lāāne karjāāriredelil. Seda kujunemist oleks mugavam jālgida,

kui plaadil oleks iga teose juurde mārgitud salvestuste aastaarvud, ent Chandos piirdub tagasihoidlike viidetega varasematele plaatidele.

Kogumikul leidub tundekūllaseid aeg-laseid teoseid, aga ka suursuguseid marsse – elamusi jagub. Kui esimene plaat ongi uhke klassikaline "karneval", siis teine plaat osutab, et Järvi 19. ja 20. sajandi muusika interpretatsioonide hulgast tōusevad selgelt esile tema tōlgendused vene heliloojate Tšaikovski, Prokofjevi, Šostakovitši ja Skrjabiniloomingust. Teise plaadi peal on ūhtlasi eesti heliloojate teosed. Mida vōiks muuseas alati rohkem olla, arvestades, kui palju maestro meie heliloojate tutvustamise olulisusest kōneleb. Järvi duubelplaadil on koha leidnud Arvo Pārdi "Credo" ja tūkike Heino Elleri tsūklist "Viis pala" (tuntud kui "Kodumaine viis").

MARIA MÖLDER

Eesti muusika saadikud

Eesti artistide edukad esinemised võõrsil vaimustavad hulka inimesi, kelle jaoks tuleb Eesti-nimelise riigi paiknemine maailmakaardil suure üllatusena. Aplaus otsis mõned taolised kultuurikandjad suure ilma avarustest üle, et pärida, kuidas muusiku elu võõrsil veereb?

Tekst: AIGI VIIRA Fotod: EESTI KONTSERT JA SCANPIX

Monika-Evelin Liiv esineb rõõmuga kodumaal

Metsosopran Monika-Evelin Liivi elu näib kui üks pöörasevõitu kihutamine Ameerika mägedel. Tõrvast pärit tüdruk lõpetas 2007. aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, tudeeris Leedu Muusikaakadeemias ja täiendas end Maria teatri noorte lauljate suveakadeemias Mikkelis. Lisaks meistrklassid ning esmaklassiline kogemus, mille annavad maailmalavad. Õppimist kui palju? Maksimalistist Monika-Evelin seda ei arva. "Kahjuks ma nii päris öelda ei saa, et olen palju õppinud," poetab ta. "Laulja või muusik õpib kogu elu ja alati on tunne, et veel oleks vaja ennast täiendada."

Ilusad ajad Royal Operas

Aastail 2007–2009 Londoni Kuningliku Ooperi noorte artistide programmis Jette Parker Young Artists osalemine tundub vaat et lotovõiduna. Õigupoolest seda see oligi, sest kandideerijaid oli 800. Monika-Evelin sai Londoni Kuningliku Ooperi laval laulda mitu rolli ning õppida suurtelt lavatähtedelt. Kas või piasjasju.

"See oli üks ilusamaid aegu mu elus," kiidab metsosopran toonast kogemust, mille järelmõjud ulatuvad tänasessegi. "Olen selles teatris alati teretunud: kõik uued rollid saan valmistada ette Royal Opera *coach*'idega. Usun, et seal õppisin kõike, mida üks laulja peaks oskama ja teadma või millele peaks tähelepanu pöörama nii rolli ettevalmistusel kui ka seda ette kandes. Väga palju andis võimalus jälgida ooperiteoste lavaproove. Oli huvitav teada saada, et suured staarid ei laula proovis kunagi täishäälega, vaid markeeritakse, etendustel aga lauldakse. Põnev oli jälgida, kuidas nad proovides rolle loovad ja millele tähelepanu pööravad."

Dirigentide nimestik, kellega Monika-Evelin koos töötanud, on enam kui muljetavaldav: Mark Elder, Philip Hesketh, Carlo Rizzi, Antonio Pappano, John Andrew, Stefano Ranzani, Keri-Lynn Wilson, Daniel Oren, Jan Latham-Koenig, Eri Klas, Arvo Volmer, Andres Mustonen, Steven Moore, Carlos Spierer, Mikko Franck jpt. Mis peamine, neilki on teadmishimulisel Monika-Evelinil midagi tarka kõrva taha panna. "Eks neid nimesid ole palju," tõdeb lauljanna. "Iga dirigent on

erinev, iga isiksus kannab endaga palju kaasas." Osa neist väärib Monika-Evelini sõnul eraldi esiletõstmist: "Mõned nimed tootsin välja: Daniel Oren, Antonio Pappano, Mark Elder ja Carlo Rizzi. Carlo Rizzi on kõige huvitavam minu jaoks just sellepärast, et temaga laval olles tunneb laulja end võrdsena – ta on kogu aeg sinuga ja seda igas mõttes. Kogu teose partii on tal peas, ta ei kasuta klaviiri. Tema on hetkel esimene dirigent nende seas, kes mind dirigeerinud."

Rännurohke elu

Mõned aastad tagasi, Londoni päevil, jutustas Monika-Evelin Eesti ajakirjandusele, et tema päev koosneb jõusaalist ja ooperiteatrist. Nüüd see enam nii ei ole. "Ma igatsen väga seda aega, kui mul oli õnn olla kogu aeg ühes teatris ja linnas ning tänu sellele ka võimalus külastada tihti jõusaali," ütleb lauljanna, kelle nüüdne elu koosneb valdavalt kihutamisest ühest geograafilisest punktist teise. "Kuna olen alates augustist 2009 vabakutseline laulja, siis olen õnnelik, kui saan olla terve kuu ühes linnas. Vabakutselise elu tähendab eelkõige seda, et on palju sõitmist ja rändamist ühest linnast teise. Stabiilsust ei ole."

Vähe sellest, et Monika-Evelin rändab juba mitu aastat mööda Euroopa lavasid, jõudis ta mullu Costa Ricasse esitama Prokofjevi kantati "Aleksandr Nevski" ja Mozarti reekviemi Costa Rica Riikliku Sümfooniaorkestri saatel.

Metsosopran Monika-Evelin Liiv

- Lõpetanud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia 2007. aastal (professor Mati Palmi klass)
- Õppinud laulmist Leedu Muusikaakadeemias Sigute Stonite lauluklassis ja täiendanud end Maria teatri noorte lauljate suveakadeemias Mikkelis (2005), samuti I. Gavrilovici, M. Acda, L. Gergijeva, H. Hölli, M. Cleva, V. Atlantovi ja J. Goldbergi meistiklassides.
- Saavutanud II koha rahvusvahelisel lauluvõistlusel "Studio bel canto" (2006) ja III koha Mart Saare lauluvõistlusel (2002).
- Aastail 2007–2009 osales Londoni Kuningliku Ooperi noorte artistide programmis Jette Parker Young Artists, mille raames laulis Londoni Kuningliku Ooperi laval järgmisi rolle: Flora (Verdi "Traviata"), Teine daam (Mozarti "Võluflööt"), Mércèdes (Bizet' "Carmen"), Teine teenija (Straussi "Elektra"), Ines (Verdi "Trubaduur"), Kunstnik (Bergi "Lulu"), Jelena Ivanova Popova (Waltoni "Karu", Linbury Studio Theatre).
- Monika-Evelin Liivi repertuaari kuuluvad ka Cherubino (Mozarti "Figaro pulm"), Olga (Tšaikovski "Jevgeni Onegin"), Polina (Tšaikovski "Padaemand"), hääl ülalt (Wagneri "Parsifal"), Polina (Tšaikovski "Padaemand"), Teenijatüdruk ja sündimata lapse hääl (Straussi "Naine ilma varjuta") ja Cornelia (Händeli "Julius Caesar").
- 2011. aastal laulis ta Costa Ricas Prokofjevi kantaati "Aleksandr Nevski" ja Mozarti reekviemi Costa Rica Riikliku Sümfooniaorkestri saatel.
- 2012. aastal laulis Iisraeli Ooperis Suzuki rolli Puccini ooperis "Madama Butterfly".

Paikseks jäämist veel ei paista, sest kohta, kus pikemalt peatuda, andekal lauljannal pole. Küll on aga maailmalavad, kuhu teda laulma palutakse. "Mul on teatud kohad, kuhu mind ikka ja jälle tagasi kutsutakse, nagu Prantsusmaa ja Iisrael," sõnab Monika-Evelin. "Ja Costa Rica, kuhu ma olen ka juba tagasi kutsutud."

Iisraeli Ooperisse läheb tagasi kõhklusteta

Iisraeli Ooper on Monika-Evelini südamesse lausa pesa teinud. "Iisraelis olin esmakordselt aastal 2010 Polina rolliga Tšaikovski ooperis "Padaemand" ja nüüd siis Suzuki," kõneleb tänava Iisraelis ooperis "Madama Butterfly" kaasa teinud metsosopran. "See on üks minu lemmikuid kohti, kuhu lähen alati kõhklusteta tagasi – kogu see kultuur ja rahvas on mulle kuidagi väga südamelähedane."

Monika-Evelini lähisuhe Iisraeli Ooperiga sai alguse Londonis. "Iisraeli Ooper käis mind aastal 2009 Londonis kuulamas ja kuna ma neile meeldisin, tegid nad pakkumise,"

Mul on kohad, kuhu mind ikka ja jälle tagasi kutsukase, **NAGU PRANTSUSMAA JA IISRAEL.**

meenutab Monika-Evelin. "Olin üllatunud, kui professionaalsel tasemel nad lauljatega töötavad – igaüks teadis, mis kuulub tema töökoostuste hulka. Seega polnud vahet, kas Covent Garden või Iisraeli Ooper, nende soov oli, et ma ennast laval hästi tunneksin ja minu soov oli edastada lavastaja rollile lähemist ning publikule head muusikalist elamust."

Maailmalavasid vallutab Tõrvast pärit lauljanna kadestamist väärt järjekindlusega. "Olen tõesti pärit mitte suurest linnast nimega Tõrva ja mittemuusikute perest," sõnab Monika-Evelin. "Õnneks on mul vedanud – mul on õde ja vend, kes on olnud muusikast väga huvitatud. Eks sealt ma selle pisiku sain

ja tekkis ka huvi laulmise vastu." Venna ja õe sütitatud huvi on saanud elukutse, mis mööda maailmalavasid tiirutaval naisel eriti tihti Eestisse tulla ei luba. Teinekord see metsosopran enda ja siinse publiku rõõmuks siiski juhtub. "Alati, kui kodumaale esinema kutsutakse, siis ka tulen," ütleb Monika-Evelin lihtsalt. "Eelmisel hooajal sai lauldud Rahvusooper Estonias Julius Caesari ja Cornelia rolli Händeli ooperis "Julius Caesar", seda saab jälle kuulda alates oktoobrist." Novembris annab Monika-Evelin koos Ralf Taali ja Maria Räägiga kontserte, mille kavas hispaania ja vene muusika. Mõistagi kõlavad noil õhtuil laval ka aariad Bizet' ooperist "Carmen".

Elu on liiga lühike, et sõita igavate autodega. Uus A-klass.

Silberauto Eesti esindustes
alates 15. septembrist.

Mercedes-Benz

Silberauto on Eesti Kontserdi autopartner.

CO₂-emissioon sõltuvalt tüübist 98 - 145 g / km ja keskmine kütusekulu 3,8 - 6,4 l / 100 km.

SILBERAUTO

Silberauto Eesti AS esindustes: Tallinn, Järvevana tee 11, tel 626 6000 Tartu, Ringtee 61, tel 730 0720 Pärnu, Riia mnt 231a,
tel 445 1990 Rakvere, Haljala tee 1, tel 660 0152 www.mercedes-benz.ee
Mercedes-Benz peaesindus Eestis AS Silberauto: Tallinn, Järvevana tee 11

NOORTE MUUSIKUTE

DUO Noorte muusikute duo - Indrek Leivategija (tšello) ja Tatjana Tšernitška (klaver, Saksamaa/Venemaa)

Indrek Leivategija alustas Saksamaal nullist

"**M**uusikaõpinguid alustasin samamoodi nagu enamasti kõik teisedki lapsed – vanemate soovil," ütleb Heino Elleri nimelises Tartu muusikakoolis juba 5aastaselt tšelloõpingutega pihta hakanud tšellist Indrek Leivategija. Praegu jätkab Indrek õpinguid Müncheneri Muusika- ja Teatriakadeemia magistrantuuris ning on Bambergi Sümfooniakute tšellorühma teine kontsertmeister.

Kõrgele ja kaugele lennanud Indrek tunnistab, et muusikakoolis õppimist alustades tal erilisi sihte silme ees ei olnud. "Käisin küll hea meelega muusikatundides, kuid muusikaga seotud erilisi ambitsioone mul ei olnud," poeatab ta. "Kasvasin üles muusikat armastavas perekonnas: ema-isa on mõlemad muusikud ja mina ning mu kaks õde õppisime samuti muusikat. Survet meile selleks oluliselt ei avaldatud, kuigi harjutama ikka mingil määral pidi. Tšellomängu kõrval oli mul veel nii palju muid huviseid ja hobiseid, et alati pillimänguks aega ei jätkunudki. Samas olen väga tänulik oma vanematele, kes lasid mul nautida normaalset lapsepõlve ning ei sundinud mind muusikaga üleliia tagant. Sain tegeleda sellega, millega tahtsin ja sinna hulka

kuulus aasta-aastalt üha rohkem ka pillimäng ja muusika."

München - elu raskeim katsumus

Pärast Reet Metsa tšelloklassi lõpetamist tuli juba ridamisi teadlikke ja – mis seal salata – ambitsioonikaid valikuid. Noormees läks õppima Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiasse, pärast seda Müncheneri Muusika- ja Teatriakadeemia magistrantuuris professor Wen-Sinn Yangi tšelloklassi.

"Umbes 15aastaselt küpses mu sees soov tõsiselt muusikaga tegelema hakata," ütleb Indrek. "Harjutasin sellal põhikooli kõrvalt juba suhteliselt palju ning see pakkus mulle kohati suurt rahulolu. Pärilselt millestki loobuma ei ole ma pidanud, pigem olen oma elu lihtsalt teistest pisut erinevalt planeerinud. Olen tihti veetnud suvekuud jahedas keldriruumis pilli harjutades, samal ajal kui sõbrad toredasti puhkust nautivad. Aga see on alati olnud minu enda otsus ja lähtunud kohusetundest."

Saksamaale edasi õppima läinud Indreku jaoks leidis kinnitust ütlus, et iga katsumus on katsumus. "Münchenisse minek oli kindlasti minu üks raskeimatest katsumustest," tunnistab ta. "Esiteks oli elu võrreldes Eesti-

ga kordi kallim ning teiseks tuli leppida teadmiselega, et oled eikeegi ning sul on vaja kõik nullist üles ehitada. Kolmandaks oli minu saksa keel sel ajal olematu. Muusikute tase on siin üldiselt kõrge ning niisama sulle keegi uksi ei ava." Samas oli Saksamaale mineku taga nii kindel tahtmine, et tagasi pöörduda ei saanud. "Otsus Saksamaale õppima minna sai selgeks hetkest, kui kuulsin oma õppejõu professor Wen-Sinn Yangi salvestust," meenutab Indrek. "Käisin seejärel tema juures meistrkursusel ning paar kuud hiljem tegin Münchenis sisseastumiskatsed. Selles valikus pole ma kunagi pidanud kahtlema."

Lennusõit igal nädalal

Lisaks Münchenis tudeerimisele on Indreku haare nii laiaks kasvanud, et alates möödunud aasta sügisest on ta ka Itaalias Fiesole muusikakoolis Natalia Gutmani õpilane. Hämmastav, aga ta suudab Saksamaa-tegemiste kõrvalt ka alatasa Itaalias käia. Need käigud on Indreku sõnul vaeva väärt. "Natalia Gutmani puhul on tegu ilmselt ühe tähtsama interpreediga meie muusikamaailmas ning iga kohtumine temaga on minu jaoks väga eriline sündmus," kiidab Indrek. "Söödan sinna alati meeleldi. Lennukiga lendamist tuleb tõesti viimastel aastatel peaaegu igal nädalal ette, kuid suurt tüdimust või väsimust pole tekkinud. Sellega harjub üsna ruttu, enamasti kasutan seda aega enda jaoks: loen, magan või siis kuulan muusikat."

Saksamaa-Itaalia liinil lennumiile koguv muusik kinnitab, et praegu on talle kõige tähtsamaks tõusnud igapäevane töö Bambergi Sümfooniakute. "Hetkel on kõige olulisemal kohal siiski minu töö orkestris tšellorühma ees ning mu enda solo- ja kammermuusika kontserdid," kõneleb Indrek. "Selle kõrvalt käin aegajalt professor Yangilt ning Gutmanilt nõu küsimas ning vajadusel inspirtsiooni ammutamata, kuid regulaarset tunniskäimist enam ei vaja. Magistrakraad Müncheneri Muusika- ja Teatriakadeemias tšello erialal on mul käes ning teine, kammermuusika erialal, pooleli, kuid sellega ei kiirusta."

Tehtud valikuid ja katsumusega kaasnenud katsumusi pole Münchenis kanda kinnitanud Indrekul põhjust kahetseda. "Saksamaal on muusikuna töötamine üldiselt prestiižne ja au sees," kinnitab ta. "Õpinguid on rasked, aga kui kõvasti vaeva näha, siis kannab see ka õnne korral üsna ilusaid vilju. Konkurents töökohtadele on väga suur: näiteks viimasele Bambergi Sümfooniakute tšellorühma vakantssele kohale laekus 80 avaldust, ning see on üsna tavaline arv."

Kohver lahti pakkimata

Meistrkursuste ja kontsertide virvarris jagub Indreku sõnul kohta ka koduigatsusele, ehkki Eestist eemal ja alatasa kohvri otsas elamise-ga on ta nüüdseks kaunikesti harjunud. Rutiin ju seegi. "Üldiselt mööduvad päevad üsna mitmekülgsest – olen kas töö, harjutan pilli või teen proovi," kirjeldab Indrek Saksa-

maa-elu. "Lõuna ajal ning õhtuti käin tihti sõpradega väljas ning üritan ka pisut sporti teha ning lugeda. Kui novembris suusahooaeg algab, käin Alpides suusatamas."

"Orkestrid reisivad üldiselt palju ringi ning see muudab kodusolemise hetked harvemaks, kuid vastutasuks saab võimaluse inimestele kontserdisaalis midagi täiesti erilist pakkuda ning see on seda kõike väärt," lausub Indrek. "Eks koduigatsus on ja jääb alati südamesse, kuid aastatega on kujunenud mitu kodu, nii Eestis kui ka Saksamaal. Kohvri jätan enamasti poolenisti lahti pakkimata, siis pärast lihtsam."

Viimase lausega näib muusikul tõsi taga olevat, sest äsja naasis ta Veronast. "Mängisin seal koos pianist Tatjana Tšernitškaga kaks sonaatide-õhtut," tähendab muusik. "Lähipäevil plaanin paariks päevaks Eestisse sõita ning seejärel algab juba orkestri uus hooaeg proovide ning turneega Hispaaniasse, Itaaliasse ja Jaapanisse. Sinna vahele jäävad mõned väiksemad ülesastumised Münchenis ja selle lähistel ning seejärel on novembris kontserdid Eestis koos pianist Lauri Väinmaaga."

Tõsi, Toomemäele jalutama Tartust pärit muusik enam igapäevaselt ei juhtu, kuid teinekord tuleb neidki käike ette. "Tegelikult käin Eestis päris tihti, vahel tulen ka lihtsalt paariks päevaks, kui võimalus tekib," jutustab Indrek. "Olen Toomemäe külje all Veski tänaval üles kasvanud ja käin seal tihti oma perel külas, peale selle olen ka sagedasti Tallinas liikvel."

Indrek Leivategija

- Alustas tšelloõpinguid 5-aastaselt Heino Elleri nimelises Tartu muusikakoolis Reet Metsa tšelloklassis, mille lõpetas 2005. aastal.
- Seejärel õppis aasta Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias Henry-David Varema juures ning jätkas õpinguid Müncheni Muusika- ja Teatriakadeemia magistrantuuris prof Wen-Sinn Yangi tšelloklassis.
- Alates 2011. aasta sügisest on Itaalias Fiesole muusikakoolis Natalia Gutmani õpilane.
- Osalenud arvukatel meistrkursustel ja konkurssidel nii Eestis kui ka võõrsil ning pälvinud mitmeid preemiaid, andnud kontserte ning teinud salvestusi (Eesti Rahvusringhääling, Baieri Ringhääling, Saksa Raadio).
- Aastatel 2008–2010 töötas Baieri Ringhäälingu orkestris (Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks), alates sellest aastast on ta Bambergi Sümfoonikute tšellorühma teine kontsertmeister.
- Indrek Leivategija on 2012. aasta Gasteigi muusikapreemia laureaat.

*Saksamaal on muusikuna
töötamine üldiselt
PRESTIIŽNE JA AU SEES.*

Mati Turi

laulab Hollandis Wagnerit

Kui mullu sügisel esietendus Hollandis Enschedes resideeriva ooperitrupi Nationale Reisopera Richard Wagneri monumentaalsele ooper "Siegfried"; debüteeris selle peaosalisena eesti tenor Mati Turi, kellele Siegfriedi osa oli üldse esimene lavaline kokkupuude Wagneri ooperiga. Toona kirjutati, et ooper osutus nii menukaks, et publik väljendas oma vaimustust püsti seistes, jõudmata ära kuulata orkestri lõppmängu vaatuse lõpul.

Praegu on Mati taas Hollandis, taas Enschedes ning taas on töös Wagneri ooper. Sedapuhku "Jumalate hukk", mis esietendub 30. septembril. Enne Hollandis tööle asumist viibis Mati pikalt Inglismaal, osalemaks Siegfriedina "Jumalate huku" produktsioonis ka Longborough' ooperimajas.

Nii pole Matit pikka aega Eestis näha olnudki, sest mees on Euroopa lavadel tööd teha vihtunud. 20. mail läks ta sõitu, pääses vahepeal neljaks päevaks koju käima ning kihutas 31. juulil uuesti tagasi.

Wagneri pärast

Ehkki tavatsetakse öelda, et Wagner on ooperiartistile kõva proovikivi, ei ilmuta Mati murelikkuse märke. Pigem vastupidi. "Mulle on Wagner hästi istuma hakanud," tähendab ta muiates. "Tunnen end toredasti. Ja ega enne, kui pole proovinud, tea keegi, kui keeruline Wagner tegelikult on. Kui praegu on antud Wagnerit teha, siis tuleb teha! Praegu on selline Wagneri hetk." Et Matile Wagner passib, paistab ilmselgena. Veel enam, Mati on varem kõnelnud, et Wagneri laulmise taga on olnud tema õpetaja Jaakko Ryhänen, kes öelnud talle: "Sa pead laulma Wagnerit." Nii on Wagneri loomingu esitamine Matile kui asjade kõige õigem käik. "Wagnerit tuleb mul laulda ka tuleval aastal – teistes paikades," avab ta veidi tuleviku-plaane. "Võib isegi juhtuda, et äkki tuleva aasta kevadel saan seda esitada Eestis."

Kuigi rollid Euroopa ooperilavadel toovad kaasa pideva sõidusoleku, lauljat see eriti ei morjenda. "See on keeruline, sest kodusolek annab kõige rohkem," lausub ta rahulikult ja lisab, et ehkki pikk äraolek kestab seekord sisuliselt viis kuud, ei tõtta ta pooleteiseks nädalavahetuse päevaks koju Eestisse käima. "Pigem ootan naist siia külla." Praeguste plaanide järgi pääseb tenor pikemalt koju pärast 17. oktoobrit, kuid isegi kaks ootekuud ei pane meest tusatsema: "Wagneri lavalettoomine tekitab mastaapsed mõtted ka eraelus," ütleb ta. "Läbi saanud kolme kuu kõrval ei tundu kaks kuud enam kuigi pika ajana."

Ka siis, kui Mati lõpuks Eestisse jõuab, pole pikka puhkust ette näha. "Pausiaega ei ole antud," muigab Mati, kes koju naastes asub taas proove tegema. Sedapuhku novembri lõpus Estonia kontserdisaalis toimuva soolokontserdi tarbeks. Vahepeal aga astub ta publiku rõõmuks lavale ka Vanemuise teatri ooperis "Haldjakuninganna".

Ehedad
muusika-
elamused
sünnivad
kooskõlas

SALVA
K I N D L U S T U S

Eesti Kontserdi
suurtoetaja

Ohjelma tänään
Program today

uLTRA mUSIC nIGHTS
@Theatre

21:00 Journal Intime Plays Jimi
Hendrix

22:30 Elifantree

00:00 LED music by Ler

01:30 Hendrix Brass F

Konsertti / Concert no: 8051
L / Ticket 2 €

SOLD OUT
LOPPUUNMYTY
SOLD OUT

Charles Gill

prantslane põhjala
pohlakastmes

Seitsmeteistkümne aasta eest külma põhjalasse elama sattunud prantsuse noormehest Charles Gilist on saanud Soome üks tähelepanuväärsemaid džässipromootoreid, kes head muusikat üle lahe Eestissegi toob - septembris annab Eestis kolm kontserti Benoît Delbecq Trio.

Tekst: MANONA PARIS Foto: MAARIT KYTÖHARJU

Charles Gil on Soome tuntumaid promootoreid ja kontserdikorraldajaid, kelle firma Vapaat Äänet (vabad hääled) vahendab džässiaristite, nimekamatest on koostööd tehtud Kimmo Pohjonen ja Marc Ducretiga. Abikäe on ta ulatanud ka festivalile Pori Jazz. Charlesi eriline soov on tuua Põhja- ja Baltimaadesse just prantsuse artiste, et nii arendada kultuurisidet kargete põhjalaste ja kuumade gallialaste vahel. Nõnda peaks sinsele džässigurmaanile kuulsa džässpianisti ja suure improviseerija Benoît Delbecq'i esinemine suureks maiuseks olema.

Charlesi agentuuri eesmärk on pakkuda kuulajatele kirega tehtud muusikat. Sellist, mis on seiklusalt helikeelega, austab heliloojaid ning aitab neil leida uusi kuulajaid. Juba üle kümne aasta on Vapaat Äänet Prantsuse kultuuriministeeriumi toel usinalt tegutsenud. "Üritan olla vastutustundlik ja paindlik. Isegi kui pean mõne kontserdi ära jätma, üritan kohe uue leida," lausub Charles. Õnneks juhtub ärajäämisi harva.

Tuntud promootor käib Eestis tihti. "See on teine maa lisaks Soomele, kus ma peale kodumaa tihedamalt käin," ütleb ta rõõmsalt. Saaremaal käis ta viimati neli aastat tagasi ja see jättis kustumatu mulje. Eesti džässmuusikud on Gilile tuttavad, ta mainib soojalt Jaak Sooäärt, Free Tallinn Triot ning Anne-Liis Polli ja Anto Petti. Kõiki nimetatuid on ta vahendanud Soome, nii nimekale Pori Jazzile kui ka Helsingi Malmitalosse. Nendega tahab ta kindlasti ka edaspidi koostööd teha.

Kuidas murda maailma?

Meid huvitab, mis nõu annab kogenud *manager* Eesti noortele džässmuusikutele. Kuidas pääseda välja, suurtele turgudele? Charles naerab ja ütleb, et võti on suurte firmade käes, need aga ei ole alati huvitatud eriliistest, omapärase helikeelega interpretidest. Vapaat Äänet on pühendunud just erilismatele artistidele. "Üks põhimõte on kindel – kui tahad olla edukas ja kuuldud, siis mängi. Ainult mängi, otsi oma heli, kasuta kõiki esinemisvõimalusi nii kodus kui ka välismaal," toonitab Charles.

Charles paneb noortele südamele, et nad jälgiksid, mis toimub mujal, millist muusikat mängitakse. Eriti hoolikalt tasub silma peal hoida naabermaadel, sest just sinna võiks alustuseks minna oma tiibade siruulatus proovima. Ta manitseb noori, et nad pidevalt otsiksid enda sees uusi radasid, kuidas oma muusikat uuendada, elavdada. "Esitage küsimusi, otsige – ma ei oskagi öelda, kuidas, mitte keegi ei oska. Aga nii leiate enda unikaalse heli," lausub ta veidi murelikult. "Olen väga rõõmus, kui leian mõne sellise omaladse artisti."

Kuulaja ootab erilist

Charles lisab, et ei maksa lasta end heidutada levinud arusaamast, et džäss on nišimuusika. Tänapäeva maailmas on suured stuudiod madalseisus ning kuulaja maitse muutub järjest erilisemaks. Järjest rohkem kolib muusika internetti, andes nii võimaluse erilismatele helidel oma tänuil kuulaja üles leida. "Uustulnukatele on alati ruumi," lausub ta veendunult. "Produtsendina vaatan alati muusikute poole, kes otsivad oma keelt. Nüüd on pigem vaja leida see komertshuvidest vaba kanal, kus nad kuulajateni tuua."

Charles räägib, et majandussurutis on kogu maailmas vähendanud piletimüüki ning paljude esinejate tasud on drastiliselt vähenenud, tuues kaasa vajaduse otsida uusi turge. Ta siiski ei usu, et kulude kokkutõmbamine kustutaks inimeste kultuurihuvi. Promootorite asi on leida uusi alternatiive, kuidas hea muusika kõrva jääks. "Tõsiasi on see, et kui oled leidnud viisi, kuidas hea muusik publikuni tuua, on viimane sageli väga tänuväärne. Eestis töötab see hästi, sest sinne kuulajaskond on uudishimulik ning uutele avastustele aldis." "Peamine viis on sõlmida võimalikult palju tutvusi," lausub Charles. "Minu töö Prantsusmaal on seotud festivalide liiduga Afima, mille liige ma ise olen." Tänavu on ta palju pingutanud selle nimel, et teha tuur Marc Ducretiga. Koos suure ansambliga (12 inimest) teeb ta muusikat Tower-projektis, mis kõlas veebruaris ka Tallinnas.

Eesti publik meeldib Charlesile väga, see on professionaalne ning aplaus alati siiras. Ta muigab tasakesi ja tunnistab, et alguses jäi mulje, et siinmail on inimesed kiitusega kitsid, kuid hiljem õppis ta publiku siirust nägema ja nautima. Ja kui asjatundlik on sinne kuulajaskond! Erilist heameelt tunneb ta selle üle, et eestlaste süvakultuuri nautimine on tõusuteel, mida tõestas ka hiljutine statistikaameti uurimus. "Sa ei kujuta ette, kui heaks see mu tuju teeb. Loodan, et teiste maade publik järgib eestlaste eeskujut," ütleb Charles korduvalt.

Gil Charles ja Vapaat Äänet korraldavad Eestis septembris kolm kontserti, kus esineb **Benoît Delbecq Trio**.

Benoît Delbecq (klaver)	25.09	Viljandi Pärimusmuusika Ait
Mile Perkin (kontrabass)	26.09	Rahvuskooper Estonia Talveaed
Emile Biayenda (trummid)	27.09	Vanemuise kontserdimaja

Külakosti Birminghamist

Eesti Kontserdi algava hooaja üks tähtsündmusi leiab aset juba 16. oktoobril, kui Eestis annab kontserdi maailma tipporkestrite hulka kuuluv **Birminghami Sümfooniaorkester**, kellele eesti muusika ja dirigent Paavo Järvi on head tuttavad.

Tekst: KRISTEL KOSSAR Foto: NEIL PUGH

Birminghami Sümfooniaorkester andis oma esimese kontserdi 1920. aastal Sir Edward Elgari juhatusel. Orkestri areng on olnud pidev, eriti viljakaks kujunes koostöö 18 aastat peadirigendiks olnud Sir Simon Rattle'iga, kes viis orkestri maailma tipporkestrite hulka ning tõi sellega tuntuks ka Birminghami linnale. 2008. aastal kutsus Birminghami Sümfooniaorkester muusikajuhiks ja peadirigendiks noore karismaatilise läti dirigendi Andris Nelsonsi. Birminghami Sümfooniaorkester on andnud kontserte pea kõigis maailma tähtsamates kontserdisaalides ja festivalidel. Kuulsa kollektiivi kontserdikalendrisse kuuluvad esinemised Pariisi Théâtre des Champs-Élysées, Musikvereinis Viinis ning ka eesti publik võib rõõmustada, et orkestrit siinsamas Estonia kontserdisaalis kuulata saab.

Eestlased on kuulsale orkestrile head tuttavad – Paavo Järvi, orkestri üks esimesi külalisdirigente, on esitanud orkestriga Erkki-Sven Tüüri muusikat, tema juhatusel saabus Birminghami Sümfooniaorkester 1999.

aastal ka eelmisele Eesti-külastusele. Koos anti välja album Erkki-Sven Tüüri loominguga (ECM, 2003). "Mul on Birminghami Sümfooniaorkestriga mitmeid väga eredaid kogemusi, mäletan tänini vaimustavat Mahleri kuuendat 1999. aasta sügisel Paavo Järvi juhatusel! Samal kontserdil toimus ka mu orkestriteose "Exodus" esiettekanne," meenutab helilooja Erkki-Sven Tüür. "Minu kolmas album "Exodus" on samuti plaadistatud Birminghami orkestri ja Paavo Järviga, seega võin isiklike kogemuste pinnalt kinnitada, et tegemist on tõeliselt esmaklassiliste muusikutega, kelle tulek Tallinna on väga rõõmustav suursündmus meie kontserdi-hooajas!"

Karismaatiline dirigent ja hinnatud solist

Eestis esitab Birminghami Sümfooniaorkester Johannes Brahmsi loomingut. Kavas on Brahmsi viulikontsert D-duur *op. 77* ning sümfoonia nr 4 *e-moll op. 98*, dirigendipuldil võib näha orkestri peadirigenti Andris Nelsonsi ning viulisolist on Christian Tetzlaff.

1978. aastal Riias muusikute peres sündinud Andris Nelsons alustas oma karjääri trompetimängijana Läti Rahvusoperi orkestris. Dirigeerimist on ta õppinud Peterburis professor Aleksandr Titovi juures ning eraviisiliselt Mariss Jansoni käe all. Aastail 2003–2008 oli Andris Nelsons Läti Rahvusoperi muusikaline juht. Ta on dirigeerinud Berliini, Viini ja New Yorgi filharmoonikuid ning Londoni Filharmooniaorkestrit. Hooajal 2009/2010 debüteeris Andris Nelsons Covent Gardeni Kuninglikus Ooperimajas, Metropolitan Operas New Yorgis ja Viini Riigiooperis ning juhatas kuulsal Bayreuthi festivalil.

Christian Tetzlaffi viulirepertuaari interpretatsioonid, olgu klassika, romantismi, 20. sajandi või uue muusika vallast, on hinnatud kogu maailmas. Ta on oodatud solist maailma juhtivate orkestrite ees ning soolokontsertidega mainekates kontserdisaalides ning tähtsamatel festivalidel, sh Edinburghi ja Luzerne'i festivalid, BBC Proms, suvefestivalid USAs ja mujal. Tetzlaff on ka hinnatud kammermuusik ning tema salvestused on pälvinud mitmeid auhindu.

Kohvik Mozart Jõhvi Kontserdimajas

**on toonud uue hingamise
Ida-Virumaal toitlustus-
ning teeninduskultuurile.
Kohviku meeskonna jaoks
on oluline soe ja sõbralik
lähenemine igale külalisele,
kes uksest sisse astub või
kes toitlustuspakkumist
küsi.**

Kohvik tegeleb lisaks kõrgetasemelise *catering*-teenuse pakkumisega nii Jõhvi Kontserdimajas toimuvatel üritustel, kui ka väljaspool maja sõltumata asukohast. Lisaks pakutakse Kontserdimajas toimuvatele seminaridele kohvipause, konverentsilõunaid ning grupitoitlustust.

**Iga poole aasta tagant
uuendame ja täiendame
la Carté menüüd.**

Kohviku pagaritöökojas küpsetatakse igapäevaselt nii saiakesi, pirukad kui ka spetsiaalse retsepti järgi küpsetatud musta leiba. Kohvikus küpsetatud leib on saanud tuntuks juba üle Eesti ning paljud külastajad ostavad seda ka alati kaasa.

Kohvik on kahe hooaja jooksul korraldanud erinevaid teemaõhtuid, kus on olulisel kohal lisaks programmile ja joogivalikule ka vastava teema toit - Aafrika, Slaavi, Aasia, Lõuna-Ameerika ja Itaalia. Toitlustusjuhi Aleksandr Nikoskovi jaoks on see iseenda proovilepanek.

2011. aastal võttis Aleksandr Nikoskov osa kõrgetasemelisest võistlusest Eesti Aasta Kokk.

Novembri alguses peetud finaalis saavutas Aleksandr märkimisväärse 3. koha, mis on ülisuur ja kaalukas tunnustus kogu Virumaa regioonile!

Hiljuti esitas Kohvik Mozart oma kandidatuuri ka Eesti toidukohtade tunnustamiseks loodud Hõbelusika konkursil parima kohviku kategoorias. Selles võistluses jäädigi väga napilt välja finaalist, kuid kohtunikud märkisid erilisel ära kohviku kõrge taseme.

**Kohvik
Mozart
ootab külla!**
Asume Jõhvi
Kontserdimaja
2. korrusel

Tekst: RIINA JUSSILA Fotod: SCANPIX, PRESSIFOTO

Mis muusikat kuulad?

Aplaus esitas selle küsimuse neljale armastatud eesti atleedile ning ehkki sportimise kõrval ei jää just kuigi palju aega muusikasündmuste väisamiseks ning muusika nautimiseks, leidub lemmikuid popist Bachini.

Heiki Nabi

Londoni olümpiahõbe maadluses

Kuulan väga mitmekülgset muusikat, enamjaolt eesti artiste ja eriti meeldivad mulle vanemad lood. Ka välismaa muusikast kuulan pigem vanemaid staare. Tänapäeva popmuusika ei anna tihti samasugust positiivset laengut ja on kohati isegi väsitav. Sportides ma muusikat ei kuula, küll aga autoga sõites. Oleme Eglega viimastel aastatel võtnud osa Tallinna vanalinnapäevade programmist ja kontsertidest. Eriti meeldivadki meile just suvised vabaõhukontserdid ja -etendused.

Mart Poom

jalgpallur

Mulle meeldib rohkem rock. Eesti artistidest Smilers, Dagö, Tanel Padar. Läbi aastate on mu lemmikuteks olnud Bruce Springsteen ja U2. Käisin suvel Viinis ka Bruce Springsteeni kontserdil, see oli super! Olen rohkem staadionikontsertide austaja.

Nikolai Novosjolov

vehkleja, maailmameister

Konkreetsed lemmikuid mul muusikamaailmas ei ole. Vastavalt tujule ja olukorrale kuulan kõike. Sellel suvel ma kuhugi mujale peale treeningsaali ei jõudnudki. Mul olid teised plaanid ja eesmärgid... Kuulan heameelega Mozartit ja Bachi. Nende plaadid on mul autos olemas ja neid kuulan sageli. Mu vanem laps käib muusikakoolis ja sellepärast kõlab meil kodus väga erinev muusika. Ise ma kahjuks ühtegi pilli ei mängi.

Grete Treier

jalgrattur

Kuna viibin Eestis suviti vähe, siis käin ka kontsertidel harva. Kui viibin mujal, kõlab taustaks sageli mõni eestikeelne raadiojaam. See loob kodutunde ja mõnusama olemise. Klassikalist muusikat ma ei kuula. Mulle meeldib eesti artistidest Jaan Tättel, välismaisest kuulan hea meelega näiteks Johnny Cashi. Sporti tehes ma muusikat kuulata ei saa – maanteel olles on see lihtsalt ohtlik. Autoroolis olles käib taustaks aga raadio. Muusikamaailmas toimuvaga viivad mind kurssi ka lapsed, kes aeg-ajalt erinevate laulude saatel koduseid diskosid korraldavad.

PRIKE

Hennessy

Maagiline nauding

E · R · S · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

86. hooaeg

Hooaja
peasponsor

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER KONTSERDISARJAD

PARIISI SÜMFOONIAID (välja müüdnud)

40%
-

FESTIVO

40%
-

KLASSIKUD

MEISTRIKLASS

1001 ÖÖD

40%
-

MAESTRO

40%
-

**SARJAPILETIGA VÕIDATE
40% ÜSIKPILETITE HINNAST!**

Sarjapiletid on müügil PILETILEVIS ja
Estonia kontserdisaali kassas.

Kontserdisarjade info:

www.erso.ee

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOOLIGA. ALKOHOOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.
KUI JOOD, ÄRA SÕIDA! WWW.PRIKE.EE

Meediapartner

EESTI EKSPRESS

Tekst: LAURI AAV Fotod: PIRET ALMISTE, HANNES ARUS, JULIA BARŠUKOVA, JÖRGEN AAV JA GEORG ROSMA

"F1 KITARRID" Illuka mõisas, pilootideks Iljo Toming, Indrek Kruusimaa, Mihkel Mälgand ja Tanel Ruben.

"ITALIANA" Mäetaguse mõisas: kõlab "Napoli laul", valmis panna "Napoli lauluke". Urmas Põldma ja Neeme Ots.

TULETORNIKONTSERT RANNAPUNGERJAL: suve kuumima etteaste tegi Estonian Dream Big Band, solistiks Tanja Mihhailova.

7 linna muusika

Festival "7 linna muusika" ühendas kesksuvel põnevate kontsertidega Ida-Virumaa ühtseks kultuuriliseks tervikuks. 14. korda toimuv festival viis kuulajad põnevatele maastikele nii muusikalises kui ka geograafilises mõttes. 17 suvist kontserti, paljud neist erakordsetes Ida-Virumaa mõisates, koondusid tänava ühisnimetaja alla "Vahemeremaad".

KOHTUMINE:
Arvo Pärt ja Nacho Duato

Jõhvi balletifestival tegi ajalugu

Jõhvi balletifestival kolis harjumuspärasest külmast veebruarist suvele lähemale, selleks oli mõjuv põhjus – tänavuseks festivali peakülastajaks õnnestus meelitada tänapäeva balletimaailma üks märkimisväärsemaid truppe, Peterburi Mihhailovski teater, kaasas balletitrupi uue kunstilise juhi Nacho Duato Arvo Pärdi muusikale loodud lühiballett "Nunc Dimittis". Tänapäeva muusika- ja teatrimaailma kahe suurkuju esmakordne kohtumine oli kahtlemata Jõhvi balletifestivali emotsionaalne kõrghetk.

Jay Reise'i ooperi "Rasputin" nimiosaline Nikolai Suslov.

"LASTEGALA" FINAAL: "Ood ooperisaarele".

Saaremaa ooperipäevad kogusid üle 12 500 külastaja

Tänavu oli külas Moskva Ooperiteater Helikon. Dmitri Bertmani juhitud ooperiteater tõi Saaremaale kaasa ooperiliteratuuri klassikasse kuuluvad Mussorgski "Boriss Godunovi" ning Rossini "Sevilla habemeajaja", samuti ameerika nüüdishelilooja Jay Reise'i ooperi "Rasputin". Jay Reise ei pidanud paljaks isiklikult

Saaremaale oma ooperi ettekannet vaatama tulla.

Ooperipäevade nõutuimaks ja publikurohkeimaks sündmuseks "Ooperigala" kõrval kujunes esmakordselt toimunud "Laste-gala", mille kulminatsioon oli Olav Ehala ja Leelo Tungla ooperipäevade tellimusel kirjutatud "Ood ooperisaarele", solistideks Helen Lokuta, Hele Kõrve, Ain Anger ja Ivo Linna.

OOPERIGALA TÄHT: soomlaste au ja uhkus, maailmamainega diiva Karita Mattila.

OTSELEND: ooperiteater Helikon saabub Saaremaale oma lennukiga otse Moskvast.

TAASKOHTUMINE SAAREMAAL: lavastaja Dmitri Bertman ja helilooja Jay Reise.

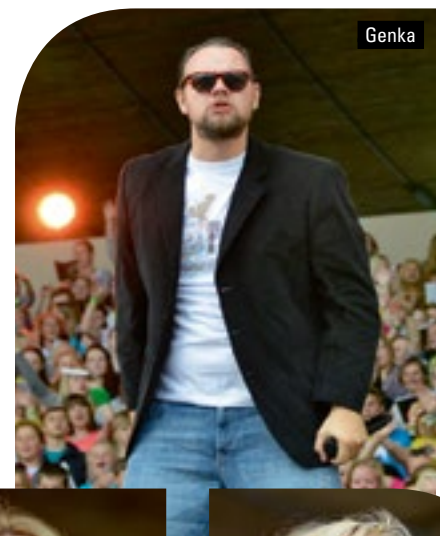

Esmakordne "Popkooripidu" täitis 30. juunil Tartu lauluväljaku nii esinejate kui ka pealtvaatajate poolel viimse võimaluseni. Mammutkontserdil tuli ettekandele läbilõige eesti popmuusika varasalvest viimase 40 aasta jooksul. Esitajateks 5000-liikmeline noortekoor,

Estonian Dream Big Band ja pea kõik noored solistid, kel tänasel muusikamaastikul sõna sekka öelda. Emotsioonid olid laes nii laval kui ka publiku seas. Öhtu suurimaks katsumuseks solistidele kujunes hakkamasaamine sadade ja sadade noorte autogrammiküttidega pärast kontserdi lõppu.

Jaan Pehk, Eri Klas, Uku Suviste ja Ott Lepland

Genka

Maarja-Liis Ilus

Lenna Kuurma

Birgit Õigemeel

Kuidas osta netist piletit

Tekst: KRISTEL KOSSAR

Kuigi piletit Eesti Kontserdi sündmusele saab osta nii kohapealt, Eesti Kontserdi kassadest, kui ka Piletimaailma ja Piletilevi müügikohtadest, eelistab järjest rohkem muusikahuvilisi osta pileti kõige mugavamalt – internetist.

Eesti Kontserdi piletikeskuse juhataja Anneli Alberti sõnul on Eesti Kontserdi kodulehel www.concert.ee pea iga kontserdi juures ka nupuke "Info ja piletid", millele vajutades avaneb täpsem info kontserdi kohta ja nupp „Osta pilet“, mis suunab edasi Piletimaailma kodulehele piletit ostma. "Kui külastaja juba on meie kodulehel, ei pea ta hakkama eraldi veel teistele lehtedele ise teed leidma," selgitab Albert. "Meie kontserdisaalidesse pääseb ka lihtsalt internetipileti väljatrükkiga, enam ei ole kohustust vahetada netipiletit kassades pärispileti vastu. Kassasse peaks pöörduma siis, kui puudub korrektne internetipileti väljatrükk," selgitab Albert. "Tihti on tekkinud paanika, et pileтите eest Piletimaailma lehel makstes tuleb tasuta Eesti Draamateatri, mitte Eesti Kontserdi arvele – sellest ei tasuks heituda, kuna Piletimaailm kuulubki SA Eesti Draamateatri haldusalasse," rahustab Albert muusikahuvilisi.

Saab koha valida

Piletimaailma netipood www.piletimaailm.com on kliendile kontserdi- ja teatripiletite ostmiseks väga mugav, kuna eelnevalt ei pea klient kasutajaks registreerima, leiab Piltimaailma juht Helve Täht. "Piletimaailma avalehel on võimalik valida teatri- või kontserdimaja menüü ja selle kaudu üritus, mida klient soovib külastada, samas on võimalik kasutada ka otsingumootorit. Koduleht on kontserdi- ja teatrimajadega automaatselt ühendatud, mis tähendab, et Piletimaailm

eraldi infot ja pileteid müüki ei sisesta. Kõik vabad kohad saalis kuvatakse ka kontserdi- ja teatrikassades," räägib Täht. "Avades kodulehel saali plaani, on võimalik kliendil valida vabad meelepärased kohad ja sooritada piletiost," teeb Täht ostjale protseduuri selgeks. "Üldjuhul on kontserdi- ja teatrimajades kehtestatud reegel, et pileteid ei vahetata ja tagasi ei osteta, kuid Piletimaailm on klientide probleeme püüdnud alati lahendada ja pileteid vahetanud. Kui kellelgi aga soovi peaks olema, siis Piletimaailmal on veel hea võimalus soovi korral netipiletid paberpileti vastu vahetada – seda tehakse müügipunktides tasuta," räägib ta.

Piletid nutitelefonil

Netimüük kogub kiirelt populaarsust, kinnitab ka Piletilevi juht Jaanus Beilmann. "Piletilevi müüb interneti kaudu aastas suurusjärgus 450 000 piletit," räägib ta. "Meie kaudu müüdavatest piletitest ostetakse rohkem kui pooled ehk 55% internetist. See arv on aastatega ning koos Piletilevi internetipoe arenguga väga kiiresti kasvanud: aastal 2008 osteti netist 15% piletitest, 2009 juba 25%, 2010 osteti sel moel 35%, mullu 45% piletitest ja tänavau on esimese kaheksa kuu keskmine olnud 55%," toob Beilmann näiteid. "Teatri- ja klassikakontsertide hooajal on internetist müüdnud pileтите osakaal veelgi suurem, suurusjärgus 70–75%."

Piletilevil on Beilmanni sõnul üle 140 edasimüügikoha üle Eesti ning internetipood www.piletilevi.ee. Kodulehelt leiab Beilmanni sõnul ka ostuõpetuse. "Internetipood on

Meelespea piletiostjale

- Kontserdipileteid on võimalik osta terveks hooajaks. Kindlasti ei tasuks piletiostu viimasele minutile jätta!
- Broneeritud piletid tuleb välja osta 7 päeva jooksul alates broneerimise päevast.
- Piletite broneerimine lõpeb hiljemalt 7 päeva enne kontserti.
- Õigeaegselt väljaostmata jäänud piletid lähevad vabamüüki.
- Ettemakstud piletid saab kätte Eesti Kontserdi kassadest kuni kontserdi alguseni.
- Piletite eest on võimalik tasuda sularahas, pangakaardiga ja ülekandega. Tuleks aga arvestada, et kaardimaksed võtavad aega, mistap oleks soovituslik varustada end alati sularahaga.
- Kammersaalides (näiteks raekoda, erinevad kirikud jne) saab kohapeal pileteid osta ainult sularaha eest.
- Pileteid tagasi ei osteta.
- Kontserdi mitte toimumisel või esineja muutmisel ostetakse piletid tagasi või vahetatakse mõne teise samaväärse kontserdi pileтите vastu.
- Eesti Kontsert jätab endale õiguse teha kontserdikavas muudatusi.
- Tund aega enne kontserti müüakse pileteid ainult algavale kontserdile.
- Kliendikaart ning teised soodustust võimaldavad dokumendid esitatakse enne ostu sooritamist.
- Piletid ja raha tuleb kontrollida kassa juurest lahkumata. Hilisemaid pretensioone ei rahuldata.
- Kontserdile tulles on vaja kaasa võtta soodustust tõendav dokument (õpilaspilet, pensionitunnistus).
- Vajaduse korral on võimalik vahetada sooduspilet tavapileti vastu.
- Varem ostetud pileteid kassasse hoiule ei võeta.

Allikas: Eesti Kontsert

mugav, sest Piletilevist saab pileti osta nii registreerinud kliendina kui ka ekspresstojana ehk mitteregistreerinud kliendina. Samuti saab muretult istekohti valida. Võimalik on realiseerida mitmeid kliendisoodustusi, näiteks EMT, American Expressi jpt kliendiprogrammide kaudu pakutavad sooduspiletite kampaaniad. Soodustuseni jõudmiseks on vaja vaid kampaania korraldajalt vastav kood saada, mis võimaldab soodustuse mugavalt internetipoest välja osta," toob Beilmann välja netiostu eelised.

„7% Piletilevi internetipoest ostetud piletitest on nn trüki-pilet-ise ehk pdf-piletid. Samuti saab pileti tellida SMSiga oma mobiiltelefonil. Mõlemad kehtivad piletinäiteid, pääsmeks neid vahetama ei pea. Lähiajal valmib Piletilevi aplikatsioon, mis salvestab piletid kasutaja nutitelefoni, pääsmeks saab juba täna osta ja kasutada oma mobiiltelefoni vahendusel," soovib Beilmann moodsal nutitelefoni kasutajal uurida lahendust m.piletilevi.ee.

Põnevad paigad, hunnitud vaated

Sel suvel avas RMK matkatee, esimese tervet Eestit läbiva matkaraja.

Tekst: KATRIN KLEIN AUNPU **Fotod:** KRISTJAN KALJUND

370 km pikkune teekond saab alguse Põhja-Eestist Lahemaa rahvusparkist, kulgeb läbi paksude Kõrvemaa metsade ja Euroopa ühe võimsaima soomaastiku, Soomaa rahvusparki. Seejärel viib matkatee läbi Pärnumaa metsade, kuni jõuab vngeldes mereäärsetesse rannaküladesse ja Liivi lahe kaunitele randadele. RMK matkatee läbib 6 maakonda, 2 rahvusparki ning 9 kaitseala ja lõpeb Eesti–Läti piiripunktis Iklas. Looduse nauti-

mise kõrval saab tutvuda mitmete luurilooliste teetähistega.

Matkatee läbisid esimestena täies ulatuses 15.–25. juulini RMK juhatuse esimees Aigar Kallas, alpinist Alar Sikk, matkaekspert Tõnu Jürgenson, ultrajooksja Heleen Vennikas, arst Julia Ivanova ning filmi- ja fotomees Kristjan Kaljund. Raja erinevatel etappidel ühinesid põhimatkajate gruppiga mitmed vahvad matkasellid, teiste seas ka Eesti Kontserdi direktor Jüri Leiten ja turundusjuht Katrin Klein Aunpu, kes päris lõkgetule valgel matkamuljeid oma rännukaaslaselt.

Aigar Kallas, RMK juhatuse esimees

Minul oli kaks põhjust, miks matkarajale minna. Ei teagi tagantjärele, kumb neist olulisemaks sai, kas isiklik ambitsioon Eestimaa otsast otsani läbi käia või ametist tulenev soov veenduda, et RMK reklaamitu ka töötab. Mõlemad eesmärgid said nende 11 päevaga kuhjaga täidetud ja hulk tööalaseid ideid matkalt kaasa võetud. Ja mis seal salata, ka endasse vaatamise aeg kulus ära! Tunnistan, et metsakultuuride ülevaatamisele rajal väga palju aega ei kulunud – majandatavat metsa oli teel vähe ja seetõttu nägime raielanke, millele äsja uus mets peale oli istutatud, ainult üksikuid. See-eest kandis matkaseltskond endaga kaasas suhtlemiskultuuri pagasit, mis oma mitmekesisuses ja avatuses ka minu jaoks elus uue lehekülje keeras. Huvitav on see, et just higi- ja (vihma)pisarad tõid inimestes selle kõige parema välja!

Margit Härma, ettevõtja (MAMO)

Mulle metsas meeldib ning mind ahvatles võimalus oma ala parimate käe all õppida, kuidas see matkamine ja päris metsaelu käib. Higi ja vaev käib matka juurde, kuid pisarate asemel oli hoopis palju rõõmsat kulgemist, armsat koosolemist ja hingematvalt ilusaid hetki loodusega kahekesi.

Tiit Pruuli, ettevõtja, Go Grupi juhatuse liige

RMK on looduses liikuja jaoks väga palju teinud. Tahtsin neid selle eest tänada – hea tunne on olla osaline milleski suures ja ilusas. Matkaseltskonna kokkupanemine on suur kunst. Enamik untsu läinud ekspeditsioone on untsu läinud kehva meeskonna tõttu. RMK seekordne matkaseltskond oli komplekteeritud nii kultuuriselt, et kogu aeg oli huvitav: sain näiteks Hanneselt teada palju huvitavat loomade kohta, Margitilt seente kohta, Aigarilt puude kohta, Jürilt ja Gerliit muusika kohta. Matkatarkus number üks kõlab nii: mine teele hea seltskonnaga.

Kai Realo, Statoili peadirektor

Kui ettepanek tehti, siis viisaka inimesena ei hakanud eitavalt vastama, vaid uurisin lähemalt, mille-
tega tegu. Matkaraja avamise idee oli vahva ning tundus, et kohtuda on võimalik väga erinevate ja huvitavate inimestega. Kuna looduses matkamine (ehk siis mitmepäevane retk koos telgis ööbimisega) ei kuulu just mu hobide hulka, tundus osalemine hea võimalusena teha midagi, mis muidu tegetamata jääkski. Minu poolteist ööpäeva matkal oli täpselt selline, nagu ootasin – täis värvikaid inimesi ja kuhjaga eneseületusi. Higi ja vaeva ikka jätkus, sest 22 km hobuse seljas võttis läbi ka minust tugevamad matkasellid, pisarateni õnneks ei jõudnud. Kultuuri osa minu matkal täitsid linnulaul ja seltskonnamängud ning ega värsket õhuga harjumata linnainimesele esimese hooga rohkem vaja lähegi.

SEPTEMBER

Benoît Delbecq trio

Kontsertjazz

Benoît Delbecq Trio (Prantsusmaa)
Benoît Delbecq (klaver)
Mile Perkin (kontrabass)
Emile Biayenda (trummid)

Aastal 1966 Pariisis sündinud helilooja ja pianist Benoît Delbecq on vaieldamatult suur innovaator ja uudishimulik seikleja, kes eksperimenteerib oskuslikult oma isikupärase loominguga. Ta on salvestanud üle saja CD ja pärjatud paljude autasudega, mh välis New York Times Delbecqi CD "The sixth jump" kümne parima 2010. aastal ilmunud plaadiproduktiooni hulka.

Koostöös Prantsuse saatkonna, Prantsuse Instituudi ja agentuuriga Vapaat Äänet

T 25. september kell 19

Viljandi kultuurimaja

K 26. september kell 19

Rahvusoper Estonia Talveaed

N 27. september kell 19

Vanemuise kontserdimaja

Vanemuise kontserdimaja hooaja avakontsert

Antonin Dvořák. "Stabat mater"
Vanemuise sümfooniaorkester
Vanemuise ooperikoor, Tartu Noortekoor
Magdalena Risberg (sopran, Rootsi)
Katarina Giotas (metsosopran, Rootsi)
Seok Be Ha (tenor, Korea)
Krisjanis Norvelis (bass, Läti Rahvusoper)
Dirigent Paul Mägi
Koostöös teatriga Vanemuine

R 14. september kell 19

Vanemuise kontserdimaja

L 15. september kell 19

Estonia kontserdisaal

Eesti Kontserdi hooaja avakontsert

Muusika on armastuse hää!

Hortus Musicus 40

Kunstiline juht Andres Mustonen

Muusikaaednikel on rõõm mängida-laulda kõigile teile oma juubelikontserdil, et armastuse hää ei jääks avarusse uitama, vaid kõlaks vastu teie südames ja soojendaks hinge!

K 19. september kell 19

Jõhvi kontserdimaja

N 20. september kell 19

Vanemuise kontserdimaja

R 21. september kell 19

Pärnu kontserdimaja

L 22. september kell 19

Estonia kontserdisaal

Olari Elts

Kuldne klassika

Pärnu kontserdimaja hooaja avakontsert. EESTI RIIKLIK SÜMFOONIA-ORKESTER, Eri Nakamura (sopran, Jaapan), dirigent Olari Elts

Claude Debussy. "Fauni pärestlõuna"; süit "Ibeeria" tsüklist "Kujundid"
Maurice Ravel. "Šeherezade" 3 laulu sopraniile ja orkestrile, "Hispaania rapsoodia"
Koostöös Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga

N 27. september kell 19

Estonia kontserdisaal

R 28. september kell 19

Pärnu kontserdimaja

September

L 1. kl 16 Väravatorn

La musica Hortus Musicus

P 9. kl 14 Paide kirik

Peegel peegli Collegium Musicale

E 10 kl 12 Estonia kontserdisaal

Ilusa muusika päev

R 14. kl 19 Vanemuise kontserdimaja

Dvořák. "Stabat mater"

Vanemuise sümfooniaorkester

L 15. kl 19 Estonia kontserdisaal

Dvořák. "Stabat mater"

Vanemuise sümfooniaorkester

T 18. kl 19 Estonia kontserdisaal

Con Brio 2010 laureaat Heili Rosin (flööt)

K 19. kl 19 Vanemuise kontserdimaja

Hortus Musicus 40

N 20. kl 19 Jõhvi kontserdimaja

Hortus Musicus 40

R 21. kl 19 Pärnu kontserdimaja

Hortus Musicus 40

L 22. kl 19 Estonia kontserdisaal

HOOAJA AVAKONTSERT

Hortus Musicus 40

T 25. kl 19 Viljandi kultuurimaja

KontsertJazz Benoît Delbecq Trio

(Prantsusmaa)

K 26. kl 19 Estonia Talveaed *KontsertJazz*

Benoît Delbecq Trio (Prantsusmaa)

N 27. kl 15 Estonia kontserdisaal

Lõunamuusika Eesti Rahvusmeeskoor,

Mikk Üleoja

N 27. kl 19 Vanemuise kontserdimaja

KontsertJazz Benoît Delbecq Trio

(Prantsusmaa)

N 27. kl 19 Estonia kontserdisaal **ERSO,**

Eri Nakamura (sopran, Jaapan), **Olari Elts**

R 28. kl 19 Pärnu kontserdimaja

Avakontsert ERSO, Eri Nakamura (sopran,

Jaapan), **Olari Elts**

R 28. kl 19 Mustvee kultuurikeskus

Eesti Rahvusmeeskoor, Mikk Üleoja

R 28. kl 19 Estonia kontserdisaal

Mart Saar 130, kooride kontsert

L 29. kl 19 Tartu ülikooli aula

Mart Saar 130, kooride kontsert

P 30. kl 15 Suure-Jaani gümnaasium

Mart Saar 130, kooride kontsert

P 30 kl 16 Rõuge rahvamaja

Voldemar Kuslap 75

Oktoober

E 1. kl 11, 13, 15 Estonia kontserdisaal

Noortepäev "Teeme ise muusikat"

E 1. kl 18 Räpina muusikakool *KontsertJazz*

Lembit Saarsalu, Leonid Vintskevits

T 2. kl 11, 13 Pärnu kontserdimaja *Noortepäev*

"Teeme ise muusikat"

- T 2. kl 18 Põlva muusikakool *KontsertJazz*
Lembit Saarsalu, Leonid Vintskevitš
- T 2. kl 19 Pärnu kontserdimaja *Con Brio 2010 laureaat Heili Rosin* (flööti)
- K 3. kl 18 Valga muusikakool *KontsertJazz*
Lembit Saarsalu, Leonid Vintskevitš
- N 4. kl 19 Pärnu kontserdimaja
Jaan Rääts 80 Pärnu Linnaorkester, solistid
- N 4. kl 19 Antsla kultuuri- ja spordikeskus
Voldemar Kuslap 75
- N 4. kl 19 Otepää kultuurikeskus *KontsertJazz*
Lembit Saarsalu, Leonid Vintskevitš
- R 5. kl 18 Valga kultuurikeskus
Hümn armastusele, Silvi Vrait
- R 5. kl 19 Estonia kontserdisaal
Jaan Rääts 80 Pärnu Linnaorkester, solistid
- R 5. kl 19 Kilingi-Nõmme klubi *KontsertJazz*
Lembit Saarsalu, Leonid Vintskevitš
- L 6. kl 16 Väravatorn
Hortus Musicus ja Ety Ben-Zaken (Iisrael)
- E 8. kl 10.30, 12.30 Jõhvi kontserdimaja
Noortepäev "Teeme ise muusikat"
- T 9. kl 11, 13, 15 Vanemuise kontserdimaja
Noortepäev "Teeme ise muusikat"
- R 10. kl 19 Mooste mõis
Voldemar Kuslap 75
- N 11. kl 18 Vastseliina muusikakool
Saksofonikvartett SaxEst
- N 11. kl 19 Vanemuise kontserdimaja
Novosibirski Sümfooniaorkester
- R 12. kl 18 Haanja rahvamaja
Saksofonikvartett SaxEst
- R 12. kl 19 lisaku rahvamaja
Kuninglik Kvintett, Bachist biitliteni
- R 12. kl 19 Jõhvi kontserdimaja *Avakontsert,*
Novosibirski Sümfooniaorkester
- L 13. kl 16 Väravatorn
Madalmaade poliifoonikud Hortus Musicus
- L 13. kl 19 Saue kontserdisaal
Hortus Musicus Itaalia, hispaania ja inglise renessanssmuusika
- L 13. kl 19 Estonia kontserdisaal *Eliitkontserdid I*
Oksana Sinkova, Andreas Lend, Lea Leiten
- P 14. kl 19 Peterburi Jaani kirik *KontsertJazz*
Oleg Pissarenko kvartett
- T 16. kl 18 Kuressaare muusikakool
Marko Martin (klaver) *Tubin, Liszt*
- T 16. kl 18 Türi kultuurimaja
Sten Lassmann (klaver) *Brahms, Eller*
- T 16. kl 19 Estonia kontserdisaal
Birminghami Sümfooniaorkester
- K 17. kl 18 Võru muusikakool
Sten Lassmann (klaver) *Brahms, Eller*
- K 17. kl 19 Abja kultuurimaja *Klaverigala*
Marko Martin, Sigrid Kuulmann, Aare Saal
- K 17. kl 19 Estonia Talveaed *KontsertJazz*
Oleg Pissarenko kvartett

Autoriõhtu Jaan Rääts 80

PÄRNU LINNAORKESTER

Klaveriduo Nata-Ly Sakkos - Toivo Peäske, Lauri Väinmaa (klaver), Indrek Vau (trompet), Mari Poll (viul), Robert Traksmann (viul), Rasmus Andreas Raide (klaver), Marcel Johannes Kits (tšello), dirigent Jüri Alperen

Jaan Rääts: "Suhtun vanusesse teistmoodi, kui filosoofiliselt suhtutakse – et inimene vanusega muutub. Mina tunnen ennast täpselt samasugusena kui 30aastaselt! Põhjus on ilmselt selles, et puutun pedagoogina väga palju kokku nooremate inimestega." Aasta alguses riikliku elutööpreemia pälvinud Jaan Rääts on ühe ajastu sümbol eesti muusikas. Omamoodi ajastumärk on 1961. aastal loodud Räätsa legendaarne kontsert

Jaan Rääts

kammerorkestrile, üks maailma mängitumaid eesti muusika teoseid. Juubelikontserdil kõlab läbilõige helilooja teoste paremikust. See on tõeline etendus, elurõõmus ja esinduslik.

N 4. oktoober kell 19
Pärnu kontserdimaja
R 5. oktoober kell 19
Estonia kontserdisaal

Birminghami Sümfooniaorkester

Made in Birmingham!

BIRMINGHAMI SÜMFOONIAORKESTER
(City of Birmingham Symphony Orchestra), solist Christian Tetzlaff (viul), dirigent Andris Nelsons

Johannes Brahms. Viulikontsert D-duur op. 77; sümfoonia nr 4 e-moll op. 98

Birminghami Sümfooniaorkester andis oma esimese kontserdi 1920. aastal Sir Edward Elgari juhatusel. Orkestri areng on olnud pidev, eriti viljakaks kujunes koostöö 18 aastat peadirigendiks olnud Sir Simon Rattle'iga, kes viis orkestri maailma tipporkestrite hulka ning tõi sellega tuntuks ka Birminghami linnale. 2008. aastal kutsus Birminghami Sümfooniaorkester muusikajuhiks ja peadirigendiks noore karismaatilise läti dirigendi Andris Nelsonsi.

Birminghami Sümfooniaorkester on andnud kontserte pea kõigis maailma tähtsamates kontserdisaalides ja festivalidel. 2012. aastal on plaanis esinemised Pariisi Théâtre des Champs-Élysées, Musikvereini Viinis, Estonia kontserdisaalis jm.

Birminghami Sümfooniaorkestri eelmine külaskäik Eestisse Paavo Järvi juhatusel jääb eelmisse sajandisse, aastasse 1999. Paavo Järvi oli orkestri esimesi külalisdirigente, koos anti välja CD Erkki-Sven Tüüri loominguga (ECM, 2003).

"Birminghami Sümfooniaorkester satust kullasoonel, kui allkirjastas kunstilise juhi lepingu Andris Nelsonsiga. Tollal Lääne-Euroopas vähetuntud Nelsonsist on saanud viimastel aastatel dirigeerimismaailma kuumim nimi." (The Guardian, september 2011)

T 16. oktoober kell 19
Estonia kontserdisaal

OKTOOBER

Jõhvi kontserdimaja hooaja avakontsert

NOVOSIBIRSKI SÜMFOONIAORKESTER
Solist Lukas Geniušas (klaver)
Dirigent Gintaras Rinkevičius

Dirigent Arnold Katzi 1956. aastal asutatud orkester on andnud oma 55 tegevusaasta jooksul üle 5000 kontserdi ning osalenud arvukatel turneedel välismaal ning loomulikult kõikjal Venemaal. Orkestri kunstiline juht ja peadirigent Gintaras Rinkevičius on üks rahvusvaheliselt tuntumaid leedu muusikuid, Herbert von Karajani fondi dirigen-

tide konkursi võitja, kes seisnud enamiku maailma tipporkestrite ees. Solist on Lukas Geniušas klaveril ning kavas Sergei Rahmaninovi looming.

Sergei Rahmaninov. "Vokaliis", "Rapsoodia Paganini teemale", sümfoonia nr 3 a-moll

N 11. oktoober kell 19
Vanemuise kontserdimaja
R 12. oktoober kell 19
Jõhvi kontserdimaja

Meeletu rüütel **Voldemar Kuslap 75**

Henn Rebane (akordion)
Urmas Lattikas (klaver)

24. septembril täitub kauaaegsel Rahvusoper Estonia solistil Voldemar Kuslapil 75 eluaastat. Kümned rollid teatris ja kinos, loendamatud kontserdid, raadio- ja telesalvestused on teinud temast armastatud ja oodatud laulja kõikjal.

Koos teise juubilari, akordionist Henn Rebase (60), ning pianist Urmas Lattikasega tehakse vabariigis 10-kontserdine juubeliteatuur, kus tulevad ettekandele populaarsemad aariad ja laulud juubilari põhjatust repertuaarist. Seda kõike loomulikult maestro vaimuka sõna saatel.

P 30. september kell 16 Rõuge rahvamaja
N 4. oktoober kell 19 Antsla kultuuri- ja spordikeskus
K 10. oktoober kell 19 Mooste mõis
R 26. oktoober kell 20
Treimanni rahvamaja
R 9. november kell 19
Mustvee kultuurikeskus
L 10. november kell 16 Alatskivi loss
P 11. november kell 16
Vastseliina rahvamaja

Voldemar Kuslap

K 14. november kell 15
Estonia kontserdisaal
L 24. november kell 19 Iisaku rahvamaja

K 17. kl 19 Tartu ülikooli aula **Eliitkontserdid I**
Oksana Sinkova, Andreas Lend, Lea Leiten

N 18. kl 18 Põlva muusikakool
Sten Lassmann (klaver) *Brahms, Eller*

R 19. kl 19 Otepää kultuurikeskus
Imre Kálmán 130

R 19. kl 20 Treimanni rahvamaja
Voldemar Kuslap 75

L 20. kl 16 Väravatorn
Hortus Musicus *Monteverdi ja Purcell*

P 21. kl 13 Karula kirik *Õhtu ilu*
Ka Bo Chan, Eda Peäske

T 23. kl 19 Estonia kontserdisaal
Camilla Hoitenga (USA, flööt), **Taavi Kerikmäe** (elektrooniline klaver)

T 23. kl 19 Oisu rahvamaja *Hingedeaja kontserdid* **RAM, dir Andrus Siimon**

T 23. kl 19 Alatskivi loss
Sten Lassmann (klaver) *Brahms, Eller*

N 25. kl 18 Valga muusikakool
Sten Lassmann (klaver) *Brahms, Eller*

N 25. kl 19 Karksi valla kultuurikeskus
Hingedeaja kontserdid **RAM, dir Andrus Siimon**

L 27. kl 16 Väravatorn
Kõikide pühakute kiituseks **Hortus Musicus**

L 27. kl 19 Paide kultuurikeskus
Pärnu Linnaorkester, Mihkel Poll (klaver),
Paide koorid

Festival KLAVER 2012

26. oktoober – 2. november
 Estonia kontserdisaal

R 26. kl 19 Estonia kontserdisaal *Avakontsert*
ERSO, Cédric Tiberghien (Prantsusmaa)

L 27. kl 16 Estonia kontserdisaal
Maksim Šišura *Bach, Brahms, Štšura, Chopin*

L 27. kl 19 Estonia kontserdisaal
Miroslav Kultšev (Venemaa)
Beethoven, Schumann, Chopin

P 28. kl 16 Estonia kontserdisaal **Vardo Rumessen 70** *Saar, Tubin, Chopin, Skrjabin*

P 28. kl 19 Estonia kontserdisaal **Andreas Staier** (haamerklaver, Sakonsaalamaja)

E 29. kl 19 Estonia kontserdisaal
Kristjan Randalu *Kikerpuu, Naissoo, Tamberg, Vinter, Randalu*

T 30. kl 15 Estonia kontserdisaal
Claude Debussy 150 Esinevad noored klaveriõppurid

T 30. kl 19 Estonia kontserdisaal
Klaveriduo Silver-Garburg (Iisrael)
Mendelssohn, Wagner, Rahmaninov

K 31. kl 16 Estonia kontserdisaal
John Cage 100 **Adriano Ambrosini** (Itaalia)
EMTA tudengid

T 30. kl 19 Tartu ülikooli aula
Sten Lassmann *Brahms, Eller*

K 31. kl 19 Estonia kontserdisaal

Sten Lassmann *Brahms, Eller*

N 1. nov kl 16 Estonia kontserdisaal

Tallinna pianistide konkursi võitjad

Kristi Kapten ja **Holger Marjamaa**

N 1. nov kl 19 Estonia kontserdisaal

Nelson Freire

R 2. nov kl 19 Estonia kontserdisaal

Lõppkontsert **Ivari Ilja, ERSO,**

Eesti Filharmoonia Kammerkoor

November

N 1. kl 18 Jõhvi Mihkli kirik *Hingedepäeva*

kontsert **Rahvusooper Estonia poistekoore**

N 1. kl 19 Valga kultuurikeskus *Hingedepäeva*

kontsert **RAM, dir Andrus Siimon**

R 2. kl 19 Tartu Jaani kirik *Hingedepäeva*

kontsert **Rahvusooper Estonia poistekoore**

R 2. kl 19 Kilingi-Nõmme klubi *Hingedepäeva*

kontsert **RAM, dir Andrus Siimon**

R 2. kl 19 Haanja rahvamaja

lidne tee **Anu ja Triinu Taul**

L 3. kl 19 Pärnu kontserdimaja

Monika-Evelin Liiv (metsosopran),

Ralf Taal (klaver), **Maria Rääk** (flamenko)

P 4. kl 18 Tallinn, Metodisti kirik *Hingedepäeva*

kontsert **Rahvusooper Estonia poistekoore**

P 4. kl 19 Paide kultuurikeskus

Õhtu ilu **Ka Bo Chan, Eda Peäske**

T 6. kl 19 Estonia kontserdisaal

Monika-Evelin Liiv (metsosopran),

Ralf Taal (klaver), **Maria Rääk** (flamenko)

N 8. kl 19 Antsla kultuuri- ja spordikeskus

lidne tee **Anu ja Triinu Taul**

N 8. kl 19 Kuressaare raekoda

Eduardo Fernández (Uruguay, kitarr)

R 9. kl 19 Mustvee kultuurikeskus

Voldemar Kuslap 75

R 9. kl 19 Saka mõis

Eduardo Fernández (Uruguay, kitarr)

L 10. kl 16 Väravatorn *Ärka, lõunatuul* **Hortus**

Musicus Kreeka, Türgi, ja Iisraeli muusika

L 10. kl 16 Alatskivi loss **Voldemar Kuslap 75**

L 10. kl 18 Tallinna raekoda

Eduardo Fernández (Uruguay, kitarr)

P 11. kl 13 Karula kirik

lidne tee **Anu ja Triinu Taul**

P 11. kl 16 Vastseliina rahvamaja

Voldemar Kuslap 75

P 11. kl 16 Vanemuise kontserdimaja

Eduardo Fernández (Uruguay, kitarr)

P 11. kl 19 Peterburi Jaani kirik **Trio Artimus**

E 12. kl 18 Kiek in de Kök *Täna 40 aastat tagasi*

Hortus Musicus, Andres Mustonen

T 13. kl 19 Estonia kontserdisaal **Trio Artimus**

K 14. kl 15 Estonia kontserdisaal

Lõunamuusika **Voldemar Kuslap 75**

NOVEMBER

Nelson Freire

Festival KLAVER esitleb: Nelson Freire

Tänavuse klaverifestivali peaesineja Nelson Freire kuulub vaieldamatult pianistide eliidi absoluutsesse tippu.

Alates 1959. aastast, mil sai alguse tema rahvusvaheline karjäär, on ta kohal olnud igal mainekal festivalil või muusikatsentrumis. Ta on esinenud koos orkestritega nagu Berliini Filharmoonikud, Leipzigi Gewandhaus, Müncheneri Filharmoonia, Zürichi Tonhalle, Viini Filharmoonikud, Bostoni, Chicago,

Clevelandi, Los Angelesi, Montreali, New Yorgi ja Philadelphia orkestrid.

Nelson Freire sündis Brasiilias ja alustas klaveritundidega juba viieselt. Pärast Rio de Janeiro rahvusvahelise klaverikonkursi võitu 1957. aastal siirdus ta elama Viini.

"Põnevaim pianist, kes pärast Rubinsteini esile tõusnud," on tema kohta öeldud.

N 1. november kell 19
Estonia kontserdisaal

Eduardo Fernández (Uruguay, kitarr)

Uruguay päritolu Eduardo Fernándezi tähelelend algas pärast paljusid konkursivõite, millest säravaimad Porto Alegre (1972, Brasiilia), Radio France (1975, Pariis) ja Andrés Segovia nimeline konkurss (1975, Hispaania). Järgnesid kontserdid Wigmore Hallis jm Inglise Kammerorkestri ning Londoni Filharmoonikutega ning salvestusleping Deccaga. Eduardo Fernández on salvestanud mitukümmend CD-d, ta on nõutud pedagoog ja meistrkursuste andja kõikjal maailmas, üllitanud mitmeid kitarrilaseid raamatuid ning paljude festivalide kunstiline juht.

N 8. november kell 19

Kuressaare raekoda

R 9. november kell 19 Saka mõis

L 10. november kell 18 Tallinna raekoda

P 11. november kell 16

Vanemuise kontserdimaja

Eduardo Fernández

"Tippkitarrist! Nii muljetavaldavat debüüti ükskõik millisel instrumendil tuleb harva ette."

(The New York Times)

NOVEMBER

Dmitri Sitkovetski

Dmitri Sitkovetski (viul, Venemaa/Suurbritannia)

Tallinna Kammerorkester

Johann Sebastian Bach. Goldbergi variatsioonid (Sitkovetski seade)

Dmitri Šostakovitš. Sümfoonia keelpillidele

Mitmel korral varem Eestis esinenud Dmitri Sitkovetski tegevust on raske defineerida: ta on teinud fantastilise viuldajakarjääri, ta on dirigent, aranžeerija, kammermuusik ja festivalide direktor. Sitkovetski viuldajahaare on muljetavaldav, tema mängu on nautinud Salzburgi, Luzerne'i, Edinburghi, Verbier', Istanbuli, Newporti jt festivalide publik, partneriteks orkestrid Berliini Filharmoonikutest New Yorgi ja Los Angelesi filharmoonikuteni, lisaks Leipzigi Gewandhausorchester, Concertgebouw Amsterdam jt.

Dmitri Sitkovetski sündis Bakuus muusikute peres, tema ema on maailmakuulus pianist Bella Davidovitš. Ta õppis Moskva konservatooriumis, emigreerus 1977. aastal ning asus õppima Juilliard'i New Yorgis. 1987. aastast resideerib ta Londonis. Dmitri Sitkovetski mängib A. Stradivariuse valmistatud viiulil.

L 17. november kell 19

Estonia kontserdisaal

P 18. november kell 17

Jõhvi kontserdimaja

Täna 40 aastat tagasi

HORTUS MUSICUS

Kunstiline juht Andres Mustonen

12. novembril 1972. aastal andis Hortus Musicus Kiek in de Kōkis oma esimese kontserdi. Neli aastakümnet hiljem kõlab samas kohas sama kava.

E 12. november kell 18 Kiek in de Kōk

Hortus Musicus

K 14. kl 18 Abja kultuurimaja
Õhtu ilu **Ka Bo Chan, Eda Peäske**

R 16. kl 19 Vanemuise kontserdimaja

Vanemuise sümfooniaorkester
dir **Paul Mägi** *Silvestrov, Rääts*

L 17. kl 16 Väravatorn *Beethoveni sonaadid III*

Andres Mustonen, Ivo Sillamaa

L 17. kl 19 Estonia kontserdisaal **Dmitri Sitkovetski** (viul), **Tallinna Kammerorkester**

P 18. kl 17 Jõhvi kontserdimaja **Dmitri Sitkovetski** (viul), **Tallinna Kammerorkester**

T 20. kl 18 Põlva muusikakool

Mati Turi (tenor), **Martti Raide** (klaver)

T 20. kl 19 Estonia kontserdisaal **Indrek Leivategija** (tšello), **Lauri Väinmaa** (klaver)

K 21. kl 19 Estonia Talveaed *KontsertJazz*

Aimla-Tafenu kvintett

K 21. kl 18 Röpina muusikakool

Mati Turi (tenor), **Martti Raide** (klaver)

K 21. kl 19 Tartu ülikooli aula *Eliitkontserdid II*

Indrek Leivategija, Lauri Väinmaa

N 22. kl 18 Tallinna Metodisti kirik

Eesti Rahvusmeeskoor, dir Mikk Üleoja

N 22. kl 18 Valga muusikakool *Eliitkontserdid II*

Indrek Leivategija, Lauri Väinmaa

N 22 kl 19 Pärnu kontserdimaja

Eliitkontserdid III

Mati Turi (tenor), **Martti Raide** (klaver)

N 22. kl 19 Võru kultuurimaja Kannel

Eesti Filharmoonia Kammerkoor
dir **Daniel Reuss**

R 23. kl 18 Türi kultuurimaja *Eliitkontserdid II*

Indrek Leivategija, Lauri Väinmaa

R 23. kl 19 Tartu Jaani kirik

Eesti Rahvusmeeskoor, dir Mikk Üleoja
Gesualdo, Tulev

R 23. kl 19 Iisaku rahvamaja

Voldemar Kuslap 75

L 24. kl 19 Estonia kontserdisaal

Eliitkontserdid III

Mati Turi (tenor), **Martti Raide** (klaver)

K 28. kl 19 Jõhvi kontserdimaja *KontsertJazz*

Aimla-Tafenu kvintett

N 29. kl 18 Häädemeeste mk *Suur merereis*

flöödi ja kitarriga **Oksana Sinkova, Jelena Ossipova**

R 30. kl 18 Valga kultuurikeskus

KontsertJazz **Sibul, Vaigla, Rull**

R 30. kl 19 Pärnu kontserdimaja *10. sünnipäeva*

kontsert, **Pärnu Linnaorkester, RAM,**
solistid

Detsember

L 1. kl 16 Väravatorn *Jõulud Briti saartel*

Hortus Musicus

L 1. kl 19 Estonia kontserdisaal

Mozart. "Kroonimississa" EFK,
Tallinna Kammerorkester, Eri Klas

L 1. kl 19 Haanja rahvamaja *KontsertJazz*
Sibul, Vaigla, Rull

P 2. kl 16 Jõhvi Mihkli kirik
"Ave Maria" läbi aegade **Tui Hirv,**
Toomas Trass, Aare Tammesalu

P 2. kl 16 Kilingi-Nõmme klubi *Suur merereis*
flöödi ja kitarriga **Oksana Sinkova,**
Jelena Ossipova

P 2. kl 16 Rõuge rahvamaja
Jõulud! **Kuninglik Kvintett**

P 2. kell 19 Vanemuise kontserdimaja
Mozart. "Kroonimississa" EFK,
Tallinna Kammerorkester, Eri Klas

T 4. kl 19 Estonia kontserdisaal
Eliitkontserdid IV "Legend" **Virgo Veldi**
(saksofonid) ja kammeransambel

T 4. kl 19 Antsla kultuuri- ja spordikeskus
KontsertJazz **Sibul, Vaigla, Rull**

K 5. kl 19 Mooste mõis *KontsertJazz*
Sibul, Vaigla, Rull

N 6. kl 19 Otepää kultuurikeskus *KontsertJazz*
Sibul, Vaigla, Rull

R 7. kl 19 Tartu ülikooli aula *Eliitkontserdid V*
Arvo Leibur, Ivari Ilja,
Tallinna Keelpillikvartett

L 8. kl 16 Väravatorn *Jõulud Prantsusmaal*
Hortus Musicus

L 8. kl 16 Alatskivi loss **Karmen Puis** (sopran)
Jaanika Rand-Sirp (klaver) *Sisask*

L 8. kl 16 Lüllemäe kultuurimaja
Jõulukontsert **Tallinna Poistekoor**
dir Lydia ja Tomi Rahula

L 8. kl 19 Tallinna Jaani kirik
"Ave Maria" läbi aegade **Tui Hirv,**
Toomas Trass, Aare Tammesalu

P 9. kl 16 Peterburi Jaani kirik *Eliitkontserdid III*
Mati Turi (tenor), **Martti Raide** (klaver)

P 9. kl 19 Karksi valla kultuurikeskus
"Ave Maria" läbi aegade **Tui Hirv,**
Toomas Trass

E 10. kl 19 Estonia kontserdisaal
Ethel Caffie-Austin Singers (USA)

T 11. kl 19 Estonia kontserdisaal *Eliitkontserdid V*
Arvo Leibur, Ivari Ilja
Tallinna Keelpillikvartett

T 11. kl 19 Vanemuise kontserdimaja
Ethel Caffie-Austin Singers (USA)

K 12. kl 18 Kuressaare muusikakool
Karmen Puis (sopran),
Jaanika Rand-Sirp (klaver) *Sisask*

K 12. kl 19 Rahvusooper Estonia Talveaed
KontsertJazz **Sibul, Vaigla, Rull**

K 12. kl 19 Jõhvi kontserdimaja
Ethel Caffie-Austin Singers (USA)

N 13. kl 19 Vanemuise kontserdimaja
KontsertJazz **Sibul, Vaigla, Rull**

N 13. kl 19 Pärnu kontserdimaja
Ethel Caffie-Austin Singers (USA)

Ethel Caffie-Austin Singers

Ethel Caffie-Austin Singers (USA)

Ethel Caffie-Austin (vokaal, klaver)
Linda Renee Hawkins (vokaal)
Quandora Louise Hornbuckle (vokaal)
Delnora McCullar Roberts (vokaal)

Gospelmusikat otse algallikatest, kõige ehedamal kujul!

Ethel Caffie-Austin alustas pianistina väikeses Virginia kirikutes, olles ise 9-aastane. Kaks aastat hiljem jätkas ta juba kirikukooride juhatamisega, ning see tegevus on jätkunud tänaseni, mistõttu juba aastakümneid kutsutakse teda Lääne-Virginia osariigi gospelmusika esimeseks leediks. Ta reisib

koos oma ansambliga mööda Ameerikat ja Euroopat, annab kontserte ja meistiklasse nii laulja kui pianistina. Ta on saanud lugematuid auhindu, sealhulgas mitmeid elutööpreemiaid, ning tema elust on vändatud kaks dokumentaalfilmi.

E 10. detsember kell 19

Estonia kontserdisaal

T 11. detsember kell 19

Vanemuise kontserdimaja

K 12. detsember kell 19

Jõhvi kontserdimaja

N 13. detsember kell 19

Pärnu kontserdimaja

DETSEMBER

Eesti Filharmoonia Kammerkoor

Haydn. "Te Deum"

EESTI FILHARMOONIA KAMMERKOOR
TALLINNA KAMMERORKESTER

Solistid Kädy Plaas, Iris Oja, Mati Turi ja Uku Joller

Dirigent Daniel Reuss

Kontserdil kõlavad kaks maailma kooriklassika armastatumat tipp-teost ning omal ajal enim mängitud Haydni Londoni sümfoonia, mis oma pika timpanisoolo tõttu teose algusosas kannab alapealkirja "Drumroll".

Koostöös Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Tallinna Filharmooniaga

- T 18. detsember kell 19**
Vanemuise kontserdimaja
- K 19. detsember kell 19**
Pärnu kontserdimaja
- N 20. detsember kell 19**
Estonia kontserdisaal

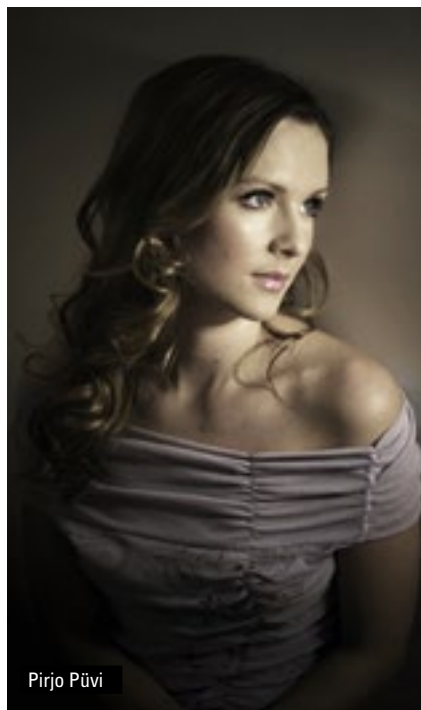
Natalie Clein

Aastalõpp raekojas

PIRJO PÜVI (sopran, teater Vanemuine)
Keelpillikvartett Prezioso

Giacomo Puccini, Richard Wagner, Robert Schumann, Johannes Brahms, Franz Schubert

E 31. detsember kell 14 ja kell 16
Tallinna raekoda

Pirjo Püvi

Hennessy aastalõpukontsert KLAASPÄRLIMÄNG SINFONIETTA

Natalie Clein (tšello, Suurbritannia)
Dirigent Andres Mustonen

Haydn. Sümfoonia nr 60 C-duur "Il distratto"
Schubert. *Écossaise*'d
Haydn. Tšellokontsert C-duur

- I 29. detsember kell 19**
Viljandi Pärimusmuusika Ait
- E 31. detsember kell 12**
Estonia kontserdisaal
- E 31. detsember kell 17**
Vanemuise kontserdimaja

R 14. kl 19 Mustvee kultuurikeskus *Jõulud!*
Kuninglik Kvintett

T 18. kl 19 Niguliste *Jõulukellad* **Helen Lokuta, Riivo Kallasmaa, PaukenFest**

T 18. kl 19 Vanemuise kontserdimaja **EFK, Tallinna Kammerorkester, dir Daniel Reuss** Mozart, Haydn

K 19. kl 19 Tartu Jaani kirik *Jõulukellad* **Helen Lokuta, Riivo Kallasmaa, PaukenFest**

K 19. kl 19 Pärnu kontserdimaja **EFK, Tallinna Kammerorkester, dir Daniel Reuss** Mozart, Haydn

N 20. kl 19 Estonia kontserdisaal **EFK, Tallinna Kammerorkester, dir Daniel Reuss** Mozart, Haydn

R 21. kl 18 Jõhvi Mihkli kirik *Jõulumuusika*
RAM, dir Jaan-Eik Tulve

L 22. kl 16 Tallinna Jaani kirik *Jõulumuusika*
RAM, dir Jaan-Eik Tulve

L 22. kl 16 Väravatorn *Jõulud Saksamaal*
Hortus Musicus

P 23. kell 16 Peterburi Jaani kirik
Kontsert ja jumalateenistus

P 23. kl 19 Vanemuise kontserdimaja
Jõulumuusika **RAM, dir Jaan-Eik Tulve**

K 26. kl 15 Niguliste **Tallinna Poistekoor**
dir Lydia Rahula, Tomi Rahula

N 27. kl 19 Tallinna Jaani kirik
Hortus Musicus, Collegium Musicale
16.–17. saj jõulumuusika

L 29. kl 15 Tartu Jaani kirik
Hortus Musicus, Collegium Musicale
16.–17. saj jõulumuusika

L 29. kl 19 Viljandi Pärimusmuusika Ait
Hennessy aastalõpukontsert **Klaaspärlimäng**
Sinfonietta, dir Mustonen

P 30. kl 14 Väravatorn
Aastalõpupidu koos Hortus Musicusega

P 30. kl 16 Väravatorn
Aastalõpupidu koos Hortus Musicusega

P 30. kl 17 Jõhvi kontserdimaja
Hennessy aastalõpukontsert
Tallinna Kammerorkester, dir Olari Elts

P 30. kl 19 Pärnu kontserdimaja *Hennessy uus-aastakontsert* **ERSO, dir Paavo Järvi**

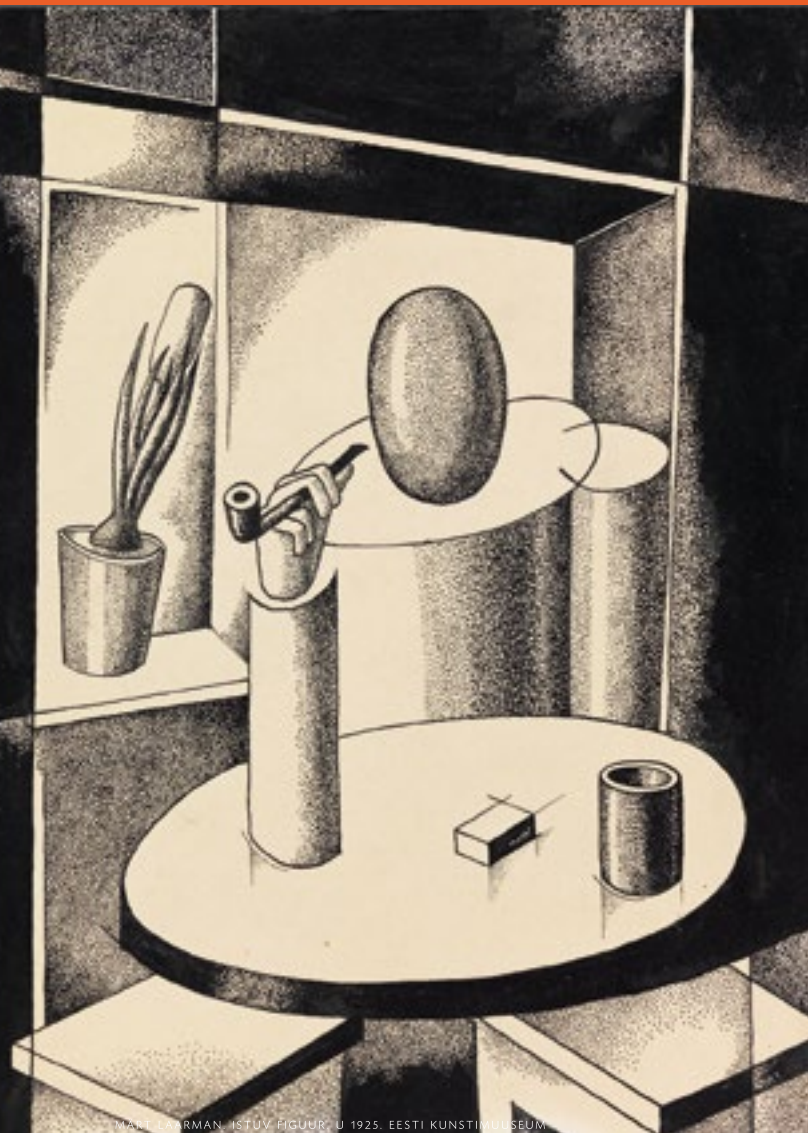
E 31. kl 12 Estonia kontserdisaal *Hennessy aastalõpukontsert* **Klaaspärlimäng**
Sinfonietta, dir Andres Mustonen

E 31. kl 14 Tallinna raekoda *Aastalõpp raekojas*
Pirjo Püvi, keelpillikvartett Prezioso

E 31. kl 16 Tallinna raekoda *Aastalõpp raekojas*
Pirjo Püvi, keelpillikvartett Prezioso

E 31. kl 17 Estonia kontserdisaal
Hennessy aastalõpukontsert
Tallinna Kammerorkester, dir Olari Elts

E 31. kl 17 Vanemuise kontserdimaja *Hennessy aastalõpukontsert* **Klaaspärlimäng**
Sinfonietta, dir Mustonen

JAAN TÕRMAN, ISTUV FIGUUR, U 1925. EESTI KUNSTIMUUSEUM

FOTO: TALLINNA LINNAARHIIV

Geomeetiline inimene. Eesti Kunstnikkude Rühm ja 1920.–1930. aastate kunstiuuendus

31.08.2012–06.01.2013

Näitus annab ülevaate uuendusmeelse avangardliikumise väljendusvormidest Eesti visuaalkultuuris 1920.–1930. aastatel. Väljapaneku keskmes on 1920. aastatel tegutsenud, Eesti kunstiloo esimesse avangardistlikku rühmitusse Eesti Kunstnikkude Rühma kuulunud kunstnike looming.

Mood ja külm sõda

14.09.2012–20.01.2013

Näitus vaatleb 1950.–1960. aastate rõivastumistavasid ENSVs ning dialoogi Lääne moega. Ida-Lääne vastasseis annab moe intiimsel tasandil üllatavaid tulemusi – võime lugeda moodi kõige edukamaks piiriületajaks külmas sõjas.

SKANO®

A J A T U E L E G A N T S

TALLINN: Järve Keskuse 0 korrusel • 672 3172 • jarve@skano.ee
Rocca al Mare Kaubanduskeskus • 656 6820 • rocca@skano.ee

PÄRNU: Suur-Jõe 48, Pärnu • 447 8341 • parnu@skano.ee

www.skano.com